

บทที่ 4

โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ บั๊กกิ่ง ภาคภาษาไทย

สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ (China Radio International) เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงระดับชาติ จัดเป็นองค์กรของรัฐบาลที่ขึ้นตรงต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนอีกที่หนึ่ง จึงถือเป็นสถานีวิทยุที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล และเป็นเครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของจีน โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย จึงอยู่ในบริบททางการเมืองระหว่างประเทศ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

โครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย แบ่งได้เป็น 3 ช่วง ตามการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้แก่

- 1) ช่วงการปฏิวัติ (ค.ศ. 1950-1966)
- 2) ช่วงปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976)
- 3) ช่วงปฏิรูปเปิดประเทศจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1976-2007)

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงพัฒนาการของโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ และของภาคภาษาไทย ตลอดจนสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของจีน และสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศเป็นหลัก เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายของสถานี และเห็นตัวนโยบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1. ช่วงการปฏิวัติ (ค.ศ. 1950-1966)

ในปีค.ศ. 1927 พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ก่อตั้งสถานีวิทยุของพรรคขึ้นแห่งแรก โดยใช้ชื่อว่า สถานีวิทยุ CSR (China Soviet Radio) ซึ่งได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีจากสหภาพโซเวียต มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายเสียงปลุกกระดมมวลชนจีนภายในประเทศให้ร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ปฏิวัติยึดอำนาจปกครองประเทศจากรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ต่อมาได้ถูกพรรคก๊กมินตั๋งปราบปรามอย่างหนัก พรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงย้ายไปสร้างฐานที่มั่นแห่งใหม่ที่เมืองเยนอาน มณฑลซานซี สถานีวิทยุของพรรคฯ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิทยุเยนอานซินหัว (Yan' an New China Broadcasting Station) และทำการกระจายเสียงอีกครั้งในปี

1940 (วิภา อุดมฉันท, 2546) เพื่อปลุกกระดุมมวลชนในประเทศต่อไป แต่ในขณะที่สงครามกลางเมืองของจีนยังดำเนินอยู่นั้น ญี่ปุ่นได้ฉวยโอกาสยกทัพเข้ามารุกรานจีน สถานีวิทยุเยนอานซินหัวของพรรคคอมมิวนิสต์จีน จึงเริ่มกระจายเสียงเป็นภาษาญี่ปุ่นสู่ผู้ฟังโพ้นทะเลโดยนางเซจิ ฮาระหญิงชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองจีน ทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศคนแรก (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001) เพื่อต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น โดยรายงานสภาพความร้ายแรงของสถานการณ์การสู้รบ โจมตีและประณามการกระทำของญี่ปุ่น ตลอดจนโน้มน้าวให้ประชาชนญี่ปุ่นคัดค้านรัฐบาลของตนในการก่อสงครามรุกรานจีน นับเป็นการกระจายเสียงเป็นภาษาต่างประเทศเป็นครั้งแรกของสถานีในปัจจุบันจึงถือเอาวันที่ 3 ธันวาคม 1941 เป็นวันก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศของจีน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศของจีนเกิดขึ้นด้วยเหตุผลทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าว (Propaganda) โฆษณาชวนเชื่อเปลี่ยนแปลงความคิด และทัศนคติของผู้ฟังรายการวิทยุให้ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ในการต่อต้านสงคราม อันเป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชิ้นหนึ่งที่จีนใช้ในการแก้ไขปัญหามืองระหว่างประเทศ

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนสามารถยึดอำนาจการปกครองได้ และได้สถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 สถานีวิทยุถูกย้ายไปตั้งในเมืองหลวงที่กรุงปักกิ่ง จึงเปลี่ยนชื่อเป็น "สถานีวิทยุปักกิ่ง" (Radio Beijing) และเพิ่มจำนวนภาษาที่ออกอากาศมากขึ้น คือภาษาจีนกวางตุ้ง จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน และจีนแคะ เริ่มออกอากาศในวันที่ 20 มิถุนายน ปี 1949 (<http://gb.cri.cn/cridwgb.htm>, 2007) เพื่อกระจายเสียงสู่ผู้ฟังชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ให้รับรู้ถึงชัยชนะในการปฏิวัติ ให้การยอมรับจีนใหม่ และยอมรับการปกครองของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์เหนือชาวจีนทั้งในและนอกประเทศ ตลอดจนให้ความร่วมมือกับประเทศจีนใหม่ในการก่อร่างสร้างประเทศตามระบอบสังคมนิยม อันถือเป็นประเทศแม่ที่ชาวจีนโพ้นทะเลทุกคนควรใส่ใจ ดังที่นายเลียน กวน รองประธานสมาคมจีนนอกประเทศ ซึ่งเป็นองค์การแนวร่วมคอมมิวนิสต์ ได้ออกบทความชักชวนคนจีนในประเทศต่างๆ ให้หันมาร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยใช้วิธีโฆษณาว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กำหนดให้รัฐบาลจีนรับผิดชอบ ดูแลเอาใจใส่และอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับคนจีนภายนอกประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนจีนในต่างประเทศเกิดความรู้สึกว่า "มาตุภูมิที่เข้มแข็งย่อมเป็นสิ่งสำคัญในการคุ้มครองผลประโยชน์ของคนจีนที่อาศัยอยู่นอกประเทศ" (ธงชัย พึ่งกันไทย, 2521)

และในช่วงสงครามเย็น ซึ่งเป็นการต่อสู้ของสองประเทศมหาอำนาจ คือสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ในการแผ่ขยายอิทธิพลทางการเมืองเหนือดินแดนต่างๆ จนกระทั่งลูกหลานมายังภูมิภาคอาเซียน จีนซึ่งอยู่ฝ่ายเดียวกับโซเวียตเพราะเป็นประเทศคอมมิวนิสต์เหมือนกัน เห็นว่าการรุกคืบทางทหารของสหรัฐอเมริกาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นการพยายามปิดล้อมจีน และมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของจีน ในวันที่ 10 เมษายน ปี ค.ศ. 1950 สถานีวิทยูปักกิ่งจึงได้เปิดทำการกระจายเสียงอีก 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาเวียดนาม ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาพม่า และภาษาไทย (<http://gb.cri.cn/cri/dwgb.htm>, 2007) โดยมีนโยบายในการกระจายเสียงเพื่อแย่งชิงคนในภูมิภาคอาเซียนกับสหรัฐอเมริกา และปลุกระดมให้คนในภูมิภาคต่อต้านอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกาที่แผ่ขยายเข้ามามากขึ้น

ในปีเดียวกัน สถานีวิทยูปักกิ่ง ได้เพิ่มการออกอากาศเป็นภาษาเกาหลี และภาษาอังกฤษ ด้วยสภาวะทางการเมืองระหว่างประเทศ คือในช่วงของสงครามเกาหลี (ค.ศ. 1950-1953) เพื่อรายงานสภาพการสู้รบ สร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายของตน พร้อมกับกระจายเสียงชุดประเด็นเรื่องสันติภาพ เรียกร้องให้ทั่วโลกคัดค้านสหรัฐอเมริกาที่อ้างความชอบธรรมจากสหประชาชาติมาแทรกแซงในสงครามเกาหลี ผลจากการกระจายเสียงทำให้มีประชาชนจากหลากหลายประเทศร่วมลงนามเพื่อสันติภาพและเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกายุติความเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดสงคราม

จะเห็นได้ว่า สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ หรือชื่อเดิมคือสถานีวิทยูปักกิ่งนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผ่านการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง และการโน้มน้าวกลุ่มผู้ฟังประเทศเป้าหมาย ให้มีความคิดและความรู้สึกต่อสถานการณ์ระหว่างประเทศร่วมกันกับจีน เป็นกระบอกเสียงของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของประเทศ และเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น จุดยืน ตอบโต้และโจมตีประเทศศัตรู ทำให้สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ เป็นสถานีวิทยูที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมืองของจีนอย่างแยกไม่ออก การเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศที่ขึ้นกับผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์นั้น ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการกระจายเสียงของสถานี

ในช่วงของการปฏิวัตินี้ ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์คือเหมาเจ๋อตง มีนโยบายภายในประเทศคือเร่งสร้างสังคมทุกด้านให้เป็นระบอบสังคมนิยม ปลุกจิตวิญญาณในการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพให้ประชาชน พร้อมๆ กับพัฒนาประเทศด้านการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม สื่อมวลชนทั้งหมดอยู่ในมือของพรรคคอมมิวนิสต์ และถูกใช้อย่างมากในการสร้าง

ประเทศ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละครพื้นเมือง หรือกระทั่งสื่อระหว่างบุคคลผ่านการปลุกกระดมหัวหน้าหมู่บ้าน หรือหัวหน้าชุมชน โดยตัวแทนฝ่ายโฆษณาการของพรรคระดับต่างๆ เพื่อปลุกฝังค่านิยม ความคิด และบรรทัดฐานความเป็นสังคมนิยม ให้ประชาชนมีเป้าหมายและอุดมการณ์เดียวกัน คืออยู่เพื่อประเทศชาติ ตื่นตัวทางการเมือง และสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในการปกครองประเทศ ประชาชนถูกหล่อหลอมให้มีความเชื่อในอุดมการณ์สังคมนิยมมาร์กซิสต์ กล่าวคือ พรรคคอมมิวนิสต์เป็นตัวแทนมวลชน หากเชื่อมั่นในตัวผู้นำและในพรรคฯ และให้การเมืองมีอำนาจเหนือกิจกรรมทุกอย่างในสังคม สังคมก็จะเป็นระเบียบ และนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ประชาชนอิมทอง อย่างประโยคโฆษณาชวนเชื่อที่ว่า “งานทางด้านการเมืองและอุดมการณ์เป็นเส้นชีวิตของงานทางเศรษฐกิจ” หรือ “เมื่อการเมืองมีอำนาจเหนือ ผลผลิตของเหล็กและเหล็กกล้าก็สูงขึ้น” (รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2525) เป็นต้น ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์สามารถกุมจิตใจ และความคิดของประชาชนจีนไว้ได้ ซึ่งประชาชนก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อในผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์อยู่แล้ว เพราะเป็นเสมือนผู้ปลดปล่อยประชาชนจากความทุกข์ยากที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มชนชั้นศักดินาและนายทุน และจากคนต่างชาติอย่างอังกฤษที่ทำสนธิสัญญาเอาเปรียบจีนในช่วงเวลาก่อนการปฏิวัติ

สื่อมวลชนไม่เพียงถูกใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังถูกใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อระหว่างประเทศด้วย ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงปักกิ่ง หลักการหนึ่งของเหมาเจ๋อตุง ที่มีผลต่อนโยบายในการกระจายเสียง คือหลักการแนวร่วม เหมากล่าวถึงหลักการแนวร่วมว่า “เป็นความรับผิดชอบทางยุทธศาสตร์พื้นฐานที่สำคัญที่สุด (most fundamental strategic responsibility)” หรือ “เป็นแนวนโยบายทางการเมืองพื้นฐาน (basic political platform) ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน” (รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2525) และแสดงออกเป็นหลักปฏิบัติในการทำสงครามทางการเมืองคือ “สร้างเอกภาพกับประชาชนที่สามารถมีเอกภาพกับเราได้ พยายามเอาชนะจิตใจพวกที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อจะได้ไม่ไปช่วยศัตรู พยายามแสวงหาประโยชน์จากการขัดแย้งในหมู่ศัตรู เพื่อที่จะทำลายเอกภาพและแยกสลายกลุ่มศัตรู” (Fredrick T.C. Yu, op. cit., p. 19. อ้างถึงใน รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2525) สะท้อนออกมาเป็นนโยบายในการกระจายเสียงระหว่างประเทศในช่วงแรก ที่แยกความเป็นมิตรและศัตรูอย่างชัดเจน พร้อมทำการแสวงหาประเทศที่เป็นมิตร และทำลายเอกภาพของประเทศศัตรู ซึ่งก็คือสหรัฐอเมริกากับบรรดาประเทศที่สนับสนุนอเมริกา

ตราบไต่ที่อาเขียนยังคงตกอยู่ใต้อิทธิพลของอเมริกา และชาติตะวันตก จีนก็ยังรู้สึกไม่ปลอดภัย มาตรการหนึ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนใช้ คือการปลุกกระดมให้ประเทศต่างๆ ทำการปฏิวัติ

ผ่านพรรคคอมมิวนิสต์ภายในประเทศนั้นๆ เพื่อขับไล่อิทธิพลของต่างชาติออกจากผืนแผ่นดิน รวมทั้งปฏิวัติรัฐบาลในประเทศของตนที่ยอมตกอยู่ใต้อิทธิพลของต่างชาติด้วย ทำให้การกระจายเสียงระหว่างประเทศของจีนในช่วงแรกนี้ ชูประเด็นการปฏิวัติและสังคมนิยมเข้มข้น เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ทำการปฏิวัติ ประกาศเอกราช และปลดปล่อยตนเองออกจากอิทธิพลต่างชาติ พร้อมกับกระจายเสียงโจมตีประเทศสหรัฐอเมริกาที่รุกคืบมาในภูมิภาค

สถานีวิทยุปักกิ่ง (ซี.อาร์.ไอ) ได้ออกประกาศนโยบายฉบับแรกของสถานี ในปี ค.ศ. 1950 และยึดเป็นหลักการใช้ตลอดในช่วงเริ่มต้นของการก่อตั้งประเทศจีนใหม่ ดังนี้ (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 1996)

1. กระจายเสียงเพื่อประกาศชัยชนะของคนจีนในสงครามปลดปล่อย ความเข้มแข็งและมั่นคงของอำนาจเผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน ผลการฟื้นฟูและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทำให้คนในประเทศต่างๆ ในเอเชียมีความเข้าใจสภาพการณ์ปัจจุบันของประเทศจีนใหม่ ทำให้เห็นอนาคตของจีนได้ชัดเจนมากขึ้น ยกย่องความมั่นใจในชัยชนะทางการแข่งขันต่างๆ ของจีน และให้คนจีนที่อยู่ในต่างประเทศมีความรักในประเทศบ้านเกิดมากขึ้น
2. แนะนำประสบการณ์การทำงานของการปฏิวัติประเทศจีน และภารกิจช่วยเหลือปลดปล่อยประชาชนในแต่ละประเทศในเอเชีย
3. ใช้การกระจายเสียงแนวคิดสังคมนิยม สร้างความเข้มแข็งและสงบสุขของประชาชนในโลก สร้างมิตรภาพ ปลดปล่อยประเทศต่างๆ ในเอเชียจากการเป็นอาณานิคม จากสงคราม และจากกิจกรรมประชาธิปไตย สร้างแรงบันดาลใจในอุดมการณ์การต่อสู้ และความเชื่อมั่นในชัยชนะให้ประชาชนแต่ละประเทศ
4. เปิดเผยแผนการรุกรานของอเมริกา สร้างภาพให้ผู้ฟังเห็นว่าแนวคิดของอเมริกาที่มีต่อประเทศที่ต่อต้านประชาธิปไตยนั้น ทำให้ประชาชนเกิดวิกฤติความหวาดกลัว และความสับสน และประกาศว่าการจะต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม ก่อนอื่นต้องต่อต้านการครอบงำของอเมริกาก่อน

นอกจากนั้น ต่อประเทศที่เป็นพันธมิตรกับอเมริกา จีนก็วางกลยุทธ์ในการกระจายเสียงผ่านการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อปลุกปั่นให้ประเทศเหล่านั้นแตกกับอเมริกา ตามหลักการแนวร่วมของเหมา เห็นได้จากนโยบายการกระจายเสียงที่ออกโดยกองบรรณาธิการโฆษณาการะหว่าง

ประเทศ ในปี ค.ศ. 1954 อันเป็นนโยบายเจาะจงสู่สี่ประเทศ คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย และฟิลิปปินส์ โดยให้ทำการกระจายเสียง (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. หลักการความร่วมมือเพื่อสันติสุขของ 5 ประเทศ
2. ความรู้สึกต่อต้านอเมริกาของประชาชนในแต่ละประเทศทั่วโลก
3. นโยบายของอเมริกาที่ผลักดันให้เกิดสงครามภายในประเทศอื่นๆ และพื้นที่ต่างๆ ในโลก และจิตใจที่หยาบช้าของอเมริกาที่พยายามจะครอบงำโลก
4. เน้นย้ำว่าได้หวั่นเป็นดินแดนของจีนแผ่นดินใหญ่ ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษมา

และในเดือนมีนาคม ปี 1964 หน่วยดำเนินงานกระจายเสียงส่วนกลางจัดทำ "ร่างปรับปรุงการกระจายเสียง" เสนอว่า งานหลักของสถานีวิทยุปักกิ่ง คือ (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. กระจายเสียงนโยบาย สภาพการณ์ ประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติของจีน
2. กระจายเสียงแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุง และต่อต้านแนวความคิดจักรพรรดินิยม
3. กระจายเสียงต่อต้านพรรคฝ่ายขวาของแต่ละประเทศ แต่ออกอากาศเชิงบวก สนับสนุน และให้กำลังใจการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ฝ่ายซ้าย และการปฏิบัติของชนชั้นแรงงาน
4. กระจายเสียงสนับสนุนพรรคปฏิวัติของกลุ่มเคลื่อนไหวทางประชาธิปไตยของคนในเอเชีย และแอฟริกา
5. หาเครือข่ายต่อต้านการรุกรานของอเมริกา โดยกลุ่มเป้าหมายของสถานีจะต้องกว้างที่สุด ไม่เพียงแค่งาน ชาวนา ปัญญาชน นักธุรกิจ ยังต้องประกอบด้วยคนมีฐานะ และคนชั้นสูงที่รักประเทศและต้องการต่อต้านการควบคุมของอเมริกา

สรุปนโยบายการกระจายเสียงระหว่างประเทศผ่านสถานีวิทยุปักกิ่งในช่วงแรกของการสถาปนาประเทศ จีนมีวัตถุประสงค์หลักอยู่สองด้าน คือ 1) ต่อต้านการแผ่ขยายของอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยมที่จีนถือว่าเป็นภัยคุกคามตนและเสถียรภาพในภูมิภาค ทำที่ของจีนในช่วงเวลานี้คือแสดงความเป็นศัตรูกับอเมริกาอย่างชัดเจน จีนไม่ได้ต้องการเป็นอริกับประเทศใด แต่หากประเทศนั้นๆ ให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ หรือมีนโยบายร่วมกับสหรัฐฯ ในการต่อต้านจีน จีนก็จำเป็นต้องตอบโต้ จากวัตถุประสงค์ในด้านแรกนี้ ทำให้จีนพยายามหาแนวร่วมจากนานาประเทศผ่านการกระจายเสียงสู่เรื่องสันติภาพ ความสงบสุขของโลก และหลัก 5 ประการในการอยู่ร่วมกัน

อย่างสันติ¹ พร้อมกับเปิดโปงแผนการครอบงำของอเมริกาที่มีต่อประเทศอื่นๆ ส่วนการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม จีนมีท่าทีชัดเจนในการสนับสนุนให้ประเทศที่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของประเทศตะวันตกและอเมริกาทำการปฏิวัติเพื่อเรียกร้องเอกราชของตนคืนมา ไม่ได้หมายความว่าทุกประเทศจะต้องเปลี่ยนการปกครองมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ แต่ด้วยความเชื่อมั่นในพลังมวลชนของผู้นำจีนจากชัยชนะในการปฏิวัติของจีนเอง ทำให้จีนกล้าที่จะแสดงตนเป็นแบบอย่างและสนับสนุนผู้ที่คิดจะเดินตามอย่างจีน นอกจากนี้ จีนยังมีความสัมพันธ์ในระดับพรรคต่อพรรค คือกับพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ อยู่แล้วตั้งแต่ก่อนที่จะได้รับชัยชนะและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 เสียอีก ดังนั้นการสนับสนุนที่จีนมีให้พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนผ่านหน้าสื่อมวลชนของจีน รวมทั้งสื่อระหว่างประเทศนี้ด้วย และพลอยทำให้นานาประเทศหันวิตกกังวลคอมมิวนิสต์ที่มาจากจีนไปด้วย 2) จีนต้องการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น พร้อมปรับระบบต่างๆ ภายในประเทศให้เข้าที่เข้าทางและมีประสิทธิภาพในระยะยาว การแสดงออกของจีนในเรื่องนี้คือ เน้นการพึ่งตนเองแต่ไม่ได้ปิดประตูมิตรภาพกับประเทศรอบข้างโดยเฉพาะในประเทศโลกที่สาม ปกป้องภัยจากการคุกคามภายนอกพร้อมกับเร่งพัฒนาภายใน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับเรื่องชาวจีนโพ้นทะเล เพราะเป็นกลุ่มใหญ่ที่มีอำนาจทางการเงินและวงวิชาความรู้ที่จะสามารถมาช่วยพัฒนาจีนได้ การกระจายเสียงในช่วงนี้จึงสะท้อนความภาคภูมิใจในการเป็น “ประเทศแม่” ที่ประสบความสำเร็จในการรวมชาติ² ให้ชาวจีนโพ้นทะเลรับรู้ความสำเร็จ ร่วมรู้สึกภาคภูมิใจ และให้การสนับสนุนเท่าที่จะทำได้

จากวัตถุประสงค์ของจีนดังกล่าวจึงพอสรุปนโยบายในการกระจายเสียงระหว่างประเทศในช่วงแรกได้ดังนี้

1. สร้างภาพลักษณ์ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและการปกครองระบอบสังคมนิยมสู่ชาวจีนโพ้นทะเลและชาวต่างชาติ

¹ จีนเสนอหลักการนี้ในที่ประชุมประเทศผู้ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ณ กรุงบันดง ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี 1955 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยประเทศต่างๆ ในเอเชีย และแอฟริกา รวมทั้งไทยด้วย หลักห้าประการในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้แก่ 1) การเคารพในบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอธิปไตยของกันและกัน 2) การไม่รุกรานกันและกัน 3) การไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน 4) ความเท่าเทียมกันและกัน และ 5) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

² คนจีนให้ความสำคัญในการรวมชาติเป็นเรื่องหลัก เพราะจีนเป็นประเทศใหญ่มีประชากรจำนวนมาก ดังนั้นเอกภาพในประเทศจึงเป็นสิ่งจีนให้ความสำคัญมากที่สุดตั้งแต่เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ กระทั่งในยุคสมัยก่อนที่พรรคคอมมิวนิสต์จะยึดอำนาจการนำเบ็ดเสร็จได้นั้น สังคมจีนต้องเจอความวุ่นวายจากยุคนั้นที่มีหลายกลุ่มอำนาจ รวมทั้งการรุกรานและเอกราชเอกราชจากต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษ หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ยึดอำนาจแล้ว ก็ทำการขับไล่อิทธิพลต่างชาติออกได้จนหมด ที่เหลือคือรวมฮ่องกง และได้วันเป็นเป้าหมายต่อไปของจีนแผ่นดินใหญ่

2. ปลุกระดม และโน้มน้าวให้ประชาชนในประเทศต่างๆ ทำการปฏิวัติและปลดปล่อยชนชาติของตนจากการตกเป็นอาณานิคม ทั้งนี้เพื่อขับไล่อิทธิพลของต่างชาติในภูมิภาค
3. ต่อต้านพรรคฝ่ายขวา สนับสนุนพรรคฝ่ายซ้าย (คอมมิวนิสต์) ในแต่ละประเทศ
4. ต่อต้านอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา
5. กระจายเสียงแบ่งแยกชัดเจนว่าประเทศไหนเป็นมิตร ประเทศไหนเป็นศัตรู
6. ตอบโต้ประเทศศัตรูและชี้แจงจุดยืนของจีนให้แก่ประเทศที่มีการกระจายเสียงของประเทศศัตรู
7. จัดวางนโยบายในการกระจายเสียงอย่างเจาะจงในแต่ละประเทศ
8. ให้ความสำคัญกับประเทศโลกที่สามก่อน ผ่านการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ตามมาด้วยทวีปยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ และประเทศสังคมนิยมเป็นลำดับ

โครงสร้างและนโยบายของภาคภาษาไทย

สถานีภาคภาษาไทยเริ่มทำการออกอากาศเมื่อวันที่ 10 เมษายน 1950 ด้วยเหตุผลทางการเมือง คือจีนต้องการแย่งชิงคนในภูมิภาคอาเซียนกับสหรัฐอเมริกาในช่วงของสงครามเย็น และสกัดกั้นการปิดล้อมของสหรัฐฯ ในภูมิภาค แต่เดิมภาคภาษาไทยยังเป็นเพียงแผนกเล็กๆ ที่รวมอยู่กับแผนกภาษาเวียดนาม ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาพม่า รวมเรียกเป็น "กลุ่มภาคภาษาตะวันออก" หัวหน้ากลุ่มคือนายเย่จี้ตง เจ้าหน้าที่ในแผนกภาษาไทยมีเพียงสองคนคือ นายสวีเหนง หมั่นกับนายหลินจวินฮั่น ซึ่งเป็นชาวจีนที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทย (ในช่วงแรกๆ เจ้าหน้าที่ในภาคภาษาไทยล้วนเป็นคนจีนที่เคยอาศัยอยู่ในเมืองไทย จนกระทั่งปี ค.ศ. 1975 จึงได้เน้นให้ใช้เจ้าหน้าที่คนจีนที่เรียนภาษาไทยโดยเฉพาะจากมหาวิทยาลัยในจีนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน) ต่อมาในปี 1956 เพื่อเจาะจงนโยบายในการกระจายเสียงลงไปอีก ทางสถานีได้แยกแผนกภาษาไทย เวียดนาม ลาว และกัมพูชาออกมารวมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม เรียกเป็น "กลุ่มภาคภาษาเวียดนามลาวไทย" (เย่วเจี้ยนเหล่าไท้) ปี 1963 จึงแยกแผนกภาษาเวียดนามและลาวออกไปเหลือไทยกับกัมพูชายังรวมกันอยู่ เรียกเป็น "กลุ่มภาษากัมพูชาไทย" เนื่องจากเวียดนามและลาวมีลักษณะการปกครองแบบเดียวกันคือคอมมิวนิสต์ ส่วนประเทศไทยและกัมพูชาก็มีการปกครองแบบประชาธิปไตย แนวนโยบายในการกระจายเสียงจึงแยกไปต่างหาก จนกระทั่งปี 1964 ด้วยความพร้อมในด้านบุคลากร แผนกภาษากัมพูชาและแผนกภาษาไทยจึงแยกกันเป็นอิสระ โดยมีนายโจวเจิงเป็นหัวหน้าภาคภาษาไทย และมีเจ้าหน้าที่เพิ่มเข้ามาอีก 9 คน นับเป็นยุคแรกสุดของภาคภาษาไทย มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 19 คน

การกระจายเสียงในภาคภาษาไทยยังคงใช้ระบบคลื่นสั้น ความถี่ 7360 9785 15260 KHz ในช่วงแรกของการก่อตั้งนี้ ทำการกระจายเสียงเพียงวันละ 15 นาที ต่อมาจึงเพิ่มเป็นหนึ่ง ชั่วโมง และสองชั่วโมงตามลำดับ

นโยบายฉบับแรกสุดของภาคภาษาไทย เพิ่งจะมีในปี ค.ศ. 1965 มีประเด็นสำคัญคือ (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. กระจายเสียงเกี่ยวกับผลงานอันยิ่งใหญ่ของการปฏิวัติตามลัทธิสังคมนิยม โดยเน้นเรื่องความแข็งแกร่งของนโยบาย ศักยภาพของประเทศจีน และความสำเร็จที่ได้รับ
2. แนะนำนโยบายการสร้างสันติต่อนานาชาติของประเทศของจีน และนโยบายที่จีนจะเป็นมิตรกับนานาประเทศ
3. แนะนำรูปแบบการปฏิวัติที่จะนำชัยชนะมาสู่ฟากตะวันออกให้มีชัยเหนือฝั่งตะวันตก ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมการปฏิวัติตามลัทธิสังคมนิยม และกิจกรรมการปฏิวัติตามหลักประชาธิปไตยในทวีปเอเชีย และแอฟริกา
4. เปิดโปงความผิดในการรุกรานของแนวคิดอเมริกาอย่างเอาจริงเอาจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลัทธิครองความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาที่กำลังรุกรานมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งประเทศไทยด้วย
5. ครอบงำกลุ่มชนชั้นที่มีอำนาจของไทยให้ดำเนินการเปิดโปงอเมริกาอย่างเหมาะสม
6. พิจารณาถึงความเป็นเมืองไทยเมืองพุทธ ประชากรส่วนใหญ่เชื่อเรื่องผีเรื่องเทวดา มีความคิดเรื่องเหนือธรรมชาติ บทความไหนมีเนื้อหาที่ต่อต้านความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติหรือแนวคิดตามพุทธศาสนายิ่งต้องให้ความระมัดระวัง ที่จะไม่ไปเป็นประเด็นกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของกลุ่มผู้ฟัง

นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติเหล่านี้มีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนตัวรายการในสี่ด้านคือ

1. ให้รายการภาคภาษาไทยเข้าไปใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ฟังมากยิ่งขึ้น เนื้อหาที่ออกอากาศมีลักษณะเข้าถึงผู้ฟังได้มากขึ้น มีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น ดังนั้นจะต้อง 1) เป็นรายการที่เหมาะสมกับบริบทผู้ฟังชาวไทย เช่น รายการวิพากษ์วิจารณ์ รายการพูดคุย รายการเรื่องเล่าปฏิวัติ เป็นต้น 2) ทำรายการวรรณกรรมให้ดีๆ มีการคัดเลือก เรียบเรียงใหม่ และใส่ดนตรีประกอบด้วย 3) ข่าวที่คัดเลือกมาจากส่วนกลาง ต้องพิจารณาถึงบริบทของประเทศ เป้าหมาย และความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง 4) ก่อตั้งกลุ่มเล็กๆ (ประมาณ 4-5 คน) เพื่อทำ

หน้าที่ในการศึกษาวิจัยทิศทางและแนวโน้มของประเทศกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ ทุกสองสัปดาห์จะมีการอภิปรายกันถึงสภาพบริบทของประเทศเป้าหมายโดยเลือกหัวข้อที่ได้ไปทำการวิจัยมาเป็นเรื่องๆ การประชุมเช่นนี้ยังสามารถเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเข้าร่วมประชุมได้ด้วย

2. ในรายการความยาวทั้งหมดหนึ่งชั่วโมง แต่ละวันจะจัดให้มีรายการประจำหนึ่งรายการ และมีประกาศจากผู้นำถึงกลุ่มผู้ฟัง ถ้าไม่มีอะไรพิเศษก็จะคงรูปแบบการจัดลำดับรายการเช่นนี้ไม่เปลี่ยนแปลง
3. พิจารณาถึงศักยภาพของภาคเพลงและดนตรี และพิจารณาถึงความชอบและรสนิยมด้านดนตรีของผู้ฟังชาวไทย และจากนโยบายการกระจายเสียงต่างประเทศ จึงให้มีการแยกส่วนรายการเพลงออกมาเป็นฝ่ายหนึ่งในภาคภาษาต่างประเทศเลย
4. เชิญผู้เชี่ยวชาญของแต่ละประเทศเป้าหมายมาเขียนบทความพิเศษที่เหมาะสมกับแต่ละประเทศอย่างเจาะจง

หลังจากที่นโยบายนี้ออกมาไม่นานก็เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมขึ้น ทำให้เกิดการชะงักงันในการปฏิบัติงาน นโยบายชุดนี้จึงไม่ได้ถูกนำมาใช้อีก ดังจะได้กล่าวรายละเอียดในช่วงของการปฏิวัติทางวัฒนธรรมต่อไป

แท้จริงนโยบายชุดนี้ ถือเป็นฉบับแรกสุดของภาคภาษาไทย ส่วนช่วงเวลาก่อนที่ภาคภาษาไทยจะแยกเป็นอิสระนั้น เป็นการดำเนินงานตามทิศทางของสถานวิทยุปักกิ่งที่มีต่ออาเซียนเป็นหลัก และค่อนข้างเป็นการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์เฉพาะหน้าตามนโยบายต่างประเทศของจีน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ประกาศชัยชนะของการปฏิวัติ และการสร้างชาติจีนใหม่
2. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีสู่ต่างประเทศ และรวมใจชาวจีนแผ่นดิน
3. ชูอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ และการปฏิวัติทั่วโลก
4. แบ่งแยกความเป็นมิตรเป็นศัตรูชัดเจน อุดมการณ์ทางการเมืองสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง
5. โจมตีอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยม รวมทั้งรัฐบาลไทย ที่ให้การสนับสนุนและเดินตามอเมริกา
6. เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์และสนับสนุนการโค่นล้มรัฐบาลทหารของไทย
7. โฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ ว่าจะสามารถยกระดับเศรษฐกิจของประชาชนไทยได้ หากเปลี่ยนระบบการปกครองมาเป็นแบบคอมมิวนิสต์

8. ให้คนจีนในไทยสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์

รายการที่ออกอากาศในภาคภาษาไทย

เดือนเมษายน ปี 1950 เป็นช่วงแรกของการกระจายเสียงภาคภาษาไทย เวลาออกอากาศในแต่ละวันคือช่วงเย็น 15 นาที เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการรายงานข่าว ปี 1952 เพิ่มเป็นออกอากาศวันละสองหน แต่ละครึ่งเป็นเวลา 30 นาที เนื้อหามีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากเป็นการรายงานข่าวและวิเคราะห์สภาพการณ์ระหว่างประเทศแล้ว ยังมีรายการศิลปะและวรรณกรรม และหัวข้อพิเศษเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศด้วย รูปแบบก็มีการบอกต่อ บทความพิเศษ การอธิบายเหตุการณ์ปัจจุบัน รายงานสรุปความคิดรวบยอด แนะนำบุคคล และรายการนิทานเรื่องเล่า เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาวะทางการเมืองระหว่างไทยกับจีนในเวลานั้น ยังเต็มไปด้วยความขัดแย้ง เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น เนื่องจากขบวนการเสรีไทยในสหรัฐฯ และในไทยได้ให้การสนับสนุนกลุ่มประเทศฝ่ายพันธมิตร จนทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม นอกจากนั้นสหรัฐฯ ยังได้ให้ผลประโยชน์ต่อไทยอีกมากมาย ทั้งความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และวิทยาการต่างๆ โดยไทยไม่ได้มองสหรัฐฯ เป็นศัตรู และถูกการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐฯ และคณะผู้นำของรัฐบาลไทยว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่น่ากลัว เป็นเหมือนปีศาจร้ายที่จะทำการคุกคามและบ่อนทำลายประเทศไทย ประกอบกับการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ขยายวงออกไปมากขึ้น รัฐบาลไทยยิ่งเพิ่มความเข้มงวดกวดขัน ทั้งไทยและจีนจึงใช้สื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศในการทำสงครามจิตวิทยากัน วิฑูรย์ปักกิ่งช่วยพรรคคอมมิวนิสต์ไทยออกข่าวโจมตีและกล่าวหา รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องการทำให้ประเทศไทยเกือบจะเป็นดินแดนของอเมริกา ยกเว้นแต่เพียงลำเนียงภาษาและตัวอักษรเท่านั้น ส่วนทางด้านทหารก็โฆษณาว่า จอมพล ป. ได้เตรียมแผนทำสงครามกับคอมมิวนิสต์ เพิ่มงบประมาณทางทหาร และในส่วนของประชาชนก็ได้พูดถึงการกดขี่ของอเมริกาที่มีต่อประเทศไทย และยังประณามเรื่องรัฐบาลหลอกลวงประชาชนอื่นๆ อีกมาก (ธงชัย พึ่งกันไทย, 2521)

วิฑูรย์ปักกิ่งยังแสดงทัศนคติและท่าทีของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีต่อประเทศไทยว่า รัฐบาลไทยมองคนจีนด้วยสายตาที่เป็นศัตรู และต่อมาเมื่อรัฐบาลไทยได้ส่งข่าวและกองทหารไปช่วยเกาหลีได้รับกับเกาหลีเหนือตามคำขอร้องขององค์การสหประชาชาติ รัฐบาลปักกิ่งก็ได้ประณามรัฐบาลไทยว่า

“ดำเนินนโยบายตามกันอเมริกา” (บทความเรื่อง “ไทยมองจีนด้วยสายตาคัดตู่” จากสถานีวิทยุ ปักกิ่ง ออกอากาศวันที่ 6 กันยายน 1952 อ้างถึงใน ธงชัย พึ่งกันไทย, 2521) นอกจากนั้น ยังออกข่าวกีดกันไม่ให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียอาคเนย์ (SEATO) ซึ่งก่อตั้งโดยสหรัฐอเมริกา ปักกิ่งโจมตีว่ารัฐบาลไทยคิดจ้องล้างจอบผลาญและกดขี่คนจีนในประเทศไทยอย่างทารุณ และยังคงกล่าวหาว่ารัฐบาลไทยยินยอมให้อเมริกาใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งควบคุมเศรษฐกิจในลาวและกัมพูชา (ข่าววิทยุปักกิ่ง วันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 1954) รวมทั้งได้ประท้วงรัฐบาลไทยที่จะเข้าร่วมองค์การซีไอโต้ด้วย (ข่าววิทยุปักกิ่ง วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 1954)

ฝ่ายรัฐบาลไทยก็ได้ดำเนินการป้องกันโดยจัดรายการวิทยุต่อต้านคอมมิวนิสต์ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเข้าถึงได้ทุกห้องที่ตามเขตในหมู่บ้านและตำบล ในทำนองการเปิดโปงให้ประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ที่ทางคอมมิวนิสต์ต้องการจากประเทศไทย และโจมตีระบอบคอมมิวนิสต์รวมทั้งสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก และขาดแรงบันดาลใจของประชาชนชาวจีนภายใต้การปกครองของรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีน พร้อมทั้งประณามและกล่าวหาว่าจีนมีแผนการคุกคามประเทศต่างๆ เพื่อขยายอำนาจทางการทหารของตน (กรมประชาสัมพันธ์, 2509)³

ในสภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยดังกล่าว ทำให้การดำเนินงานในภาคภาษาไทยเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากรัฐบาลไทยยังมีนโยบายกีดกันจีนคอมมิวนิสต์ และระแวงระวังอย่างสูงในการปฏิสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม จีนก็ยังให้ความสำคัญในการกระจายเสียงภาคภาษาไทย โดยในปี 1953 เป็นต้นมา สถานีวิทยุปักกิ่ง ภาคภาษาไทยได้เพิ่มเวลาออกอากาศอีก 15 นาที และเพิ่มมาเรื่อยๆ จนกระทั่งปี 1989 รวมเวลาออกอากาศทั้งหมดเป็นวันละสองชั่วโมง คือเวลา 19.30 น.-20.30 น. และ 21.30 น.- 22.30 น. เรื่อยมาจนทุกวันนี้

³ จากหนังสือ “บทความบางเรื่องจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย” ของกรมประชาสัมพันธ์ ปีพ.ศ. 2509 เนื้อหาประกอบด้วยหัวข้อเรื่องจีนแดงกลัวเงาตัวเอง, วิธีควบคุมพลเมือง, สิ่งที่มาเซตงลิ้ม, ชีวิตของปัญญาชนจีนแดง, กำแพงเมืองจีน, คอมมิวนิสต์กับชีวิตครอบครัว, สื่อมวลชนทรยศ, วิธีฆ่าตัวตายของจีนแดง, จีนแดงเปิดเผยทุกบานโลก, โรงเรียนวิปริตของจีนแดง, ฝันและเฮโรอิน, อาวุธของจีนแดง และ เหตุผลที่จีนแดงทดลองระเบิดปรมาณู เป็นการกล่าวโจมตีจีนและการปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ในมิติต่างๆ อันสะท้อนมุมมองที่ไทยมีต่อจีนในเวลานั้น

นอกจากการโจมตีกันทางหนังสือแล้ว รายการของภาคภาษาไทยก็ยังมีรูปแบบอื่นๆ อีก ผังรายการก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงมาก ลำดับการออกอากาศโดยทั่วไปคือ รายงานข่าว รายงาน และวิเคราะห์สภาพการณ์ระหว่างประเทศ รายงานปัญหาภายในประเทศ รายการเกี่ยวกับศิลปะ และวรรณกรรม เป็นต้น ในแต่ละช่วงก็มีการเปิดเพลง หนึ่งเพื่อคั่นรายการ เสริมช่องว่างระหว่าง รายการ และสองเพื่อบรรเลงระหว่างรายการให้รายการมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

รายการที่ออกอากาศก็จะเน้นให้ผู้ฟังคนไทยรู้จักประเทศจีนมากขึ้น เช่น รายการ "การ ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน" "ในคอมมูนประชาชน" "คนใหม่เรื่องใหม่" "ทิวทัศน์ประเทศจีน" "จีนปัจจุบัน" "ชีวิตวัฒนธรรม" "รวมข่าวเด่นในประเทศ" "ชนกลุ่มน้อยในจีน" "การปฏิรูปและ ก่อตั้งประเทศจีน" "วรรณกรรมจีน" "นิทานประวัติศาสตร์" "นิทานอุปมาอุปไมย" "สุขภาพและ พละนาถมาย" "กีฬาจีน" "รวมกีฬาเด็ด" "ชนบทจีน" "ตอบจดหมาย" "ซีพจรสังคม" "สอนภาษาจีน" เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีการออกบทความพิเศษเพื่อโจมตีสหรัฐอเมริกา ได้แก่ "ความจริงเกี่ยวกับ อเมริกา" "หน้าต่างจักรวรรดินิยม" เป็นต้น ต้นฉบับส่วนใหญ่ได้จากการที่จีนรวบรวมและเรียบเรียง เขียนเอง ในเวลาเดียวกันยังได้เลือกเขียนบทความเกี่ยวกับผลสำเร็จของการปฏิวัติของจีน และ นโยบายต่างประเทศ และบทความเกี่ยวกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่ผิดๆ ที่อเมริกาทำต่อประเทศจีน ให้ คนไทยได้รับรู้เป็นภาษาไทยอีกด้วย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ดึงไทยเป็นมิตรและให้ไทยเป็นศัตรู กับอเมริกา

นอกจากนั้น ในปี 1959 ภาคภาษาไทยยังได้เปิดรายการพิเศษ "วรรณกรรมจีน" เพื่อ ถ่ายทอดผลงานทางวรรณกรรมทั้งในยุคใกล้และยุคปัจจุบันให้แก่กลุ่มผู้ฟังชาวไทย เป็นการทำให้ ใกล้ชิดกันมากขึ้นในทางวัฒนธรรมจีนไทย เพื่อนำมาซึ่งมิตรภาพของสองประเทศ แต่ต่อมา รายการนี้หยุดไปในช่วง "การปฏิวัติวัฒนธรรม" ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

สรุป จากโครงสร้างของภาคภาษาไทยในช่วงแรกของการก่อตั้งนี้ ทำให้เห็นได้ว่านโยบาย ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีต่อประเทศไทยและประเทศในแถบอาเซียน เป็นปัจจัยหลักในการ กำหนดทิศทางการทำงานของสถานี โดยใช้เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาของการเมืองระหว่าง ประเทศ ความพร้อมในด้านบุคลากรมีผลทำให้การผลิตรายการสามารถทำได้หลากหลายมากขึ้น และสามารถเพิ่มเวลาออกอากาศได้มากขึ้น แต่อุปสรรคทางเทคโนโลยีที่เป็นการกระจายเสียงด้วย ระบบคลื่นสั้น ทำให้การเข้าถึงคนไทยยังไม่มากนัก รูปแบบและเนื้อหาของรายการออกมาเป็นสอง

รูปแบบ คือแบบรุก และแบบรับ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ฟังระดับประชาชนชาวไทย แบบรุกคือ การโจมตีศัตรู ได้แก่ การโฆษณาชวนเชื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ ออกบทความ และบทวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ในการตอบโต้ทางการเมืองต่อรัฐบาลไทย และสหรัฐอเมริกา โดยมีลักษณะปลุกปั่น และ โน้มน้าว (Propaganda) สูง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบทความและบทความพิเศษ ส่วนแบบรับ คือการสร้างมิตร เป็นรายการสารคดีเพื่อแนะนำประเทศจีน และรายการเกี่ยวกับวรรณกรรมจีน วิถีชีวิตของคนจีน เน้นความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมของไทยกับจีนโดยเข้าถึงระดับประชาชนของไทย

2) ช่วงปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม (ค.ศ. 1966-1976)

การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม (The Great Cultural Revolution) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า การปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1966 เป็นการรณรงค์มวลชนครั้งใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ให้เกิดการชำระสะสางค่านิยมความคิด และวิถีชีวิตที่ไม่ใช่แบบชนชั้นกรรมาชีพ เนื่องจากเกิดความขัดแย้งในหมู่คณะผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ในเรื่องของแนวทางการบริหารประเทศ เห็นว่าเริ่มมีการเอนเอียงไปทางทุนนิยม จึงลุกขึ้นมาระดมมวลชนให้ช่วยสอดส่องดูแล และกำจัดบุคคลผู้เดินแนวทางทุนนิยมนั้นออกไป รวมทั้งปลุกจิตสำนึกทางชนชั้นกรรมาชีพขึ้นมาใหม่ ทั้งวิถีชีวิต การแต่งกาย และ กิริยามารยาทก็ต้องเปลี่ยนมาเป็นกิริยามารยาทแบบชนชั้นกรรมาชีพ ทั้งคำพูดคำจาหรือการเคลื่อนไหวอากัปกริยาท่วงท่า การเสวยวรรณคดีหรือบทกวีที่มีชื่อเสียงในสมัยศักดินาถูกมองอย่างเหยียดหยาม เพราะไม่ใช่รสนิยมที่รับใช้ชนชั้นกรรมาชีพ เป็นต้น (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2547)

เพื่อครอบงำความคิดของประชาชน และปลุกฝังรูปการจิตสำนึกใหม่ทางชนชั้นให้แก่ประชาชน สื่อมวลชนทั้งภายในและภายนอกประเทศถูกนำมาใช้อย่างใหญ่หลวง ในการปลุกระดมมวลชนให้ยกย่อง รัก และศรัทธาประธานเหมา เผยแพร่คติพจน์เหมาะเจาะตงให้เป็นเหมือนคัมภีร์ในการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปลุกฝังรูปการจิตสำนึกใหม่ คือ จิตสำนึกในการเป็นชนชั้นกรรมาชีพ ละทิ้งความสะดวกสบายและการฟุ้งเฟ้อ รักษาจิตวิญญาณในการต่อสู้ทางชนชั้น และสังคมนิยมเข้มข้น การปลุกฝังรูปการจิตสำนึกใหม่นี้ทำให้คนที่ไม่เดินตามแนวทางที่ถูกปลุกฝัง ต้องกลายเป็นคนแปลกแยกและน่ารังเกียจของสังคม สื่อมวลชนถูกนำมาใช้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และสื่อระหว่างบุคคล ไม่ต้องพูดถึงเสรีภาพของสื่อมวลชน และหากจะกล่าวก็ไม่มีใครคาดหวังให้มีอีกด้วย โดยคำว่าใครในที่นี้แบ่งเป็นกลุ่มที่เชื่อในรูปการจิตสำนึกใหม่นี้อย่างเต็มที่จนไม่ได้รู้สึกขาดเสรีภาพ ในทางกลับกัน กลับรู้สึกว่าได้แสดงออกอุดมการณ์ของตนที่สอดคล้องกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับทิศทางของรัฐได้อย่าง

เต็มที กับอีกกลุ่มหนึ่งที่แม้ไม่เห็นด้วยแต่ก็ไม่เห็นหนทางที่จะทำอะไรได้กับการเรียกร้องเสรีภาพในการแสดงออกดังกล่าว

การปฏิวัติวัฒนธรรมเริ่มต้นได้เพียงปีเดียว สถานีโทรทัศน์ที่ปักกิ่งก็ถูกโจมตีว่าเป็นตัวแทนของพวกเดินแนวทางทุนนิยม ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่ายโดยไม่จำเป็น ทำให้การออกอากาศด้วยระบบสีถูกระงับไปชั่วคราว ไปเริ่มใหม่อีกครั้งในปี 1969 ที่การรณรงค์ทางมวลชนได้ยุติลงแล้ว แม้แต่โทรทัศน์ระบบขาว-ดำของสถานีโทรทัศน์ปักกิ่ง ก็ถูกกระแสดความคิด "เอียงซ้าย" ในช่วงนั้นสั่งให้หยุดการแพร่ภาพอยู่ถึง 1 เดือน ด้วยเหตุผลว่ามวลชนทั่วประเทศกำลังยุ่งอยู่กับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่มีเวลาดูโทรทัศน์ คณะศิลปินชุดต่างๆ ต้องหยุดงานแสดงทั้งหมดเพื่อเข้าร่วมการปฏิวัติ ภาพยนตร์จำนวนมากที่ถ่ายทำเสร็จก่อนหน้านี้ ถูกระงับไม่กล้านำออกฉาย เพราะกลัวว่าจะมีปัญหาเรื่องแนวทางการเมืองไม่ถูกต้อง ผู้ทำงานในองค์กรสื่อบ้างก็ถูกปลด บ้างก็ถูกส่งตัวไปรับการศึกษาจากกรรมกรชาวนาในชนบท เพื่อปรับทัศนคติความคิดเสียใหม่ให้เป็นแบบชนชั้นกรรมาชีพ แล้วกลุ่มยามพิทักษ์แดง (Red guard) ก็เข้าไปยึดและบัญชาการทำงานในองค์กรสื่อเหล่านั้นแทน (วิภา อุดมจันทร์, 2546) ไม่เพียงองค์กรสื่อโทรทัศน์เท่านั้น ยังรวมถึงสถานีวิทยุส่วนกลางทั้งหมด รวมทั้งวิทยุปักกิ่งในเวลานั้นด้วยที่ถูกควบคุม และแต่งตั้งคนกลุ่มใหม่ขึ้นมาบริหารจัดการแทน แต่กล่าวกันว่า นายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล เล็งเห็นถึงอันตรายที่จะเกิดกับหน่วยงานสื่อ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในระบบงานความมั่นคงแห่งชาติ จึงได้ส่งกองทหารเข้าไปจัดระเบียบใหม่เพื่อให้การออกอากาศดำเนินไปได้เป็นปกติในปลายปี 1967 และสั่งให้พวกยามพิทักษ์แดงที่เข้าไปยึดสถานีถอนตัวออกให้หมดจนกระทั่งถึงปี 1972 จึงกลับสู่สภาวะปกติ เป็นเวลา 5 ปีเต็มที่สถานีโทรทัศน์และวิทยุปักกิ่งตกอยู่ใต้การคุ้มครองของกองทหาร ก่อนที่ศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะสั่งถอนทหารออกแล้วตั้งคณะกรรมการพรรคฯ ของสถานีขึ้นมารับหน้าที่แทนเพื่อดำเนินงานต่อไป

ตลอดช่วงเวลา 10 ปีของการปฏิวัติวัฒนธรรม วงการสื่ออยู่ในภาวะซังก้างง ถดถอยและเสียหาย ทั้งในด้านบุคลากรที่ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการด้านสื่อมวลชนหลายคนถูกปลดออกรวมทั้งในด้านเนื้อหาสื่อที่เคยหลากหลายและมีรสชาติก็เปลี่ยนเป็นความแห้งแล้ง มีแต่คำสอนของประธานเหมา การปลุกระดมทางการเมือง และความเคลื่อนไหวของการปฏิวัติวัฒนธรรม ส่วนรายการเกี่ยวกับศิลปะการแสดงก็ถูกจำกัดให้เผยแพร่เพียงไม่กี่รายการ เช่น รายการโทรทัศน์ที่ออกสู่สายตาประชาชนในช่วงนั้น มีเพียงรายการ "จีวแบบอย่าง 8 เรื่อง" "เพลงประวัติศาสตร์ 8 เพลง" "ภาพยนตร์ปฏิวัติ 3 เรื่อง" ฉายซ้ำไปซ้ำมา จนผู้ชมเบื่อหน่ายเหิมระอา (วิภา อุดมจันทร์, 2546)

นโยบายของสถานีวิทยูปักกิ่งในช่วงนี้ถูกกำหนดและกลั่นกรองเนื้อหาโดยคนของกองทัพ นโยบายการกระจายเสียงในแต่ละภาคภาษาที่จากเดิมมีการแยกเจาะจงสำหรับแต่ละประเทศต้องหยุดชะงักลง และเปลี่ยนการกระจายเสียงเป็นแบบแผนเดียวกันคือเน้นในเรื่องความเคลื่อนไหวของการปฏิวัติวัฒนธรรมและแนวคิดเหมาเจ๋อตงเท่านั้น ดังข้อเสนอของแผนกต่างประเทศ ในปี 1966 ถึงเนื้อหาที่จะกระจายเสียงว่าควรประกอบด้วย (สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. ความคิดเหมาเจ๋อตง แนะนำ "บันทึกถ้อยคำประธานเหมา" ทำรายการหัวข้อเกี่ยวกับประธานเหมา
2. กระจายเสียงการปฏิวัติทางวัฒนธรรมของชนชั้นกรรมาชีพในเชิงบวก ประกอบด้วยนโยบาย หลักการ ความเห็น นำเสนอวีรบุรุษแห่งการปฏิวัติวัฒนธรรม

นโยบายในการกระจายเสียงยังมีจุดเน้นเรื่องเดิม คือปัญหาภายในได้แก่การต่อสู้กับแนวทางทุนนิยมด้วยจิตวิญญาณการปฏิวัติและการต่อสู้ทางชนชั้น ส่วนปัญหาภายนอกประเทศก็ยังคงเป็นลัทธิจักรวรรดินิยมของสหรัฐฯ และเผยแพร่ที่อันชั่วร้ายของสหรัฐฯ ต่อประชาคมโลก แต่ระดับการเน้นย้ำของนโยบายที่สะท้อนออกมาทางรูปแบบและเนื้อหารายการมีการเปลี่ยนแปลงไป คือตัดรายการพิเศษอื่นๆ ออกหมด เหลือเพียงการกระจายเสียงบทความและคำสอนของเหมาเจ๋อตงในแต่ละด้าน ให้เป็นแนวทางแก่ประชาชนในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การพัฒนา กล่อมเกลาจิตสำนึกทางสังคมนิยม ค่านิยมความเสียสละ อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะมีข่าวความเคลื่อนไหวของการปฏิวัติวัฒนธรรม พูดถึงความสำเร็จและผลดีที่ได้รับจากการปฏิวัติ พร้อมกับแนะนำวิถีชีวิตผู้คนทั้งประเทศที่พร้อมใจกันนำแนวคิดเหมาไปใช้ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ต่อต่างประเทศให้เห็นว่าเป็นการปฏิวัติที่ไม่มีความรุนแรง และจะทำให้จีนพัฒนาไปได้ไกลกว่าเดิมในระบอบสังคมนิยม

สรุปแล้ว นโยบายของสถานีวิทยูปักกิ่งในช่วงของการปฏิวัติทางวัฒนธรรมนี้ ยังเน้นประเด็นการปฏิวัติและสังคมนิยมเข้มข้น จำกัดกลุ่มผู้ฟังที่ไม่หลากหลาย เนื้อหาและรูปแบบรายการก็ไม่หลากหลาย คือมีแต่เนื้อหาที่เกี่ยวกับการปฏิวัติวัฒนธรรมและประธานเหมา การกระจายเสียงภายในประเทศกับระหว่างประเทศยังไม่แตกต่าง และมีลักษณะครอบงำ

โครงสร้างและนโยบายของภาคภาษาไทย

เมื่อมีการปฏิวัติทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น สถานีวิทยูปักกิ่งถูกนำไปรวมเป็นโครงสร้างหนึ่งของ กองทัพ พรรคคอมมิวนิสต์ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำการควบคุมบริหารจัดการ ทั้ง ในการออกนโยบายกระจายเสียง และควบคุมตรวจสอบเนื้อหาของทุกๆ ภาคภาษา นโยบายที่เคย ออกมาในช่วงก่อนการปฏิวัติทางวัฒนธรรมนั้นได้ถูกยกเลิกหมด และดำเนินนโยบายใหม่โดยกลุ่ม ผู้มีอำนาจใหม่ที่ถูกจัดตั้งขึ้น

นโยบายของภาคภาษาไทยในช่วงนี้ เป้าหมายการกระจายเสียงยังจำกัดอยู่แค่สมาชิกของ พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย เนื้อหาส่วนใหญ่จึงเน้นเรื่องหลักการของพรรคคอมมิวนิสต์ การ ปฏิวัติและคำของประธานเหมาเจ๋อตง การกระจายเสียงทั้งภายในและภายนอกประเทศไม่มีความ แตกต่าง พยายามที่จะครอบงำและแข็งแกร่งต่อผู้ฟัง

เดือนกันยายน ปี 1970 ทางสถานีได้ออก "นโยบายเฉพาะในการกระจายเสียงสู่ประเทศ ไทย" ประกอบด้วย (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. รวบรวมความจริงในการปฏิวัติของไทย กระจายเสียงความคิดเหมาเจ๋อตงว่าได้ ชัยชนะแน่นอน
2. กระจายเสียงผลงานความสำเร็จของการปฏิวัติวัฒนธรรมและแนวคิดสังคมนิยม ของชนชั้นกรรมาชีพ
3. กระจายเสียง "การปฏิวัติทั่วโลกกำลังเข้าสู่ยุคสมัยใหม่อันยิ่งใหญ่"
4. กระจายเสียงการต่อสู้เพื่อสันติภาพของผู้นำจีน

สังเกตได้ว่านโยบายกระจายเสียงในเวลานี้ การประชาสัมพันธ์ทางการเมืองยังมาเป็น อันดับต้นและวัตถุประสงค์คล้ายกับในช่วงแรก คือช่วงของการปฏิวัติ ที่สนับสนุนให้เกิดการปฏิวัติ ในประเทศอาณานิคม รวมทั้งรัฐบาลทหารของไทยด้วย โดยคอยรายงานสภาพการณ์ในประเทศ ไทยที่จีนเห็นว่าเป็นความไม่ถูกต้อง และเกิดการแทรกแซงของต่างชาติ แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปจาก นโยบายช่วงแรก คือแนวทางการสื่อสารที่ให้น้ำหนักกับการสร้างภาพลักษณ์เหมาเจ๋อตง และแพร่ ความคิดครอบงำของเหมา รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายในการกระจายเสียงก็เปลี่ยนไป คือจากเดิมที่ กระจายเสียงสู่คนไทยทั่วไป แต่เมื่ออยู่ในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายของภาคภาษาไทย เปลี่ยนเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และผู้ที่ยอมรับสังคมนิยมในประเทศไทย โดยไม่ได้คำนึงถึงกลุ่ม คนที่หลากหลาย ต้องการเพียงเพื่อปลุกกระดมมวลชนทั้งในจีนและในต่างประเทศ ลักษณะการ

กระจายเสียงเป็นแบบอัติวิสัย คือไม่สนใจกลุ่มเป้าหมาย ให้ผู้ฟังเป็นฝ่ายรับ (Passive) เพียงอย่างเดียว

รายการที่ออกอากาศในภาคภาษาไทย

รายการที่ออกอากาศในภาคภาษาไทยช่วงนี้จะอิงตามรายการที่ออกในสถานีหลัก ซึ่งนอกจากจะเป็นข่าว การรายงานสภาพสังคมจีน และไทยในช่วงการปฏิวัติแล้ว เนื้อหาส่วนใหญ่ก็ยังเป็นบทความที่แสดงทัศนะของเหมาเจ๋อตงในประเด็นต่างๆ รายการเสริมรายการพิเศษต่างๆ ถูกระงับออกอากาศทั้งหมด เหลือเพียงรายการที่เกี่ยวกับประธานเหมา และการปฏิวัติวัฒนธรรมที่เปิดให้ทำการกระจายเสียงได้ หลักๆ ได้แก่ "ถ้อยคำคัดเลือกพิเศษของประธานเหมา" "งานเขียนคัดเลือกของประธานเหมา" "ประชาชนทั่วโลกรักประธานเหมา" "เพื่อนต่างประเทศพูดคุยถึงจีน" "การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรมของจีน" เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีการแปลบทความของเหมาเป็นภาษาไทยนำมาออกอากาศ เช่น หัวข้อเรื่อง "ลัทธิจักรพรรดินิยม และกลุ่มผู้ต่อต้านล้วนเป็นเสือกระดาษ" และแปลบทความที่เคยตีพิมพ์ไว้มาอ่านออกอากาศ เช่น "คนทั้งโลกรักประธานเหมา" "ประเทศจีนที่อยู่ท่ามกลางสายตาเพื่อนนานาชาติ" เป็นต้น รวมทั้งจัดทำรายการ "ปรัชญาศาสตร์อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และทหาร" ที่แสดงถึงการนำหลักอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และทหารของเหมามาประยุกต์ใช้ในการศึกษา หรือในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปได้

สรุป โครงสร้างของภาคภาษาไทยยังคงอยู่ในการควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่มีการเปลี่ยนชุดผู้บริหารระดับบน ปัจจัยหลักที่เป็นแรงผลักดันการทำงานขององค์กร คือปัญหาภายในประเทศ อันได้แก่การปฏิวัติทางวัฒนธรรมของผู้นำจีน และนโยบายในการแก้ไขปัญหานี้ โดยใช้สื่อมวลชนเป็นหลัก ส่งผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม และทำให้นโยบายในการกระจายเสียงภายในและภายนอกประเทศไม่มีความแตกต่าง คือการโฆษณาชวนเชื่อเรื่องการปฏิวัติ และสร้างภาพลักษณ์เหมาเจ๋อตงให้เป็นที่เคารพ และเป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณ รูปแบบและเนื้อหารายการจึงสะท้อนออกมาเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดั่งามให้เหมา สร้างภาพลักษณ์การปฏิวัติ และโจมตีลัทธิจักรพรรดินิยมอเมริกา ผ่านรายการประเภทข่าว บทวิเคราะห์ และบทความคัดเลือก

3) ช่วงปฏิรูปเปิดประเทศจนถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 1976-2007)

การเสียชีวิตของเหมาเจ๋อตงในปี ค.ศ. 1976 นับเป็นการสิ้นสุดของช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม และสิ้นสุดสมัยซ้ายจัดด้วย เติ้งเสี่ยวผิง ได้ขึ้นมาเป็นผู้ปกครองสูงสุดของประเทศหลังปี 1976 และวางนโยบายสี่ทันสมัยอันเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศจีนให้ทันสมัยในสี่ด้าน ได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การทหาร และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องระดมทุนทรัพย์และวิทยาการความรู้จากต่างประเทศเข้ามาพัฒนาจีน เติ้งจึงประกาศเปิดประเทศอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1978 ให้คนต่างชาติสามารถมาลงทุนในจีนได้ และเปิดรับวิทยาการใหม่ๆ จากต่างชาติ นำพาจีนเปลี่ยนทิศทางการปฏิวัติไปสู่การปฏิรูป คือละจากแนวทางการสลายความแตกต่างทางชนชั้น และบรรยากาศของการตั้งตนเป็นศัตรูชัดเจนระหว่างผู้เดินตามแนวปฏิวัติกับพวกปรับใช้ทุนนิยม เปลี่ยนมาเป็นการเน้นการพัฒนาประเทศของตนให้ดี เปิดกว้างในการสร้างตัว โดยไม่แยกอุดมการณ์ทางการเมือง แต่ปรับใช้ทุกโอกาสตามสภาพที่เป็นจริง ดังวลีสำคัญที่ เติ้งเสี่ยวผิง พูดไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นแมวสีขาวหรือสีดำ ขอให้จับหนูได้เป็นพอ” สร้างแนวทางเศรษฐกิจแบบการตลาด คือให้เอกชนมาบริหารจัดการและมีการแข่งขันกันได้ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐอย่างใกล้ชิด เปิดพื้นที่ทางเศรษฐกิจตามแนวเมืองท่าที่ติดทะเลในด้านตะวันออกของจีน และเปิดให้ต่างชาติมาลงทุนในจีนตามเงื่อนไขของรัฐบาล ทำให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

การใช้อำนาจของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ก็มีความอ่อนคลายและยืดหยุ่นขึ้นมากกว่าในสมัยของเหมา คือมีท่าทีที่ก้าวร้าวและก้าวก่ายชีวิตสังคมของประชาชนน้อยกว่า พรรคคอมมิวนิสต์ได้ถอนตัวออกจากบริบทสังคมในบางด้าน ในระบบสังคมได้เกิดกลุ่มย่อยตามความสนใจของคนมากขึ้น ทำให้เกิดประเพณีของวัฒนธรรมที่หลากหลาย สื่อบันเทิงและสื่อที่ไม่ได้เกี่ยวกับการสะท้อนแนวความคิดมีเฟื่องฟูขึ้น มีการเปิดรับสื่อต่างชาติด้วย นอกจากนี้ สื่อยังให้ความสำคัญกับการทำเศรษฐกิจให้ทันสมัยแทนที่การต่อสู้ทางชนชั้น การพาดหัวข่าวเป็นชื่อบุคคลที่ถูกประณามในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมสมัยเหมาได้เลือนหายไปจากหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว

ในด้านสื่อมวลชน มีความหลากหลายในด้านเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอมากขึ้น จากสถิติหนังสือพิมพ์จีนในปี 1987 พบว่ามีหัวข้อข่าวเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็น 16% ของหัวข้อทั้งหมด มีรายงานที่เจาะจงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นเป็นปริมาณ 10% รายงานภาคเยิน 1% รายงานหัวข้อพิเศษ 23% และรายงานของภาควิสาหกิจอีก 25% ซึ่งต่างจากช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมที่ตีพิมพ์แต่เรื่องเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการผลิต

เนื้อหาแบบแบ่งตามกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งเรื่องอายุ ความสนใจ ความต้องการ อาชีพ และหน่วยงานที่สังกัด

ด้านนโยบายต่างประเทศ ความสัมพันธ์ของจีนกับนานาประเทศเริ่มเป็นไปในทางที่ผ่อนคลายลง ตั้งแต่จีนได้ที่นั่งในสหประชาชาติแทนจีนไต้หวันในปี ค.ศ. 1971 จากเสียงสนับสนุนของกลุ่มประเทศสังคมนิยมและประเทศในทวีปแอฟริกาที่จีนได้ให้ความช่วยเหลือไว้ นอกจากนี้ความสัมพันธ์จีน-สหรัฐฯ ก็ปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากจีนได้ให้ความช่วยเหลือสหรัฐฯ ในการเจรจากับเวียดนามเพื่อให้สหรัฐฯ ถอนทหารออกจากสนามรบสงครามเวียดนามอย่างสมเกียรติ ประกอบกับความผ่อนคลายความตึงเครียดทางวิชาการเมืองเพราะจีนกับโซเวียตแตกคอกันในช่วงทศวรรษที่ 1960 เมื่อความสัมพันธ์ของประเทศมหาอำนาจเป็นไปในทางดีขึ้น ไทยเองก็ปรับตัวในเรื่องของนโยบายต่อจีนเช่นกัน จนนำมาสู่การเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีนได้ในปี ค.ศ. 1975 และยังได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงในภูมิภาค ในกรณีสงครามต่อต้านการรุกรานกัมพูชาของเวียดนาม (ปี 1978-1991) ได้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ทั้งสองประเทศมีความไว้วางใจกันมากขึ้น และพร้อมกระชับมิตรในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง โดยไม่นำลัทธิทางการเมืองมาข้องเกี่ยว กับประเทศอื่นๆ เอง ตั้งแต่จีนเปิดประเทศในปี 1978 ก็มีนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ ทั้งปัญหาทางประวัติศาสตร์ไว้เบื้องหลัง เน้นกระชับมิตรและเพิ่มความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อสันติสุขและความมั่นคงในโลก ทั้งนี้เนื่องจากจีนต้องการใช้เวลาในการสร้างและพัฒนาประเทศให้ทันสมัย จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องไม่สร้างศัตรูเพิ่ม แต่คบมิตรเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน

สถานีวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์ในนามรัฐบาลจีน ก็มีการปรับเปลี่ยนและปฏิรูปโครงสร้างใหม่ โดยในเดือนพฤษภาคม ปี 1978 สถานีวิทยุปักกิ่ง (Radio Beijing) ได้เปลี่ยนชื่อเป็น สถานีวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศแห่งประเทศจีน หรือซี.อาร์.ไอ (China Radio International - CRI) ตามนโยบายของรัฐบาลในยุคเปิดประเทศ ที่ต้องการปรับโครงสร้างสื่อกระจายเสียงทั้งประเทศให้เป็น 4 ระดับ คือระดับประเทศ ระดับมณฑล ระดับเมือง และระดับอำเภอ โดยให้สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอมีสถานะเป็นสื่อระดับชาติ ขึ้นต่อสำนักงานบริหารกิจการวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์แห่งชาติ (State Administrative of Radio, Film and Television - SARFT) เช่นเดียวกับสื่อระดับชาติอีกสองแห่ง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงประชาชนส่วนกลาง (China National Radio - CNR) และสถานีโทรทัศน์แห่งชาติจีน (Central China Television - CCTV) นอกจากนี้ ภาพลักษณ์และทิศทางการทำงานของสถานีก็เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็น

เครื่องมือทางการเมืองอย่างเปิดเผย กลับเป็นการเน้นการประชาสัมพันธ์ เปิดประเทศจีนสู่โลก และสร้างภาพลักษณ์ประเทศที่ทันสมัยพัฒนาก้าวหน้า และเป็นอารยะ โดยมีคำขวัญของสถานีที่ว่า “แนะนำประเทศจีนให้โลกรู้จัก แนะนำทั่วโลกให้กับประชาชนจีน รายงานเรื่องราวของโลกให้ชาวโลกได้รู้ เพิ่มความเข้าใจและมิตรภาพระหว่างประชาชนจีนกับประชาชนทั่วโลก” (วิภา อุตมฉินท์, 2546)

เพื่อตอบรับกับนโยบายการเปิดตัวเองของจีนผ่านสื่อกระจายเสียง ทำให้จีนทุ่มงบประมาณในการขยายงานในซี.อาร์.ไอออกไป ทั้งในแนวดิ่ง (Vertical) และแนวราบ (Horizontal) คือขยายการผลิตให้ครบวงจร และเพิ่มประเภทสื่อภายในองค์กร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อนำข่าวสารสู่ต่างประเทศ กลายเป็นองค์กรสื่อมวลชนขนาดใหญ่ มีจำนวนบุคลากรกว่าพันคน ประกอบด้วยบุคลากรที่เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศเกือบ 800 คน เจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการและนักข่าว ตลอดจนช่างเทคนิคและเจ้าหน้าที่ธุรการต่างๆ อีกประมาณ 600 คน และผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศอีกกว่า 100 คน มีสถานีผู้สื่อข่าวทั่วโลก 27 แห่ง (รวมทั้งประเทศไทย) และมีเครือข่ายข่าวสารขนาดใหญ่ในทุกมณฑล และเขตปกครองพิเศษทั่วประเทศ (ยกเว้นไต้หวัน) จึงเป็นแหล่งข่าวสากลที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของจีนนอกจากสำนักข่าวซินหัว นอกจากนี้ซี.อาร์.ไอยังมีการขยายทั้งในด้านเทคนิค ช่องทางการสื่อสาร และจำนวนภาษาที่ทำการกระจายเสียงอีกด้วย ปัจจุบันซี.อาร์.ไอกระจายเสียงเป็นจำนวนภาษาทั้งสิ้น 43 ภาษา ดังนี้

ตารางที่ 3 ภาคภาษาต่างประเทศของซี.อาร์.ไอเรียงตามลำดับวันเดือนปีที่เริ่มออกอากาศ

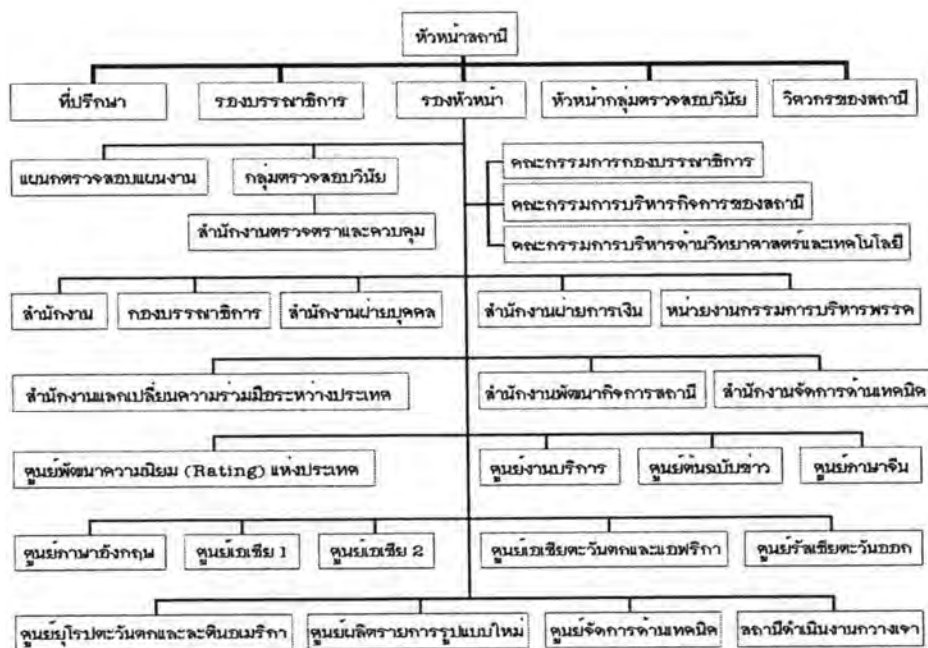
#	ภาคภาษาต่างประเทศ	วันที่เริ่มออกอากาศ
1	ภาคภาษาญี่ปุ่น	3 ธันวาคม 1941
2	ภาคภาษาจีนกวางตุ้ง	20 มิถุนายน 1949
3	ภาคภาษาจีนแต้จิ๋ว	20 มิถุนายน 1949
4	ภาคภาษาจีนฮกเกี้ยน	20 มิถุนายน 1949
5	ภาคภาษาจีนแคะ	20 มิถุนายน 1949
6	ภาคภาษาเวียดนาม	10 เมษายน 1950
7	ภาคภาษาอินโดนีเซีย	10 เมษายน 1950
8	ภาคภาษาพม่า	10 เมษายน 1950
9	ภาคภาษาไทย	10 เมษายน 1950
10	ภาคภาษาเกาหลี	2 กรกฎาคม 1950
11	ภาคภาษาอังกฤษ	11 กันยายน 1950

#	ภาคภาษาต่างประเทศ	วันที่เริ่มออกอากาศ
12	ภาคภาษารัสเซีย	24 ตุลาคม 1954
13	ภาคภาษาสเปน	16 กันยายน 1956
14	ภาคภาษากัมพูชา	15 ธันวาคม 1956
15	ภาคภาษาลาว	15 ธันวาคม 1956
16	ภาคภาษาเปอร์เซีย	15 ตุลาคม 1957
17	ภาคภาษาตุรกี	21 ตุลาคม 1957
18	ภาคภาษาอารบิก	3 พฤศจิกายน 1957
19	ภาคภาษาฝรั่งเศส	5 มิถุนายน 1958
20	ภาคภาษามาลาเลย์เซีย	1 มีนาคม 1959
21	ภาคภาษาฮินดี	15 มีนาคม 1959
22	ภาคภาษาอิตาลี	10 เมษายน 1960
23	ภาคภาษาเยอรมัน	15 เมษายน 1960
24	ภาคภาษาโปรตุเกส	15 เมษายน 1960
25	ภาคภาษาเซอร์เบีย	1 มิถุนายน 1961
26	ภาคภาษาสวาฮีลี (Swahili)	1 กันยายน 1961
27	ภาคภาษาฮอซ๋า (Hausa)	1 มิถุนายน 1963
28	ภาคภาษาทมิฬ	1 สิงหาคม 1963
29	ภาคภาษามองโกเลีย	1 ธันวาคม 1964
30	ภาคภาษาเอสเปอรันโต (Pesperanto)	19 ธันวาคม 1964
31	ภาคภาษาฟิลิปปินส์	30 ตุลาคม 1965
32	ภาคภาษาอูรดู	1 สิงหาคม 1966
33	ภาคภาษาเชค	26 สิงหาคม 1968
34	ภาคภาษาโปแลนด์	27 สิงหาคม 1968
35	ภาคภาษาโรมาเนีย	29 สิงหาคม 1968
36	ภาคภาษาเบงกาลี	1 มกราคม 1969
37	ภาคภาษาอัลแบเนีย	6 มิถุนายน 1969
38	ภาคภาษาแพชไต (Pashto)	15 กรกฎาคม 1973
39	ภาคภาษาบัลแกเรีย	19 เมษายน 1974
40	ภาคภาษาศรีลังกา	1 มกราคม 1975
41	ภาคภาษาเนปาล	25 มิถุนายน 1975
42	ภาคภาษาอังกฤษ	กรกฎาคม 1976

ที่มา: <http://gb.cri.cn/cri/dwgb.htm>

ปลายปี ค.ศ. 2005 ซี.อาร์.ไอ ออกอากาศตลอดช่วงโปรแกรมทุกวันรวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 1035 ชั่วโมง เป็นการออกอากาศภายในประเทศ 448.5 ชั่วโมง ออกอากาศไปยังต่างประเทศ 207.5 ชั่วโมง ออกอากาศผ่านคลื่นสั้นและผ่านดาวเทียมรวมกันเป็น 157.5 ชั่วโมง ผ่านทางอินเตอร์เน็ตอีก 221.5 ชั่วโมง ปี 2005 ซี.อาร์.ไอ ได้รับจดหมาย 2.17 ล้านฉบับ จากผู้ฟัง 160 ประเทศทั่วโลก องค์กรต่างๆ ทั่วโลกกว่า 3,600 องค์กรได้จูนโปรแกรมของซี.อาร์.ไอไปออกอากาศ นอกจากทางวิทยุ ซี.อาร์.ไอยังทำการออกอากาศผ่านเว็บไซต์ ซี.อาร์.ไอ ออนไลน์ เป็นโปรแกรมเสียงทั้งสิ้น 48 ภาษา และผลิตรายการข่าวทางโทรทัศน์ภายในประเทศ ผ่านดาวเทียม AsiaSat 2 เป็นรายการโทรทัศน์รวมกว่า 5 ชั่วโมงต่อวันทุกวันผ่าน 300 ช่อง และสถานีโทรทัศน์ของประเทศผ่านดาวเทียมอีกด้วย นอกจากนี้ซี.อาร์.ไอยังมีโรงพิมพ์และโรงผลิตสื่อเสียงและวิดีโอเป็นของตนเอง ทำการจัดพิมพ์ข่าวและนิตยสารภาษาต่างประเทศรวม 30 ภาษา เช่น "วิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์โลก" และ "ผู้จัดการ" เป็นภาษาอังกฤษ "INFO UND ECHO" เป็นภาษาเยอรมัน "Donde Florece la Amistad" เป็นภาษาสเปน และ "Nowai Do Se" เป็นภาษาอูรดู เป็นต้น (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2006) ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะขยายเครือข่ายทางการสื่อสารออกไปอีก เพื่อเพิ่มระดับอิทธิพลของจีนให้มากยิ่งขึ้นในเวทีโลก

ภาพที่ 7 แผนผังโครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอในปัจจุบัน (ค.ศ. 2007)

สำนักงาน

- แผนกเลขาธิการ
- แผนกบริการ
- แผนกกฎหมาย
- แผนกรักษาความปลอดภัย

กองบรรณาธิการ

- แผนกวางแผนการกระจายเสียง
- แผนกจัดผังรายการ
- แผนกกิจการผู้ฟัง
- แผนกลิขสิทธิ์ข่าว
- แผนกสรุปกิจการ
- ฝ่ายค้นคว้าวิจัย
- ชมรมกระจายเสียงระหว่างประเทศ
- กองเก็บประวัติ

สำนักงานฝ่ายบุคคล

- แผนกบริหารจัดการเจ้าหน้าที่
- แผนกเงินเดือน
- แผนกฝึกอบรมเจ้าหน้าที่
- แผนกการลาของเจ้าหน้าที่

สำนักงานฝ่ายการเงิน

- แผนกจัดการงบประมาณ
- แผนกกิจการการเงินของรัฐ
- แผนกกิจการการเงินวิสาหกิจ
- แผนกทรัพย์สิน
- สำนักงานจัดซื้อของรัฐ

หน่วยงานกรมการบรรณาธิการ

- สำนักบริการบรรณาธิการ
- สหภาพแรงงาน
- คณะผู้แทนพรรค
- ฝ่ายติดต่อสัมพันธ์ชาวจีนโพ้นทะเล

สำนักงานแลกเปลี่ยน
ความร่วมมือระหว่างประเทศ

- แผนกความร่วมมือด้านรายการ
- แผนกบริหารจัดการเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ
- แผนกงานต่างประเทศ

สำนักงานพัฒนากิจการสถานี

- แผนกบริหารทรัพยากร
- แผนกความร่วมมือภายในประเทศ
- แผนกพัฒนาโครงการ
- แผนกการจัดการโฆษณา
- ภาคการกระจายเสียงโสตมัลติมีเดียหลายภาษา
- ภาคการกระจายเสียงเพลงฮิตต่างประเทศ
- สำนักพิมพ์กิจการกระจายเสียงระหว่างประเทศ
แห่งประเทศไทย
- สำนักผลิตแผ่นบันทึกภาพและเสียงของกิจการ
กระจายเสียงระหว่างประเทศ แห่งประเทศไทย

ศูนย์งานบริการ

- บริษัท บริหารกิจการกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานจัดการด้านหอพักผู้เชี่ยวชาญ

สำนักงานจัดการด้านเทคนิค

- ภาคการจัดการความปลอดภัยในการ
กระจายเสียง
- ภาคการจัดการด้านวิหะและเทคนิค

ศูนย์ค้นคว้าวิจัย

- แผนกข่าวระหว่างประเทศ
- แผนกข่าวภายในประเทศ
- แผนกข่าวการเมือง
- แผนกข่าวศิลปะและวรรณคดี
- แผนกข่าวกีฬา
- แผนกบริหารจัดการนักข่าว
- แผนกรายการโทรทัศน์
- สำนักพิมพ์ข่าวโลก
- กองบรรณาธิการข่าวรอบโลก

ศูนย์พัฒนาความนิยม (Rating)
แห่งประเทศไทย

- แผนกสรุปข้อมูล
- แผนกกิจการด้านทรัพย์สิน
- แผนกการตลาด
- แผนกการแปลและติดต่อสัมพันธ์

ศูนย์ภาษาจีน

- แผนกรายการภาษาจีนกลาง
- แผนกรายการออกใหม่
- แผนกความร่วมมือแลกเปลี่ยน
- แผนกรายการภาษาท่วงต้ง, และ,
แต้จิ๋ว, ฮกเกี้ยน
- แผนกการกระจายเสียงตามสาย

ศูนย์ภาษาอังกฤษ

- แผนกกระจายเสียงต่างประเทศ
- แผนกบรรณาธิการข่าว
- แผนกข่าวสารทางอินเตอร์เน็ต
- แผนกการเรียบเรียงการส่งผ่านการกระจายเสียง
- แผนกปรับรายการที่ออกอากาศซ้ำ
- ศูนย์ฝึกอบรม

ศูนย์เอเชีย 1

- ภาคภาษาญี่ปุ่น
- ภาคภาษามองโกเลีย
- ภาคภาษาเนปาล
- ภาคภาษาทมิฬ
- ภาคภาษาเบงกาลี
- ภาคภาษาเกาหลี
- ภาคภาษาฮินดี
- ภาคภาษาอูรดู
- ภาคภาษาศรีลังกา

ศูนย์เอเชีย 2

- ภาคภาษาเวียดนาม
- ภาคภาษากัมพูชา
- ภาคภาษาฟิลิปปินส์
- ภาคภาษามาลาเลย์เซีย
- ภาคภาษาลาว
- ภาคภาษาอินโดนีเซีย
- ภาคภาษาพม่า
- ภาคภาษาไทย

ศูนย์เอเชียตะวันตกและแอฟริกา

- ภาคภาษาตุรกี
- ภาคภาษาอารบิก
- ภาคภาษาฮอซ่า (Hausa)
- ภาคภาษาแพชไต (Pashto)
- ภาคภาษาเปอร์เซีย
- ภาคภาษาสวาฮิลี (Swahili)

ศูนย์รัสเซียตะวันออก

- ภาคภาษารัสเซีย
- ภาคภาษาเซอร์เบีย
- ภาคภาษาอัลแบเนีย
- ภาคภาษาโรมาเนีย
- ภาคภาษาเชค
- ภาคภาษาบัลแกเรีย
- ภาคภาษาโปแลนด์
- ภาคภาษาอังกฤษ

ศูนย์ยุโรปตะวันตกและละตินอเมริกา

- ภาคภาษาเยอรมัน
- ภาคภาษาฝรั่งเศส
- ภาคภาษาอิตาลี
- ภาคภาษาสเปน
- ภาคภาษาเอสเปรานโต (Esperanto)
- ภาคภาษาโปรตุเกส

ศูนย์ผลิตรายการรูปแบบใหม่

- แผนกจัดการรายการ
- กองบรรณาธิการ
- แผนกออกแบบรายการ
- แผนกดำเนินการบุกเบิกรายการใหม่

ศูนย์จัดการด้านเทคนิค

- กองเทคนิค
- แผนกกระจายเสียง
- แผนกรักษาความปลอดภัย
- แผนกวางระบบพลังงาน
- แผนกป้องกันระบบ
- แผนกคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต
- แผนกแพร่สัญญาณ

สถานีดำเนินงานกวางเจา

- กองบรรณาธิการ
- กองรายการ
- กองสรุปขยยอด

เป้าหมายของสถานีวิทยูซี.อาร์.ไอในยุคเปิดประเทศ คือขยายขอบเขตความคิดชั้นนำในการกระจายเสียง รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดยในเดือนมีนาคม ปี 1979 ที่ประชุมของภาคการกระจายเสียงส่วนกลางได้ระบุว่า กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของสถานีควรเป็นคนทุกประเภท ไม่ว่าจะ เป็นฝ่ายชาย ฝ่ายขวา หรือคนเป็นกลาง ผู้ปกครอง คนทั่วไป หรือคนต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศเป้าหมาย ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนงานให้ลงรายละเอียดมากยิ่งขึ้น การกระจายเสียงภายนอกหลักๆ ก็เพื่อเพิ่มความเข้าใจ และมิตรภาพที่คนในประเทศต่างๆ จะมีต่อประเทศจีน เพื่อเพิ่มสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ที่ประชุมเสนอว่าต้องแนะนำจีนใหม่ให้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ น่าสนใจ มีชีวิตชีวา และนำเสนอความคิดต่อต้านสงคราม (สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ, 2001)

เดือนกันยายน ปี 1980 ทางสถานีได้ออกประกาศเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของการกระจายเสียงต่างประเทศ มีใจความดังนี้

“งานพื้นฐานของการกระจายเสียงต่างประเทศต่างประเศ คืองานออกอากาศเพื่อพรรคแนะนำจีนใหม่ด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม วิถีชีวิต นโยบายต่างประเทศของจีน เพิ่มมิตรภาพและความเข้าใจของนานาชาติที่มีต่อจีน เพิ่มความคิดรักชาติให้คนจีนในต่างประเทศ รวบรวมอำนาจและกำลังเท่าที่จะรวบรวมได้ ให้ได้วันกลับประเทศ และต่อต้านการครอบงำระหว่างประเทศ ให้เกิดความสงบสุขในโลก ส่วนกลางให้ความเห็นที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในงานกระจายเสียงภายนอก ต้องวางแผนทั้งภายในภายนอก โดยเฉพาะงานข่าว”

นอกจากการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ขององค์กร และนโยบายในด้านเนื้อหาการสื่อสารแล้ว ซี.อาร์.ไอ ยังได้เพิ่มการศึกษาวิจัยในเรื่องของคุณภาพ และการทำงานอย่างมียุทธศาสตร์ มีการวางแผนการทำงานในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับไตรมาส ระดับ 1 ปี 5 ปี และ 10 ปี ตามลำดับ

ซี.อาร์.ไอวางเป้าหมายการกระจายเสียงในช่วงปฏิรูป สรุปได้ดังนี้ (ประมวลจาก สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับจีนและซี.อาร์.ไอเองในฐานะองค์กรสื่อระหว่างประเทศของจีน
2. เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์จีนต่อนานาชาติทั่วโลก และเสริมสร้างมิตรภาพอันดีต่อกัน

3. เป็นศูนย์กลาง (Hub) ในด้านข่าวสาร ให้แก่สำนักข่าวทั่วโลกได้
4. การทำงานของสถานีต่อประเทศที่สาม ต้องมีหลักคือ 1) มีประโยชน์ในการสะท้อนพัฒนาการของการเรียกร้องสันติภาพของประเทศโลกที่สาม 2) สะท้อนความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศโลกที่สาม 3) ประชาสัมพันธ์ประเทศจีนต่อประเทศโลกที่สาม นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมกับสมาพันธ์หรือองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ของประเทศโลกที่สาม เช่น จัดลำดับการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ เป็นต้น
5. มีเป้าหมายให้ได้กลุ่มผู้ฟังจากมหาชนต่างประเทศให้มากที่สุด ขณะเดียวกันก็เคารพมุมมองของผู้อื่น เพิ่มความเข้าใจและมิตรภาพกับจีนจนสามารถมีอิทธิพลถึงระดับนโยบายพื้นฐานของประเทศอื่นๆ ได้
6. หลักการกระจายเสียงต่างประเทศ ต้องให้ "ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักการสูงสุด" นโยบายกระจายเสียงต่างประเทศต้อง "ใช้ตัวเองเป็นหลัก แบ่งบวไว้ก่อน และตามความจริงไว้ก่อน" และต้องมีหลักเหตุและผล รวมทั้งจิตวิญญาณ ปฏิภาณไหวพริบสื่อมวลชน
7. เพิ่มความแข็งแกร่งของการกระจายเสียงต่างประเทศด้านปัญหาเศรษฐกิจ โดยมีนโยบายคือ 1) ทำการศึกษาวิจัยการรายงานสภาพเศรษฐกิจและผลกระทบ 2) ศึกษาโครงสร้างองค์ประกอบของรายการปัจจุบัน ปรับข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมในแต่ละภาคภาษา เน้นหนักการรายงานเศรษฐกิจในทุกภาคภาษา 3) พิจารณาปัญหา บทบาท และการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจของจีนกับต่างประเทศ 4) ประชาสัมพันธ์ประเทศจีนที่เปิดประเทศโดยรอบ และมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นต่อประเทศโดยรอบและที่เป็นประเทศเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

แม้ว่านโยบายในการกระจายเสียงของซี.อาร์.ไอจะเน้นหนักในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้ทิ้งมิติของการเมืองเสียทีเดียว เพราะอย่างไรก็ตาม ซี.อาร์.ไอยังเป็นองค์กรสื่อของรัฐที่เป็นเสมือนเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศขึ้นหนึ่งด้วย สืบเกิดได้จากการที่มีนโยบายในการศึกษาวิจัย และส่งผู้สื่อข่าวไปตั้งสำนักงานข่าวหลายแห่งทั่วโลกเพื่อเป็นหูเป็นตาและคอยดูความเคลื่อนไหวของประเทศต่างๆ อันจะเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ ของจีนต่อไป รวมทั้งนโยบายในการกระจายเสียงระหว่างประเทศของซี.อาร์.ไอเองด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว ซี.อาร์.ไอ ในช่วงเปิดประเทศ มีการพัฒนาในด้านปริมาณและคุณภาพ ปริมาณคือขยายตัวงาน และขยายกลุ่มผู้ฟังให้มีจำนวนมากและครอบคลุมมากขึ้น เพื่อรองรับนโยบายที่จีนต้องการแสดงบทบาทในเวทีโลกมากขึ้นในช่วงเปิดประเทศ ส่วนในด้านคุณภาพ มีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานที่เน้นคุณภาพมากขึ้น ทั้งงานวิจัยผู้ฟัง งานก่อตั้งสถานีข่าวใน

ต่างประเทศเพื่อขยายแหล่งผลิตข้าวป้อนให้สถานี มีการวางแผนการทำงานแบบมียุทธศาสตร์ เพิ่มบุคลากร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานในองค์กรให้สอดคล้องกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

โครงสร้างและนโยบายของภาคภาษาไทย

ตามแบบจำลองเรื่ององค์กรสื่อกับแรงกดดันในสังคมของ Denis McQuail นั้น ทำให้เห็นถึงโครงสร้างขององค์กรทั้งภายนอกและภายในองค์กร สำหรับสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย มีรายละเอียดโครงสร้างองค์กรดังนี้

โครงสร้างภายนอกองค์กร

1. แรงกดดันทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ลักษณะพิเศษของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย คือโครงสร้างการเป็นเจ้าของ แรงกดดันทางการเมือง และแรงกดดันทางเศรษฐกิจนั้นมาจากแหล่งเดียวกัน คือรัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์จีน เนื่องจากซี.อาร์.ไอเป็นองค์กรสื่อระดับชาติของรัฐที่มีพันธกิจเพื่อรับใช้รัฐโดยตรง และเป็นองค์กรที่ไม่ต้องการแสวงหากำไร ไม่มีการโฆษณา ไม่มีการแข่งขันในระบบตลาด รายได้ทั้งหมดของสถานีมาจากงบประมาณของรัฐผ่านกระทรวงการคลังแห่งชาติจีน นำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานี ในส่วนของการผลิตทุกขั้นตอน เงินเดือนของเจ้าหน้าที่ในภาค เงินโบนัสและรางวัล เบี้ยเลี้ยงพิเศษต่างๆ นอกจากนั้น หากเจ้าหน้าที่หน่วยไทยออกไปทำข่าว ก็สามารถเบิกค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ได้จากหน่วยงานการเงินของซี.อาร์.ไอ เช่น ค่าที่พัก ค่ารถ ค่าอาหารระหว่างการทำข่าวซึ่งมีอัตราที่กำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน ทำให้สถานีไม่มีแรงกดดันทางเศรษฐกิจ เจ้าหน้าที่ในภาคถือเป็นคนของรัฐจึงมีเงินเดือนและสวัสดิการในระดับที่ค่อนข้างดี และจากการที่ไม่มีการแข่งขัน ทำให้การทำงานในภาคขาดความกระฉับกระเฉง จนอาจถึงขั้นเข้าขามเย็นขาม (วิภา อุตมจันทร์, 2546)

ส่วนแรงกดดันทางการเมือง กฎหมายสื่อมวลชนที่ออกโดยสำนักงานบริหารกิจการวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์แห่งชาติ เพื่อควบคุมการทำงานของสื่อมวลชนนั้น ไม่มีความจำเป็นสำหรับสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย เนื่องจากองค์กรกระจายเสียงของรัฐและพรรคฯ ย่อมต้องไม่ขัดแย้งกับหลักกฎหมายที่ออกโดยรัฐเองอยู่แล้ว แต่กฎหมายสื่อมวลชนจะไปมีผลต่อการทำงานสื่อที่รัฐจัดสรรให้เอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการ ส่วนใหญ่หลักเกณฑ์ที่มามีผลต่อการทำงาน

ปฏิบัติงานของซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย จะเป็นประเภทข้อกำหนด ประกาศ หรือกฎต่างๆ ที่ออกโดยฝ่ายโฆษณาการพรรคคอมมิวนิสต์ หรือประกาศจากคณะกรรมการกองบรรณาธิการซี.อาร์.ไอ มากกว่า ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์เทียบเท่ากฎหมาย เพียงแต่ไม่ได้ผ่านสภานิติบัญญัติเท่านั้นเพื่อความสะดวกเร็วในการบังคับใช้และในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิก (วิภา อุตมฉันท, 2546) แรงกดดันด้านการเมืองที่มีผลต่อตัวสถานีโดยตรงคือ นโยบายต่างประเทศของพรรคและรัฐบาล อันจะเป็นตัวกำหนดนโยบายในการกระจายเสียงของฝ่ายโฆษณาการพรรคคอมมิวนิสต์อีกทีหนึ่ง

เพื่อให้เห็นชัดเจนขึ้นถึงระบบการเมืองในประเทศจีน ที่มีอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่พรรคคอมมิวนิสต์ ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงโครงสร้างพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาล ดังนี้

สาธารณรัฐประชาชนจีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศ รวมถึงนโยบายของกระทรวงหรือหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐด้วย ก็คือพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยดำเนินนโยบายผ่านกลไกของรัฐบาลที่พรรคแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารประเทศ กล่าวคือ พรรคเป็นผู้กำหนดนโยบาย รัฐบาลเป็นผู้บริหารตามนโยบาย แต่ในทางปฏิบัติ พรรคกับรัฐบาลแยกกันลำบาก เพราะคนที่เป็นผู้นำในพรรคและรัฐบาลมักเป็นคนหรือกลุ่มเดียวกัน ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดและดำเนินนโยบายด้านต่างๆ ของจีน จึงจำเป็นต้องอธิบายให้เห็นถึงองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ (เขียน ธีระวิทย์, 2519)

พรรคคอมมิวนิสต์ ได้แก่

- 1) คณะกรรมการกรมการเมือง ประกอบด้วย คณะกรรมการประจำทั้งหมด 7 คน รับผิดชอบด้านการบริหารประเทศในยามปกติ และเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจยามที่เกิดวิกฤติการณ์ และคณะกรรมการทั่วไป มีประมาณ 22 คน รับผิดชอบในการกำหนดและดำเนินนโยบายตามที่วางไว้ ส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐบาล รัฐสภา และกองทัพ
- 2) คณะกรรมการกลาง มีสมาชิก 193 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการกรมการเมือง ผู้ว่าการมณฑลทั่วประเทศ เลขาธิการพรรคประจำมณฑลทั่วประเทศ และผู้บริหารระดับสูงในองค์กร มีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายของพรรคในภาพรวมในระยะ 5 ปี⁴

⁴ หมายเหตุ ตัวเลขที่ระบุในข้อ 1) และ 2) เป็นตัวเลขในช่วงเวลาระหว่าง ปี ค.ศ. 1993-2001

- 3) คณะกรรมาธิการการทหารส่วนกลาง เป็นศูนย์รวมทั้ง 3 เหล่าทัพ มีบทบาทในการตัดสินใจยามเกิดสงคราม
- 4) องค์การพรรคอื่นๆ ได้แก่ ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ขึ้นตรงต่อพรรคคอมมิวนิสต์ มีฐานะเทียบเท่ากับกระทรวงการต่างประเทศที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาล ทำหน้าที่ติดต่อกับพรรคการเมืองของประเทศต่างๆ และฝ่ายโฆษณาการ รับผิดชอบเผยแพร่ นโยบายหรือแนวทางของพรรค เพื่อสร้างความเข้าใจต่อจีนให้แก่ภายนอกประเทศ

รัฐบาล ได้แก่

- 1) สำนักประธานาธิบดี เป็นสำนักงานของประธานาธิบดี ซึ่งมีตำแหน่งเป็นประมุขสูงสุดของประเทศ เป็นตัวแทนทำพิธีการทางการทูต
- 2) คณะรัฐมนตรี มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รับผิดชอบบริหารประเทศ มีอำนาจตัดสินใจเรื่องการบริหารงานมากกว่ากำหนดนโยบาย แต่ว่าแต่ละกระทรวงก็มีอำนาจตัดสินใจในปัญหาที่คาบเกี่ยวระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ โดยจะต้องอยู่ในกรอบนโยบายของพรรค
- 3) คณะมุขมนตรี ประกอบด้วยอดีตนายกรัฐมนตรีในแต่ละด้านที่จะเข้าร่วมประชุมในวาระสำคัญด้วย ทำหน้าที่คล้ายเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาล
- 4) กระทรวงการต่างประเทศ รับผิดชอบงานประจำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งแก้ไขปัญหาข้อพิพาท ในแต่ละมณฑล เขตการปกครองตนเอง มหานคร และเขตปกครองพิเศษจะมีสำนักงานการต่างประเทศ รับผิดชอบด้านการต่างประเทศของเขตนั้นๆ โดยขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง
- 5) กระทรวงความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ มีบทบาทติดต่อกับทุกประเทศด้านการค้าและเศรษฐกิจ และทำหน้าที่กรุยทางให้กับรัฐบาลติดต่อกับประเทศที่ยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการกับจีน

รัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติ)

รัฐสภาไม่มีบทบาทในการกำหนดหรือดำเนินนโยบาย แต่จะรับฟังแถลงรายงานการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน มีหน้าที่ที่สำคัญ คือ การประกาศสงคราม ซึ่งยังไม่เคยปรากฏนอกนั้น จะเป็นไปตามพิธีการมากกว่า เช่น การให้สัตยาบันหรือยกเลิกสนธิสัญญาหรือข้อตกลงสำคัญต่างๆ ที่ทำกับต่างประเทศ การอนุมัติการแต่งตั้งประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี

นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการการทหารส่วนกลางแห่งรัฐ และ คณะกรรมการอื่น ภายใต้คณะกรรมการรัฐสภา มีคณะกรรมการกิจการต่างประเทศ และ คณะกรรมการชาวจีนโพ้นทะเล โดยมีกิจกรรมหลักคือ การแลกเปลี่ยนการเยือนกับต่างประเทศ และการต้อนรับแขกต่างประเทศ

กลไกอื่น ๆ ได้แก่

กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรมวลชน และสมาคม ซึ่งเป็นตัวแทนจากสาขาวิชาชีพต่างๆ ที่ พรรคคอมมิวนิสต์จะเชิญเข้ามาเป็นแนวร่วมในการกำหนดนโยบาย

จากโครงสร้างของพรรคและรัฐบาลดังกล่าว โดยเฉพาะหน้าที่ของรัฐบาลในข้อ 2) ทำให้ เห็นว่ารัฐบาลเป็นเพียงฝ่ายปฏิบัติการตามนโยบายที่ออกมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ในฝ่ายต่างๆ อันเปรียบเป็นมันสมอง และผู้กุมบังเหียนของประเทศจีนอย่างแท้จริง ส่วนรัฐสภาก็มีบทบาท หน้าที่ในการให้การรับรองกับนโยบายต่างๆ ที่ออกมาจากพรรคฯ เช่นกัน การจะออกกฎหมายหรือ ประกาศต่างๆ ย่อมจะทำได้ตามมติพรรค รวมทั้งกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมสถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ ด้วย

2. ความต้องการ ความสนใจ และลักษณะของกลุ่มผู้ฟังชาวไทย

ตั้งแต่ภาคภาษาไทยมีความพร้อมในด้านบุคลากรมากยิ่งขึ้น จนสามารถแยกตัวมาเป็น ภาคเดียวได้ (ไม่ต้องรวมกับภาคภาษากัมพูชา) ในปี 1964 การวางแผนการกระจายเสียงในภาค ภาษาไทยก็มีความจำเพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากพื้นฐานลักษณะของผู้ฟังชาวไทยที่ เอื้อต่อการเปิดรับสาร เช่น พิจารณาความเป็นเมืองไทยเมืองพุทธ หรือการเชื่อเรื่องผีดวงเทวดา พิจารณาระดับชั้นของกลุ่มเป้าหมายในการกระจายเสียงอย่างเจาะจง เช่น ชนชั้นกลาง ชนชั้นล่าง ชนชั้นระดับผู้นำของไทย หรือการสื่อสารต่อคนจีนในไทย หรือคนไทยที่สนับสนุนระบอบสังคมนิยาม เป็นต้น เพื่อเลือกเนื้อหาในการกระจายเสียงได้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนโยบายของสถานีเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เน้นการกระชับมิตร และการสร้างภาพลักษณ์ ลด ความขัดแย้งกับประเทศเป้าหมาย ทำให้ยิ่งต้องพิจารณาทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนมุมมองของผู้รับสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อสถานการณ์หนึ่งๆ มากยิ่งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนั้น เป้าหมายในการแพร่ขยายอิทธิพลในการกระจายเสียง ทำให้สถานีต้องมีการประเมิน และปรับเปลี่ยนรายการตามความต้องการของผู้ฟัง และเน้นการดึงดูดผู้ฟังชาวไทยให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มการเข้าถึง โดยผลิตรายการที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนไทย หรือที่มีผู้ฟังชาวไทยเขียน

จดหมายมาเสนอข้อคิดเห็น หรือประเด็นคำถามที่ผู้ฟังชาวไทยต้องการทราบ วันต่อมาก็จะปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการสารคดีที่เจ้าหน้าที่และผู้ดำเนินรายการไปค้นคว้ามาตอบให้ เป็นต้น

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า แม้รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะเป็นฝ่ายกำหนดนโยบายในการกระจายเสียงของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ตามนโยบายบริหารภายในประเทศ และนโยบายต่างประเทศของจีน แต่ก็ยังต้องคำนึงถึงในด้านลักษณะ และความต้องการของผู้ฟังชาวไทยด้วย จนมีผลต่อเนื้อหาและรูปแบบรายการที่นำเสนอ

โครงสร้างภายในองค์กร

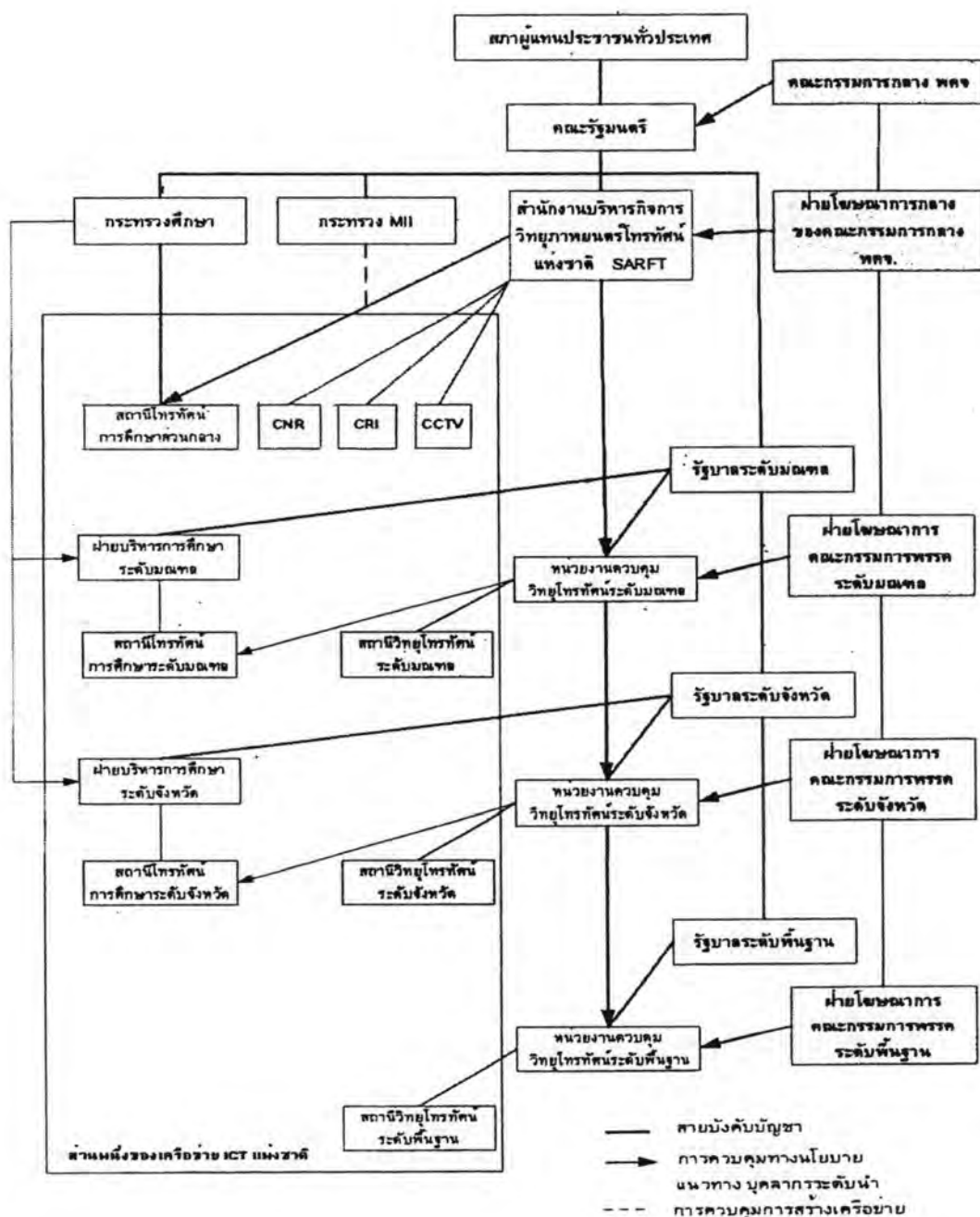
1. ระบบบริหารจัดการด้านการผลิต

1.1 ธรรมเนียมปฏิบัติความเป็นเจ้าของและระบบการควบคุมภายในองค์กร

สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ จัดเป็นองค์กรระดับชาติในนามรัฐบาลจีน ดำเนินงานภายใต้การควบคุมของสองสายงานได้แก่ 1) สายบังคับบัญชาของพรรค โดยฝ่ายโฆษณาการกลางของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ ทำหน้าที่ออกนโยบายและทิศทางสื่อมวลชนทั้งหมด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอด้วย จากนั้นก็มอบนโยบายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานสื่อมวลชนนำไปปฏิบัติ และ 2) สายของรัฐ หน่วยงานที่รับผิดชอบการกระจายเสียง คือ สำนักงานบริหารกิจการวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์แห่งชาติ (State Administrative of Radio, Film and Television – SARFT) ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ทำหน้าที่รับนโยบายจากฝ่ายโฆษณาการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์มาทำในภาคปฏิบัติ และคอยกลั่นกรองตรวจสอบเนื้อหาของหน่วยงานสื่อต่างๆ รวมทั้งสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 8 โครงสร้างการกำกับควบคุมสื่อมวลชนจีน

ที่มา: ลู่หวากับจ้าวหมิน. ว่าด้วยสภาพวิทยุโทรทัศน์, 2002 และ วิเคราะห์โครงสร้างการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ปัจจุบัน. เชียงไฮ้: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยฟู่ตัน. อ้างถึงใน วิชา อุดมฉินท์, 2546

“ฝ่ายโฆษณาการของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Propaganda Department of the CPC Central Committee) เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด เนื่องด้วยองค์กรรัฐทุกแห่งทุกระดับ ต้องถูกประกบโดยองค์กรของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระดับเดียวกันเป็นคู่ ๆ เช่น รัฐบาลระดับมณฑลทำงานคู่กับองค์กรพรรคระดับมณฑล รัฐบาลระดับเมืองทำงานคู่กับองค์กร

พรรคระดับเมือง เป็นต้น องค์กรสายพรรค ทำหน้าที่สำคัญกว่า เพราะเปรียบเหมือนมันสมอง คือ เป็นผู้ชี้แนะทางการเมือง ดังนั้น ในการทำงานที่เป็นจริง องค์กรพรรคจึงมีบทบาทและอำนาจมากกว่าองค์กรรัฐ

ฝ่ายโฆษณาการของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน เป็นองค์กรสายพรรคระดับสูงสุดที่ชี้แนะการทำงานของสื่อมวลชนทั่วประเทศ แม้จะไม่มีหน้าที่ควบคุมบริหารองค์กรสื่อโดยตรง แต่เป็นผู้วางแนวทงนโยบายของการแพร่กระจายข่าวสาร ตลอดจนกำหนดจุดยืนและท่าทีของพรรคและรัฐ ต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่สื่อจะนำไปเผยแพร่สู่ผู้รับสารทั่วประเทศ รวมถึงผู้รับสารในต่างประเทศที่สื่อจีนไปถึง นอกจากอำนาจในการควบคุมเนื้อหาแล้ว ยังมีอำนาจในการคัดเลือก บรรจุบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงขององค์กรสื่อต่างๆ ผ่านสมาชิกพรรคที่แทรกตัวอยู่ในองค์กร สายงานของพรรคซึ่งดูโดยผิวเผินคล้ายกับเป็นองค์กรที่ควบคุมทางอ้อม แต่ในความเป็นจริง เป็นองค์กรที่มีอำนาจเชิงลึกและเบ็ดเสร็จกว่าองค์กรควบคุมสายรัฐเสียอีก" (วิภา อุตมฉันท, 2546)

จากการวิจัยพบว่า เมื่อดูโครงสร้างตามสายบังคับบัญชาขององค์กร สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานบริหารกิจการวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ ตามสายงานของรัฐ แต่เมื่อศึกษาถึงโครงสร้างภายในของกรของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ กลับพบว่า พรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้ควบคุมเบ็ดเสร็จ ผ่านการแทรกแซงในองค์กรในคณะกรรมการกองบรรณาธิการที่เป็นเหมือนสมองของสถานีในเรื่องนโยบายและการควบคุมเนื้อหา ตลอดจนโครงสร้างและบทบาทหน้าที่การกระจายเสียงของสถานี จากหนังสือแนะนำประวัติของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ได้กล่าวว่า (สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ, 2001)

"เดือนตุลาคม ปี 1993 คณะกรรมการกองบรรณาธิการ มีการปรับเปลี่ยนอีกครั้ง โดยจางเจิ้นหัว เป็นตัวแทนพรรค กล่าวในที่ประชุมว่า ที่ผ่านมามีว่าสถานีระหว่างประเทศจะกำหนดขอบเขตงานรับผิดชอบของคณะกรรมการกองบรรณาธิการ แล้ว แต่จากมุมมองที่แตกต่างกัน การดำเนินงานของคณะกรรมการกองบรรณาธิการยังไม่สมบูรณ์ ระบบการทำงานก็ยังไม่ดีพร้อม ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการพรรคจึงตัดสินใจดำเนินการเพิ่มความเข้มแข็งในคณะกรรมการกองบรรณาธิการ ดังนั้นคณะกรรมการกองบรรณาธิการจึงตกอยู่ในการดูแลของคณะกรรมการพรรค ทั้งด้านนโยบาย บทบาทหน้าที่ และการนำทิศทางโครงสร้าง ต่อมาเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการกองบรรณาธิการภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรค รับผิดชอบโครงสร้าง นโยบาย และบทบาทหน้าที่ การกระจายเสียงภายนอกของสถานี"

โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดทิศทาง นโยบาย และแผนงานในการเป็นศูนย์กลางศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานกระจายเสียง และเป็นสถานีกระจายเสียงระหว่างประเทศระดับสากล โดยกำหนดแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว หลังจากคณะกรรมการพรรคอนุมัติแล้ว จึงนำมาทำเป็นภาคปฏิบัติ ตรวจสอบแผนงานกระจายเสียงในแต่ละภาษา
2. ทำการวิจัยในระดับประเทศและสากลทุกวัน โดยพิจารณาถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ เรื่องที่เกิดขึ้นที่เป็นปัญหาใหญ่ๆ ปัญหาร้ายแรงและเร่งด่วน และปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน (ล่อแหลม) เสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอในการออกอากาศต่างประเทศ ตรวจสอบและเซ็นรับเอกสารในประเด็นที่มีความสำคัญ หรือมีความอ่อนไหว
3. จัดการประชุมก่อนเขียนขึ้นในแต่ละวัน ถ่ายทอดวิญญาน ค่านิยมที่ถูกต้องของหลักโฆษณาการ กำหนดจุดเด่น หรือพาดหัวข่าวในแต่ละวัน
4. ควบคุมและตรวจตรากองบรรณาธิการแต่ละกอง และสภาพการกระจายเสียงของแต่ละภาคภาษา ตรวจสอบโดยการฟังรายการที่ออกอากาศไป แล้วนำมาสรุปแลกเปลี่ยนประสบการณ์
5. จัดแบ่งและประสานงานกันในแต่ละกองบรรณาธิการ เพื่อดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยที่สำนักบรรณาธิการเป็นโครงสร้างการทำงานหนึ่งของคณะกรรมการกองบรรณาธิการ

ยิ่งไปกว่านั้น ในวันที่ 6 มิถุนายน ปี 1998 หัวหน้าสถานี คือนายจางเจินหัว และรองหัวหน้า ฉงอิงหมิน ได้เรียกสำนักบรรณาธิการ และแผนกภายในทุกแผนก (แผนกเทคนิคเสียง แผนกวิจัย แผนกข่าวนอกสถานี ห้องสมุดข้อมูล สมาคมโฆษณาการระหว่างประเทศ สำนักงานเก็บประวัติ ฝ่ายบริหารรายการ ฝ่ายวางแผนการกระจายเสียง) มารวมกันเพื่ออภิปราย เสนอให้งานของ สำนักบรรณาธิการ ควรมีดังนี้

1. ให้ความสำคัญและความถูกต้องต่อแนวคิดและความคิดเห็นสาธารณะ ในการกระจายเสียงสู่ต่างประเทศ เป็นลำดับแรก นอกจากนี้ ต้องทำให้นโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการกระจายเสียง การส่งเสริมพรรคและประเทศ ไปสู่มาตรฐานระดับสากลให้ได้ ขอบเขตการรับผิดชอบขั้นแรก ควรจะเป็นการกระจายเสียงสู่ต่างประเทศ ส่วนงานด้านอื่นๆ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ งานการศึกษาวิจัย และงานด้านข่าวสารข้อมูล

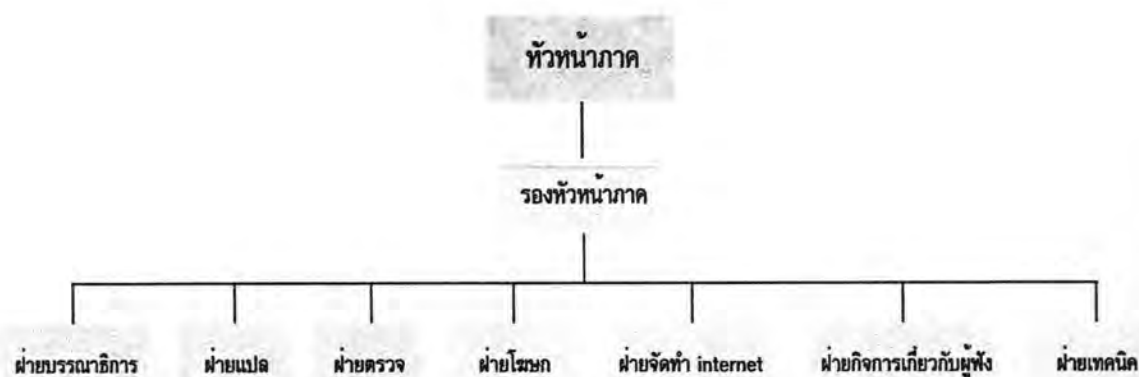
2. รับผิดชอบกำหนดและวางแผนการกระจายเสียงของทั้งสถานี ประกอบด้วย การปรับปรุงรายการ ปรับปรุงความถี่และช่วงเวลาในการออกอากาศ เปิดตัวงานใหม่ๆ เช่น แลกเปลี่ยนเทคนิคและศิลปะการผลิตรายการ เปิดตัวสู่อินเตอร์เน็ตและเปิดรายการใหม่ๆ ออกมา เป็นต้น รับผิดชอบต่อควบคุมทำให้สมบูรณ์ สำนักบรรณาธิการ ต้องผลักดันให้การกระจายเสียงเกิดประโยชน์ต่อสถานีอย่างเต็มที่ กิจกรรมหลักกิจกรรมรองต้องเป็นไปเพื่อพัฒนางานกระจายเสียงต่างประเทศ กำหนดนโยบาย และกิจกรรมกระจายเสียงที่สำคัญๆ
3. งานกระจายเสียงประจำวันประกอบด้วย การควบคุมดำเนินการชี้แจงเอกสารต้นร่างที่จะออกอากาศ เป็นต้น
4. รับผิดชอบการสรุป รายงาน และอภิปรายผลการดำเนินงานกระจายเสียงของสถานี ขณะเดียวกันก็แสดงผลกิจกรรมการกระจายเสียงที่สำคัญ และพัฒนาการ เพื่อนำผลมาสรุป ศึกษาวิจัย เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ เพิ่มความแข็งแกร่งของมิตรภาพทั้งในและนอกประเทศ (เป็นทั้งผู้กำหนดนโยบาย วางแผนงาน รับมาปรับปรุง และวางนโยบายต่อ)
5. ผลักดันงานด้านต่างๆ ของสำนักบรรณาธิการ การติดต่อกับกลุ่มผู้ฟัง งานด้านการศึกษาวิจัย งานข่าวนอกสถานี รักษาระดับให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จากบทบาทหน้าที่ในข้อที่ 4 จะเห็นได้ว่า การรับผิดชอบต่อผลงานกระจายเสียงของฝ่ายพรรคฯ ดำเนินงานครบวงจร คือ ออกนโยบาย ถ่ายทอด ควบคุม ทำการศึกษาวิจัย ประเมินผล และสุดท้ายก็นำผลที่ประเมินได้มาปรับปรุงนโยบายและถ่ายทอดลงมาอีก

ส่วนการควบคุมในภาคภาษาไทย ในระดับนโยบาย มีการ Censorship และตรวจสอบผลการทำงานโดยคณะกรรมการกองบรรณาธิการซี.อาร์.ไอ ที่ประกอบด้วยผู้บริหารระดับบนของซี.อาร์.ไอ และตัวแทนจากฝ่ายโฆษณาการของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นผู้กลั่นกรองเนื้อหา ถ่ายทอดผ่านการประชุมกองบรรณาธิการของสถานีและของแต่ละภาคภาษา จากนั้นในแต่ละภาคก็จะทำการกลั่นกรองเนื้อหาภายในภาค และทำการตรวจฟังรายการที่บันทึกไว้ ก่อนนำออกอากาศ (ไม่ใช่รายการสดเนื่องจากต้องผ่านการตรวจฟัง) ทำให้เนื้อหาทุกอย่างไม่สามารถหลุดรอด หรือออกนอกนโยบายที่ฝ่ายโฆษณาการได้ตั้งไว้ ส่วนการควบคุมในระดับการบริหารจัดการก็เป็นไปตามสายบังคับบัญชาของภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานีซี.อาร์.ไอ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าศูนย์เอเชีย 2 หัวหน้าภาคภาษาไทย รองหัวหน้าภาค และเจ้าหน้าที่ในภาค ตามลำดับ

ในปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2007) ภาคภาษาไทยสังกัดอยู่ในศูนย์เอเชีย 2 (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย 8 ภาคภาษา ได้แก่ ภาคภาษาไทย ภาคภาษามาลาเลย์ ภาคภาษาพม่า ภาคภาษาอินโดนีเซีย ภาคภาษาเวียดนาม ภาคภาษาลาว ภาคภาษาฟิลิปปินส์ และภาคภาษากัมพูชา) มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 20 คน ล้วนแล้วแต่เป็นชาวจีนที่มีทักษะภาษาไทยทั้งในการฟัง พูด อ่าน เขียน และมีผู้เชี่ยวชาญชาวไทยอีก 2 คน เป็นผู้ที่คอยตรวจความเรียบร้อยของภาษา และความเหมาะสมทางวัฒนธรรม มีหัวหน้าภาคคือนายชายเจี้ยนชิน และรองหัวหน้าอีก 2 คน แบ่งเป็นผู้ดูแลด้านกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังหนึ่งคน อีกคนเป็นผู้ช่วยดูแลกิจการเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญและอินเทอร์เน็ต โครงสร้างในภาคแบ่งเป็น 7 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบรรณาธิการ ฝ่ายแปล ฝ่ายตรวจ ภาษา ฝ่ายโฆษก (ผู้ประกาศ) ฝ่ายจัดทำอินเทอร์เน็ต ฝ่ายดูแลกิจการเกี่ยวกับผู้ฟัง และฝ่ายเทคนิค

ภาพที่ 9 แผนภาพโครงสร้างสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย

ที่มา: จากการสัมภาษณ์หัวหน้าภาคภาษาไทย คุณชายเจี้ยนชิน เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2007

หัวหน้าภาคภาษาไทย

ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดูแลควบคุมความเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ การดำเนินงานในแต่ละฝ่าย และผลงานที่ออกอากาศ รวมทั้งงานภายในสถานีภาคภาษาไทยทั้งหมด เช่น การต้อนรับแขกที่มาเยือน การประสานงานกับสถานีใหญ่ และองค์กรอื่นๆ เป็นต้น
2. เป็นหนึ่งในกองบรรณาธิการคัดเลือกข่าว และเข้าร่วมประชุมกองบรรณาธิการกับทางสถานีใหญ่

3. ควบคุมทิศทางข่าว และตรวจตราการเรียงข่าวของบรรณาธิการภาค ว่าสอดคล้องและปฏิบัติตามคำชี้แจงของบรรณาธิการของศูนย์ใหญ่หรือไม่
4. คิดแผนพัฒนา ขยายงานของภาค และผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าในภาคภาษาไทย โดยมีการประชุมเพื่อประเมินผลการทำงาน ประเมินรายการ และปรับเปลี่ยนตาราง ออกอากาศร่วมกันกับหัวหน้าศูนย์เอเชีย 2 และรองหัวหน้าภาคภาษาไทยอีก 2 คน ในระยะปีต่อไป นอกจากนี้ยังมีการประชุมร่วมกับรองหัวหน้าภาคอีก 2 คนในการคัดเลือก และมอบรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ดีเด่นประจำปี เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อีกด้วย
5. มีส่วนช่วยในการดำเนินงานทั่วไป เช่น เป็นทั้งนักแปล เขียนบทสารคดี (ปัจจุบันหัวหน้าภาคภาษาไทย นายชายเจี้ยนชิน รับผิดชอบเขียนบทรายการเศรษฐกิจจีน) และบางครั้งก็คุมเครื่องในการอัดเสียงด้วยตนเอง เป็นต้น

รองหัวหน้า

รองหัวหน้าภาคภาษาไทยมี 2 คน ทำหน้าที่ดังนี้

1. ช่วยเหลืองานของหัวหน้าภาคทั่วไป และช่วยงานในหน้าที่หลักของรองหัวหน้า ได้แก่ คนหนึ่งดูแลงานด้านกิจการผู้ฟัง อีกคนหนึ่งดูแลงานด้านกิจการผู้เชี่ยวชาญและอินเทอร์เน็ต เมื่องานในด้านใดด้านหนึ่งมีปัญหา หรือต้องการการตัดสินใจก็จะส่งเรื่องขึ้นมาผ่านรองหัวหน้าทั้งสองคน ยกเว้นการตัดสินใจในเรื่องใหญ่ๆ ก็จะส่งต่อมายังหัวหน้าภาค
2. เข้าร่วมการประชุมต่างๆ กับหัวหน้าภาค และมีส่วนช่วยในการเสนอความคิดเห็น ผลักดันงานภายในภาค และประสานงานทั่วไป
3. มีส่วนช่วยในการดำเนินงานทั่วไป เช่น เป็นทั้งนักแปล เขียนบทสารคดี และคุมเครื่องในการอัดเสียง เป็นต้น

ฝ่ายบรรณาธิการ

ฝ่ายบรรณาธิการมีจำนวน 4 คน ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกข่าวจากศูนย์ข่าวของสถานีซี.อาร์.ไอ เพื่อนำมาแปลและออกอากาศในภาคภาษาไทย โดยทำการคัดเลือกข่าวที่คิดว่าน่าสนใจต่อกลุ่มผู้ฟังชาวไทย ทั้งส่วนที่เป็นข่าวในประเทศจีน ข่าวระหว่างประเทศ และข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย และความสัมพันธ์ไทยจีน

2. คัดเลือกและบรรณาธิการบทความต่างๆ ที่ทางภาคภาษาไทยจัดทำขึ้นเอง เพื่อนำไปออกอากาศตามความเหมาะสม เช่น บทสารคดีที่นักข่าวของภาคภาษาไทยเป็นผู้ไปทำข่าวและเรียบเรียงเขียนขึ้นเอง
3. เข้าร่วมประชุมกองบรรณาธิการของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ซึ่งจัดขึ้นทุกวันในเวลา 9.00 น. โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมคือ กองบรรณาธิการของสถานี หัวหน้าศูนย์ภาษาต่างๆ และกองบรรณาธิการของแต่ละภาคภาษา อันประกอบไปด้วยหัวหน้าภาค รองหัวหน้าอีก 2 คน และบรรณาธิการภาคอีก 1 คน เพื่อรับนโยบายของสถานี และรับรู้ทิศทางในการทำข่าวให้มีความเป็นหนึ่งเดียวและไปในทิศทางเดียวกันในฐานะตัวแทนและกระบอกเสียงของรัฐบาลด้วย
4. กลั่นกรองเนื้อหาและควบคุมกระบวนการ Censorship ทั้งก่อนและหลังการผลิต คือ ตรวจสอบเนื้อหาที่เป็นบทอ่าน และตรวจฟังรายการหลังจากที่ทำการบันทึกเสียงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนนำไปออกอากาศจริง

ฝ่ายแปล

ทุกคนในภาคภาษาไทย ล้วนเป็นชาวจีนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และเรียนรู้จักวัฒนธรรมของไทย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทุกคนจึงมีหน้าที่ในการเป็นนักแปล ช่วยกันแปลบทข่าวที่ฝ่ายบรรณาธิการของภาคคัดเลือกมาจากศูนย์ข่าวใหญ่ของสถานี แล้วจึงส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสำนวนภาษา และไวยากรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ฝ่ายตรวจภาษา

ดำเนินงานโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นคนไทย มีความชำนาญทางด้านภาษาและบทวิทยุ ซึ่งในแต่ละภาคภาษาจะมีโควตาในการรับผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงานไม่เท่ากัน ตามขนาดของภาคและขนาดของงานกระจายเสียง ในภาคภาษาไทยมีโควตาผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศจำนวน 2 คน เ็นสัญญากันปีต่อปี และนอกจากจะเป็นผู้คอยตรวจแก้แล้ว บางครั้งยังเป็นผู้ประกาศ เรียบเรียง และประกอบเสียงเองด้วย ทั้งนี้ บทบาทของผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นเพียงผู้ตรวจแก้สำนวนภาษา และการใช้คำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาของนักแปล แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหา เพิ่มเติม ตัดทอน หรือทำสิ่งใดที่กระทบกระเทือนกับเนื้อหาได้ คุณลู๋หยงเจียง ผู้สื่อข่าวของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ประจำประเทศไทยได้กล่าวไว้ในโอกาสให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศดังนี้

“คนต่างชาติที่ไป มีสองสถานะ คือ ผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ กับ เจ้าหน้าที่ต่างประเทศ ยังมีโควตาจำกัด ไม่สามารถให้เป็นผู้เชี่ยวชาญหลายๆ คนได้ บทบาทของ

ผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ ต้องดูความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละภาค ภาษา เช่น การตรวจแก้ข่าว บทความ ภาษา ไวยากรณ์ถูกต้องใหม่ คำศัพท์ สำนวน ไม่ได้แก้เนื้อหา เนื้อหาห้ามแก้ไข รวมทั้งจัดรายการเองโดยตรงด้วย สัมภาษณ์ เรียบเรียง ประกอบเสียงเองด้วย แต่ต้องผ่านการตรวจฟังก่อนด้วย และก่อนหน้านั้นก็ต้องรู้นโยบายของสถานี จุดไหนเป็นจุดที่อ่อนไหว ต้องหลีกเลี่ยง” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2006)

ทั้งนี้ ในส่วนของขบข่ายหน้าที่ หรือบทบาทของผู้เชี่ยวชาญ ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของทางภาค และนโยบายในช่วงเวลานั้นๆ เช่น โดยทั่วไปแล้ว ผู้เชี่ยวชาญไม่ได้มีบทบาทในการคิดหรือผลิตรายการ แต่หากเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ชำนาญงานในด้านการผลิต หรือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทางภาคกำลังต้องการจัดทำ ก็อาจให้มีส่วนในการเสนอความคิดเห็น และมีส่วนในการผลิตด้วย เป็นต้น

ฝ่ายโฆษก (ผู้ประกาศ)

มีจำนวน 8 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศและดำเนินรายการต่างๆ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย โดยรับบทข่าวที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาอ่านออกอากาศ ทั้งบทข่าว บทรายงานข่าว บทสารคดี และรายการพิเศษต่างๆ นอกจากเป็นผู้ประกาศแล้ว ยังเรียบเรียง และประกอบเสียงเองด้วย โดยรายการทุกรายการที่ออกอากาศไม่ใช่รายการสด แต่จะทำการอัดเสียงไว้ล่วงหน้าก่อนออกอากาศจริงประมาณหนึ่งชั่วโมง เว้นแต่จะเป็นเหตุการณ์ใหญ่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน หรือมีความสำคัญมาก จำเป็นที่ต้องออกอากาศสด ก็จะมีการรายงานแบบสด

ฝ่ายจัดทำอินเทอร์เน็ต

ภาคภาษาไทยนอกจากจัดรายการวิทยุแล้ว ยังได้ทำเว็บไซต์ภาษาไทยด้วย th.chinabroadcast.cn ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2003 เป็นเว็บไซต์ภาษาไทยที่จัดทำโดยรัฐบาลจีนเพียงแห่งเดียว นำเสนอข่าวสารต่างๆ โดยรายการที่ออกอากาศทางวิทยุแล้ว โฆษก หรือผู้ประกาศก็จะส่งเนื้อหาต่อไปยังฝ่ายทำอินเทอร์เน็ตเพื่อนำเนื้อหาลงเว็บไซต์ต่อไป ยังไม่มีการผลิตเนื้อหาเอง ฝ่ายอินเทอร์เน็ตมีเจ้าหน้าที่ 2 คน ทำหน้าที่ในการออกแบบเว็บไซต์ คือนำเนื้อหาที่มีอยู่แล้วจากการรายงานทางวิทยุ มาลงในเว็บไซต์ จัดทำเว็บไซต์ให้น่าสนใจ จัดหารูปภาพประกอบ เป็นต้น

ฝ่ายดูแลกิจการเกี่ยวกับผู้ฟัง

มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจำนวน 1 คน ดูแลงานเกี่ยวกับผู้ฟังครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่

1. ตอบจดหมายที่ผู้ฟังส่งมา ทั้งทางไปรษณีย์ และทางอินเทอร์เน็ต (อีเมล)
2. เมื่อมีการจัดกิจกรรมพิเศษให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม เช่น การเล่นเกม ตอบคำถามชิงรางวัล การประกวดเรียงความในหัวข้อต่างๆ ฝ่ายดูแลกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังก็จะเป็นผู้ทำการจัดส่งของรางวัล หรือของที่ระลึกจากทางภาคไปให้กับผู้ฟัง รวมทั้งคอยต้อนรับและดูแลผู้ฟังที่ได้รับรางวัลมาเยี่ยมชมภาคภาษาไทยที่ปักกิ่งด้วย
3. เขียนรายงานเกี่ยวกับผู้ฟังของภาคภาษาไทย พร้อมทั้งส่งตัวจดหมายที่ได้รับทั้งหมดให้กับแผนกกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังของ CRI เพื่อรวบรวมและทำการประเมินผลผู้ฟังในขั้นต่อไป โดยรายงานนี้จะเขียนสรุปเนื้อหาของจดหมายที่ได้รับเพื่อจะทราบผลตอบรับจากผู้ฟัง (feed back) ซึ่งเป็นทั้งคำติและคำชม รวมทั้งความรู้และความรู้สึกที่ผู้ฟังได้รับ รายงานเกี่ยวกับจำนวนผู้ฟัง รายละเอียดที่เป็นข้อมูลของผู้ฟัง เช่น อายุ เพศ ที่อยู่ อาชีพ เป็นต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดประเภทของผู้ฟังให้ง่ายต่อการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของรายการมากยิ่งขึ้น โดยรายงานนี้ทางฝ่ายจะต้องเขียนส่งเดือนละครั้ง และให้แผนกกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังของ CRI นำไปวิเคราะห์ต่อไป

ฝ่ายเทคนิค

มีผู้ดูแลด้านเทคนิค 1 คน ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของเครื่องมือต่างๆ ตรวจสอบ และซ่อมแซมแก้ไขเมื่อมีปัญหาในด้านเทคนิค หากเป็นปัญหาที่ยากเกินไปจึงส่งเรื่องไปยังฝ่ายเทคนิคของ CRI เพื่อเรียกช่างเทคนิคที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาดูแล นอกจากนั้น ฝ่ายเทคนิคยังเป็นผู้รับผิดชอบในการส่งตัวรายการไปยังสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโครงการความร่วมมือแลกเปลี่ยนรายการ ผ่านทางคอมพิวเตอร์ระบบ FTP (File Transfer Protocol) อีกด้วย

การทำงานในภาคจะเป็นระดับปฏิบัติการ คือผลิตรายการเพื่อสนองนโยบายที่ส่งตรงมาจากเบื้องบน (ฝ่ายโฆษณาการพรรคคอมมิวนิสต์และบอร์ดบรรณาธิการซี.อาร์.ไอ) การทำงานมีลักษณะเป็นระบบราชการ เน้นการปฏิบัติตามคำสั่ง ทำตามหน้าที่ของตน ไม่ก้าวร้าวกัน

การทำงานของสถานีภาคภาษาไทยถือว่าไม่มีความเป็นอิสระเพราะต้องขึ้นอยู่กับนโยบายและทิศทางของรัฐบาลที่รับตรงมาจากคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์อีกทีหนึ่งเสมอ เนื้อหาในการกระจายเสียงต้องถูกตรวจตราอย่างเข้มงวดทั้งขั้นตอนก่อนและหลังการผลิต ทำให้

รายการในภาคภาษาไทย ไม่สามารถออกอากาศเป็นรายการสดได้ แต่ต้องทำการบันทึกเป็นไฟล์เสียงไว้ แล้วให้บรรณาธิการทำการตรวจฟังอีกทีหนึ่งก่อนที่จะนำออกอากาศ นอกจากนี้ การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ผ่านตัวรายการ ต้องใช้ความระมัดระวังสูง และไม่สามารถขัดแย้งกับนโยบายของรัฐ หรือล้าหน้ามติของรัฐบาลได้

“จุดที่ต้องระมัดระวัง คือข่าวที่อาจทำลายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศเป้าหมายก็ห้ามออก บทข่าวที่เกี่ยวข้องกับความละเอียดอ่อน ที่รัฐบาลยังไม่ได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนก็ห้ามออก ไม่ถึงกับห้ามออก แต่ห้ามใส่ทัศนคติ หรือแสดงท่าทีใดๆ ออกไป เช่น ปัญหาเกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือ ถ้ารัฐบาลยังไม่มีท่าทีอะไร CRI ก็ห้ามแสดงทัศนคติ เพราะอาจไปขัดกับรัฐบาลในภายหลังได้ เพราะชาวต่างชาติคิดว่า CRI เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล ถ้าออกไปก่อน นำหน้ารัฐบาล ต่างชาติก็อาจคิดว่านี่คือทัศนคติของชาติจีน ของรัฐบาลจีน ก็อาจเกิดความเสียหายได้ ข้อห้ามเหล่านี้ต้องระมัดระวัง” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจียนชิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

หรือที่คุณลูหยงเจียง ผู้สื่อข่าวของ CRI ประจำประเทศไทยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นอ่อนไหวในการทำข่าวเอาไว้

“ประเด็นอ่อนไหว ก็เช่น ปัญหาไต้หวัน และทิเบต ต้องเตือนผู้สื่อข่าวว่าเรื่องเหล่านี้ง่ายต่อการเกิดปัญหา ความขัดแย้ง เวลาออกอากาศถ้าไม่ระวัง การใช้ภาษาอาจเกิดความผิดพลาด ทำให้ไต้หวันกลายเป็นประเทศอีกประเทศหนึ่งไป เพราะจีนยังไม่ถือว่าไต้หวันเป็นอีกประเทศ ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีนอยู่ ต้องระวังไม่ให้เขียนว่าประเทศไต้หวัน เราเป็นปากเสียงของรัฐบาล เรียกว่าไต้หวันเฉยๆ ได้ การนับประเทศก็เหมือนกัน มีจีน ฮองกง สิงคโปร์ อเมริกา และได้หวัน อังกฤษ หกประเทศเข้าร่วม ก็ผิดแล้ว ฮองกง มาเก๊า ก็ยังไม่ใช่ประเทศ เป็นเขตปกครองพิเศษของจีน ต้องเป็นสี่ประเทศ สองเขตแคว้น เป็นต้น ส่วนข่าวการเมืองของไทยก็นำเสนอแบบรายงานข้อเท็จจริง ไม่มีการแสดงจุดยืนว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากไทยจีนมีความสัมพันธ์แบบเป็นมิตร”

1.2 นโยบายและเป้าหมายของสถานี

หลังจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสังคมหลังการปฏิรูปเปิดประเทศ นโยบายการกระจายเสียงของภาคภาษาไทยก็เปลี่ยนไปด้วย โดยอิงกับนโยบายของสถานีเป็นหลัก นั่นคือ การ

ประชาสัมพันธประเทศจีนต่อไทย ให้ประชาชนทั้งสองเกิดความรู้สึกใกล้ชิดและผูกพันกันมากยิ่งขึ้น บรรยากาศทางการเมืองลดลง เน้นในด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ ได้ระบุจุดมุ่งหมายของสถานีไว้ว่า (อ้างถึงใน รุ่งฟ้า เจริญโรจน์, 2538)

1. แนะนำให้ผู้ฟังทั่วโลกได้รู้จักกับประเทศจีนในปัจจุบันและทั้งในประวัติศาสตร์
2. แลกเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลทั้งที่เกี่ยวกับกิจการภายในประเทศ และภายนอกประเทศ
3. เพิ่มพูนความเข้าใจของแต่ละประเทศที่มีต่อจีน
4. ส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนาของมนุษยชาติ

ทำให้ในปี 1987 ซี.อาร์.ไอได้ออกนโยบายในภาคภาษาไทยใหม่ ได้แก่ (สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ, 2001)

1. โฆษณาข้อดีของการก่อตั้งลัทธิสังคมนิยมในจีน
2. ให้เห็นว่าจีนยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตัวเอง และมีนโยบายที่จะเป็นมิตรและสร้างสันติกับนานาประเทศ ทำการกระจายเสียงเพื่อแสดงจุดยืนที่จีนต่อต้านการครอบงำของฝั่งตะวันตกและอเมริกาอย่างแข็งขัน ปกป้องสันติภาพของโลก พัฒนามิตรภาพ ความสัมพันธ์ และการร่วมมือกันของแต่ละประเทศ มีส่วนเพิ่มความเข้มแข็งและพัฒนาประเทศต่างๆ ในโลก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศโลกที่สาม ให้มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ
  - 1) ออกอากาศความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างจีนกับประเทศโลกที่สาม โดยเฉพาะการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศไทย
  - 2) ในปัญหากัมพูชา ให้ความสำคัญในการเปิดเผยการครอบงำที่เวียดนามมีต่อกัมพูชา สนับสนุนประเทศไทยทั้งในภาครัฐและเอกชนในการต่อต้านการรุกรานของเวียดนาม กระจายเสียงถึงการที่จีนช่วยเหลือกัมพูชาโดยใช้หลักการและจุดยืนของจีนเอง และไม่หวังผลตอบแทน
  - 3) ในด้านงานระหว่างประเทศ ทำที่ต่อโซเวียตและอเมริกาก็ให้เป็นไปตามความถูกต้องเหมาะสมในแต่ละประเด็นว่าควรจะให้การสนับสนุนหรือต่อต้าน การกระจายเสียงในประเด็นปัญหาระหว่างประเทศต้องไม่ใช่ อัตวิสัย ต้องมีความยุติธรรม รายงานตามความจริงและใช้หลักเหตุผล
3. พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคสังคมนิยมของประเทศอื่นๆ แลกเปลี่ยนรายงานประเภทต่างๆ กระจายเสียงหลักการสี่ข้อในด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคได้แก่ “ยืนหยัดได้ด้วยตนเอง สันติภาพทุกระดับ นับถือซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงเรื่องภายในของกันและกัน” พรรคของจีนก็จะไม่เข้าแทรกแซงกิจการของพรรคการเมืองประเทศอื่น และไม่ไปก้าวก่ายการเมืองภายในของประเทศ ดำเนินความสัมพันธ์แบบพื้แบบน้อง

4. ในด้านการกระจายเสียงสู่ผู้ฟังชาวจีนในไทย ต้องให้ความสำคัญและเข้มงวดทางด้านนโยบายและการออกอากาศข้อเรียกร้องต่างๆ ให้ชาวจีนในไทยเป็นผู้รับสารและตกเป็นผู้ถูกกระทำ เช่น การกระจายเสียงต่อชาวจีนโพ้นทะเลต้องแบ่งโครงสร้างพื้นที่ในการกระจายเสียงให้ชัดเจน สร้างกิจกรรมที่ทำให้คนจีนรักชาติรักบ้านเกิดตัวเองมากขึ้น กระจายเสียงแบบครอบงำโดยดูตามสถานการณ์ ไม่ใช่การกระจายเสียงโดยทั่วไป

โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายเสียงเพื่อโฆษณาประเทศจีน เพิ่มมิตรภาพระหว่างไทยจีน และได้รับผลสำเร็จที่แน่นอนตามรูปแบบการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ภาคภาษาไทยได้ปรับเปลี่ยน และพัฒนาความคิด เนื้อหา และรูปแบบในการกระจายเสียงอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความจริง และยึดหลักนโยบายนี้เรื่อยมา จนกระทั่งในปี 1995 ภาคภาษาไทยได้พัฒนาทั้งในเรื่องของบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญคนไทย และเทคโนโลยีทางการกระจายเสียง ตลอดจนพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบรายการใหม่ๆ ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์ในการกระจายเสียงภาคภาษาไทยที่สอดคล้องกับทิศทางเดิม แต่เป็นภาคปฏิบัติมากขึ้น ดังนี้ (รุ่งฟ้า เจริญโรจน์, 2538)

1. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อประเทศจีนให้แก่ชนชาวไทยในประเทศไทยและทั่วโลก
2. นำเสนอความคืบหน้าในการพัฒนาประเทศให้ชาวโลกรับรู้
3. ชักชวนนักลงทุนชาวไทย และชาวต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศจีน
4. ให้ความมั่นใจในเสถียรภาพของประเทศต่อนักลงทุน และประเทศเพื่อนบ้าน
5. เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
6. เผยแพร่ความรู้ในด้านภาษาจีนกลาง
7. ชักชวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติให้มาท่องเที่ยวที่ประเทศจีน
8. ให้ความรู้แขนงต่างๆ
9. สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน

และในปัจจุบัน หัวหน้าภาคภาษาไทย คุณชายเจี้ยนชิน ได้กล่าวถึงนโยบายในการกระจายเสียงของภาคภาษาไทยไว้ดังนี้

“นโยบายของแต่ละภาคภาษาของ CRI ผมคิดว่าก็คงคล้ายๆ กัน คือ สถานีวิทยุ CRI ตั้งขึ้นมาเมื่อปี 1940 ตอนนั้นพอดีเป็นสมัยที่ต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะรณรงค์ให้ประชาชนจีนลุกขึ้นต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น และจัดตั้งสถานีนี้ขึ้นมาเพื่อให้ชาวโลกเข้าใจ เรียนรู้ และทราบข่าวคราวเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในประเทศ รายงานข่าวเกี่ยวกับการสู้รบระหว่างจีนกับญี่ปุ่น แล้วพอมาถึงปี 1949 ที่เป็นจีนใหม่ มีประธานาธิบดี สถานีวิทยุก็ย้ายจากชนบทเข้ามาตั้งที่เมืองปักกิ่ง แล้วตอนนั้นก็มีการออกอากาศสามภาษาเท่านั้นเอง มีภาษาจีนกลาง ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น และต่อมามีเพิ่มเติมน่าสนใจทีเดียว จนถึงทุกวันนี้ก็มีรายการออกอากาศทั้งหมด 43 ภาษาด้วยกัน แล้วก็ยังมีอินเทอร์เน็ต และตอนนี้ก็มีรายการให้คนต่างชาติในจีนฟังได้ด้วย ทางคลื่น FM 199.7 สำหรับผู้ฟังที่พำนักอยู่ในปักกิ่ง แต่ทุกวันสามารถเปิดรับฟังได้...กล่าวถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของภาคภาษาไทยตอนนี้ ก็เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับประเทศจีนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และชีวิตสังคมของประเทศจีนให้ผู้ฟังต่างชาติเขารับทราบ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ฟังชาวไทย และก็เพื่อเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างจีนกับไทยให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจระหว่างประชาชนของสองประเทศมากขึ้นจริงๆ แล้วผมก็คิดว่านโยบายของ CRI ก็คงจะมีความคล้ายคลึงกับสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ผมเคยไปสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ถ้ามองถึงเป้าประสงค์และนโยบายของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยในส่วนที่ออกอากาศสู่ต่างชาติ ก็มีความคล้ายคลึงกัน”(สัมภาษณ์ ณ วันที่ 29 มีนาคม 2007)

จากการประมวลผลของผู้วิจัย สามารถสรุปนโยบายของสถานีภาคภาษาไทยในปัจจุบันได้ว่า

1. ขยายวงผู้ฟังรายการซี.อาร์.ไอในประเทศไทยให้มากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเพิ่มอิทธิพลในการกระจายเสียง
2. เพิ่มพูนความเข้าใจของผู้ฟังชาวไทยที่มีต่อจีน ทั้งด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม
3. ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างไทยกับจีนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว ความมั่นคง และการเมืองระหว่างประเทศ
4. เป็นเวทีในการอธิบาย ทำความเข้าใจ และแก้ต่างของผู้นำจีนต่อผู้ฟังชาวไทย ในประเด็นที่จีนถูกโจมตี เช่น ประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจีน เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

5. สอดแทรกความคิดที่นำ จนมีผลต่อคนไทย และรัฐบาลไทยในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย ทั้งภายในและต่างประเทศ ผ่านการแสดงผลมุมมองและจุดยืนของจีนต่อประเด็นระหว่างประเทศ
6. โฆษณาชวนเชื่อผ่านการประชาสัมพันธ์ความพัฒนาในทุกด้านของจีน ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง คุณภาพชีวิตประชาชน วิทยาศาสตร์ การศึกษา การสาธารณสุข และ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาสัมพันธ์การทำงานของรัฐบาลจีนที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาประเทศทุกด้านเหล่านั้น
7. โฆษณาชวนเชื่อผ่านการสร้างภาพลักษณ์การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังไปถึงระดับมาตรฐานโลก มีเอกภาพและความมั่นคงภายในประเทศ มีบทบาท ความสำคัญ และ ความรับผิดชอบในเวทีโลก และเป็นประเทศที่รักษสันติภาพ แสวงหาความร่วมมือ และ พร้อมจะเป็นมิตรกับทุกประเทศ

เป้าหมายและทิศทางของภาคภาษาไทย

เป้าหมายและทิศทางต่อไปของภาคภาษาไทย ย่อมต้องเป็นไปตามทิศทางของสถานี CRI ด้วย เมื่อต้นปี 2004 ผู้นำรัฐบาลกลางประกอบด้วยนายหลี่ฉางชุน (Li Changchun) และนายหลิว หยุนชาน (Liu Yunshan) ได้มาเยี่ยมชมสถานี ซี.อาร์.ไอ เพื่อวางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบ กระจายเสียงให้มีความเป็นสากลและทันสมัย ซึ่งกลายเป็นวัตถุประสงค์หลักของ ซี.อาร์.ไอ ที่ต้อง ทำหน้าที่ให้สำเร็จ ในปัจจุบัน ซี.อาร์.ไอ ได้มุ่งเน้นความสนใจในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ (สถานีวิทยุซี. อาร์.ไอ, 2001)

1. ดำเนินการพัฒนารายการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นช่องทางข้อมูลและความบันเทิงที่สำคัญ รายการวิทยุควรพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมที่เติบโตขึ้นทุกวัน เจือปนไข ต่างๆ ควรถูกสร้างขึ้นเพื่อตระหนักถึงการออกอากาศที่กว้างไกลไปทั่วโลกผ่านภาค ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอื่นๆ อีกมากมาย
2. เร่งการพัฒนาการรายงานข่าวออนไลน์ เมื่อไม่กี่ปีมานี้ บริการวิทยุออนไลน์ของ ซี.อาร์.ไอ ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตามสถิติล่าสุดของ US-based Alexa เว็บไซต์ของ ซี.อาร์.ไอ ออนไลน์ ยังคงเป็นหนึ่งใน 79 เว็บไซต์ชั้นนำของสถานีกระจายเสียงระหว่างประเทศ และเป็นอันดับหนึ่งของสถานีวิทยุออนไลน์ 2,547 แห่งทั่วโลก
3. สำรจรรูปแบบใหม่ของสื่อมวลชน ในสื่อสมัยใหม่ที่ถูกกำหนดโดยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้านั้น ใครที่ครอบครองเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ทันสมัยที่สุด ย่อมเป็นผู้ที่สามารถแย่งชิงพื้นที่

ในการแสดงความคิดเห็นได้มากกว่า ดังนั้น จึงต้องมีการสำรวจรูปแบบใหม่ของ สื่อมวลชนอย่างเต็มกำลัง เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการกระจายเสียงระหว่างประเทศ ประกอบด้วย วิทยุดิจิทัล โทรทัศน์ดิจิทัล วิทยุผ่านดาวเทียม โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม วิทยุออนไลน์ ทีวีออนไลน์ และโทรทัศน์มือถือ เป็นต้น

4. เร่งพัฒนาการรับรายการของ ซี.อาร์.ไอ ของผู้ฟังโพ้นทะเล ไม่กี่ปีมานี้ ซี.อาร์.ไอ มีพัฒนาการในการเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังในประเทศเป้าหมาย อย่างฟินแลนด์ ฝรั่งเศส สวีเดน และประเทศอื่นๆ ที่ยังไม่มีเปิดเป็นภาคภาษาของ ซี.อาร์.ไอ ในเดือนมกราคม 2006 ซี.อาร์.ไอ เปิดสถานีในประเทศเคนยา แม้ว่าจะประสบผลสำเร็จในการเพิ่มรายการระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องยอมรับว่าอิทธิพลของสื่อต่างชาติยังมีมากกว่าสื่อจีน ดังนั้น ในการพัฒนารายการทุกประเภทของ ซี.อาร์.ไอ ให้ดึงดูดผู้ฟังโพ้นทะเลได้มากขึ้น ซี.อาร์.ไอ ต้องพัฒนารายการให้มีคุณภาพ มีเนื้อหาที่หลากหลาย และง่ายในการเข้าถึง รับฟังได้ง่ายขึ้นในต่างประเทศ

หรือที่หวังไว้ หัว รัฐมนตรีกระทรวงบริหารกิจการวิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์แห่งชาติ (SARFT) ของจีน ได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้ (China Radio International, 2006)

“การกระจายเสียงระหว่างประเทศเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างจีนกับ นานาประเทศทั่วโลก เป็นเส้นทางที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์การรวมจีนให้เป็นหนึ่งโดยสันติ เช่นเดียวกับการเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการสร้างโลกให้กลมกลืน

เมื่อ ซี.อาร์.ไอ สร้างระบบกระจายเสียงที่ทันสมัย ก็ได้เข้าสู่ยุคสมัยใหม่ที่เปิดกว้างและมีความก้าวหน้าในการส่งสารแห่งความกลมกลืนในวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย ซี.อาร์.ไอ ควรยึดมั่นในแนวคิดการบริหารงานที่ทันสมัยและสร้างตัวให้เป็นสถานีที่มีอิทธิพลมากขึ้นผ่านการ เปิดประเทศ การปฏิรูป การเปลี่ยนแปลงใหม่ และการให้คุณค่าพนักงานที่มีความสามารถ ใน ขณะเดียวกันก็ควรให้มีระบบการจัดการรายงาน ระบบการบริหารการบริการ บริหารทรัพยากร บุคคล การจัดการด้านการเงิน และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ในประวัติศาสตร์หน้าใหม่นี้ ซี.อาร์.ไอ ต้องเผชิญกับหน้าที่ความรับผิดชอบและพันธกิจที่สำคัญ ความท้าทายใหม่ๆ และโอกาสในการพัฒนาที่หาได้ยาก ซี.อาร์.ไอ จึงควรพัฒนาระบบการ กระจายเสียงให้ทันสมัยตามหลักวิทยาศาสตร์ ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากสื่อมวลชนดั้งเดิมไปสู่ การเป็นสื่อมวลชนที่ทันสมัย จากสถานีวิทยุ ไปสู่การเป็นสื่อมวลชนที่ครอบคลุมวงกว้าง ทั้งวิทยุ

วิทยุออนไลน์ และบริการสื่อหลากหลายรูปแบบ จึงมั่นใจได้ว่า ซี.อาร์.ไอ จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมที่ดีและโลกที่เป็นหนึ่งเดียวกันได้”

ส่วนหัวหน้าภาคภาษาไทย คุณชายเจี้ยนซิน ได้กล่าวถึงแนวโน้มของภาคภาษาไทยในระยะ 5 ปีข้างหน้า ว่าจะมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ขยายความร่วมมือกับสถานีวิทยุในพื้นที่ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยเปิดรับทุกสถานีที่สนใจร่วมมือกับซี.อาร์.ไอ ในการจัดทำรายการร่วมกัน หรือนำรายการของทางสถานีไปออกร่วม
2. พัฒนาระบบการวิจัยผู้ฟัง ทั้งด้านเทคโนโลยีที่สามารถตรวจได้ว่ามีผู้รับฟังรายการจากทางสถานีจำนวนเท่าใด และทั้งด้านบุคลากรในการวิจัยผู้ฟังชาวไทย สอบถามความคิดเห็นเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาปรับปรุงรายการของสถานีให้เข้าถึงคนไทยและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. การทำอินเตอร์เน็ตภาคภาษาไทยให้ดีขึ้น และสามารถดำเนินงานเป็นเอกเทศได้ แยกส่วนจากวิทยุ สามารถมีทีมงานของตนเองในการจัดทำข้อมูลต่างๆ ลงเว็บไซต์ ไม่ใช่เพียงนำเนื้อหาที่เคยออกทางวิทยุไปลงในเว็บไซต์เหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป เนื่องจากจีนต้องการขยายบทบาทและพื้นที่ของตนในเวทีโลก ทำให้ทิศทางนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ คือการมุ่งขยายเครือข่ายเพื่อเพิ่มการส่งอิทธิพลทางด้านข้อมูลข่าวสารให้กว้างไกลและเท่าเทียมกับสื่อต่างชาติ หรือสื่อตะวันตก อันสอดคล้องกับนโยบายของจีนในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้เทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้ว และเพิ่มบทบาทของตนในเวทีโลก ทั้งทางเศรษฐกิจและความมั่นคง ส่วนบทบาทของสถานียังคงทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียง และเป็นเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศของรัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในการสร้างมิตร สร้างความไว้วางใจ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกันในความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนกระจายเสียงชักนำความคิด เพื่อส่งผลต่อนโยบายภายในของประเทศเป้าหมาย แต่รูปแบบเนื้อหาในการกระจายเสียงมีการเปลี่ยนแปลงไป คือลดบรรยากาศทางการเมืองที่เข้มข้น และลักษณะของการโน้มหน้า มาเป็นการสื่อสารทางการเมืองผ่านรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ โดยกล่าวรวมๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองแต่สอดแทรกการชี้แจงและแสดงจุดยืนของตน สร้างภาพลักษณ์ในเรื่องความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีเอกภาพในดินแดน และเป็นประเทศที่มีความสำคัญในเวทีโลก และเพิ่มเนื้อหาในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเข้ามามากขึ้น

นโยบายของภาคภาษาไทย ก็เป็นไปในทิศทางดังกล่าว คือกระชับมิตรระหว่างไทย-จีน ไปจนถึงจีนกับอาเซียนด้วย ส่งเสริมความร่วมมือ ตลอดจนประชาชนสัมพันธ์ประเทศจีนให้เป็นที่ยอมรับ ในฐานะมหาประเทศ จนมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายต่างๆ ของไทย ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศตามทิศทางและจุดยืนของจีน

1.3 การบริหารจัดการด้านการผลิตรายการ

1.3.1 ผังรายการและเนื้อหารายการ

รายการของภาคภาษาไทยที่ออกอากาศทางคลื่นสั้น มีความยาว 1 ชั่วโมง และทำการออกอากาศซ้ำ 2 รอบ ตามช่วงเวลาดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางเวลาออกอากาศ ขนาดคลื่นและความถี่ (ตามเวลาในประเทศไทย)

เวลาออกอากาศ	ความถี่ (กิโลเฮิรท์)	ขนาดคลื่น (เมตร)
18.30 – 19.30 น.	7360 9785	40.76 30.66
20.30 – 21.30 น.	1080 6140	277.78 48.86
	7360 9785	40.76 30.66

ที่มา: เอกสารแนะนำองค์กร ปี 2006 สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย

เนื้อหารายการประกอบด้วย ข่าว บทรายงานข่าว รายการสารคดีต่างๆ และรายการสอนภาษาจีน มีสัดส่วนรายการดังนี้

1. ข่าว 15 นาที แบ่งเป็น ข่าวในประเทศ 6 ข่าว และข่าวต่างประเทศ 6 ข่าว
2. บทรายงานข่าว 2 บท 10 นาที บทหนึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศจีน อีกบทเกี่ยวกับต่างประเทศ
3. รายการสารคดี 20 นาที
4. สอนภาษาจีนกลาง 10 นาที

โดยมีตารางการออกอากาศ ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางรายการของภาคภาษาไทย ปีปัจจุบัน (ปี ค.ศ. 2007)

วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์	วันอาทิตย์
ข่าวประจำวัน						
บทรายงานข่าวในประเทศ						
บทรายงานข่าวทั่วโลก						
พาเที่ยวจีน	วัฒนธรรมจีน	ชีวิตสังคมจีน	ตอบจดหมายผู้ฟัง	เศรษฐกิจจีน	การออกอากาศ	ดนตรีพาเพลิน
ชนชาติส่วนน้อยจีน	ข่าววัฒนธรรม	รื่นรมย์ชมจีน	เล่าเรื่องเมืองจีน	ข่าวเศรษฐกิจในรอบสัปดาห์	รายการลงพื้นที่ทางจุฬาฯในวันศุกร์ที่ผ่านมา	
โอลิมปิกจีน	สุขภาพจีน	วิทยาศาสตร์ การศึกษาและสุขภาพ	มอมเพลงจากใจ	จับมือกับอาเซียน	สบายๆ ในจีน	
รายการเรียนภาษาจีน						

ที่มา: <http://thai.cri.cn/>

ผังรายการ หรือตารางออกอากาศนี้ แต่ละปีจะมีการปรับ โดยคณะหัวหน้าของภาคภาษาไทย ประกอบด้วย หัวหน้าภาคและรองหัวหน้าอีก 2 คน จะมานั่งคุยกันว่าตรงไหนต้องเพิ่มตรงไหนต้องปรับอย่างไร และบางครั้งหัวหน้าศูนย์เอเชียสองก็จะมานั่งฟังด้วย และมีส่วนเสนอความคิดเห็นในการปรับผังรายการ แต่จะให้อำนาจทางภาคในการตัดสินใจเป็นหลัก เนื่องจากคณะหัวหน้าของภาค ย่อมมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับประเทศไทย และผู้ฟังชาวไทยมากกว่า คณะหัวหน้าของภาคจึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์เอเชียสองเสมอไป แต่เมื่อทำการปรับผังเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ต้องยื่นไปยังหัวหน้าศูนย์เอเชีย 2 เพื่อให้ทำการตรวจอีกครั้ง หากเห็นชอบด้วย ทางคณะหัวหน้าของภาคก็จะทำการประกาศ และแบ่งงานว่าใครรับผิดชอบ หัวข้อหรือรายการอะไร หากเป็นงานประจำก็จะปล่อยให้ดำเนินการไปเรื่อยๆ หัวหน้าภาคไม่ต้องเข้าไปดูแลมากนัก ยกเว้นมีเหตุการณ์พิเศษ สำคัญต้องเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด

ส่วนรายการครึ่งชั่วโมงที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ (FM 101.5) ใช้ชื่อรายการว่า รายการสานสัมพันธ์ไทย - จีน ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา 17.00 – 17.30 น. แบ่งเป็น

1. ข่าว 6-8 ข่าว
2. บทรายงานข่าว 1 บท รวมรายการที่ 1 กับ 2 เป็น 10 นาที

3. บทสารคดี	6 นาที
4. สอนภาษาจีนกลาง	5 นาที
5. สายตรง (ผู้ดำเนินรายการของจุฬาฯ และCRIต่อโทรศัพท์คุยกันในประเด็นต่างๆ)	

รายการครึ่งชั่วโมงที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ เกือบทั้งหมดเป็นรายการที่จีนผลิตเองในทุกกระบวนการแล้วส่งเป็นตัวรายการมา มีเพียงรายการสายตรงที่เป็นการดำเนินรายการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของทั้งสองสถานี นอกนั้นเป็นรายการที่เหมือนกับรายการที่ออกอากาศทางคลื่นสั้น อาจมีความแตกต่างบ้างในกระบวนการคัดเลือกข่าวที่นำมาเสนอ เพราะต้องเจอข้อจำกัดบางด้านจากนโยบายการกระจายเสียงร่วมกันที่ได้ทำความตกลงกับทางสถานีวิทยุจุฬาฯ ไว้ นโยบายอันเป็นข้อจำกัดในการร่วมมือทางด้านรายการนั้น ได้แก่ (จากคำสัมภาษณ์คุณสุพรรณนา สมบัติรักษาสุข ผู้จัดการสถานีวิทยุจุฬาฯ)

1. ต้องไม่มีการโฆษณาแฝง เช่น กล่าวระบุชื่อบริษัทในการออกข่าว เพราะถือเป็นการขึ้นนำความคิด และโฆษณาให้ทางประเทศจีน
2. ความร่วมมือและส่งเสริมอยู่ในขอบเขตเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ศิลปะ ความรู้ทางด้านวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม การกีฬา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
3. ต้องเป็นรายการที่สะท้อนมุมมองความคิดของจีนในประเด็นต่างๆ ให้ฝ่ายไทยได้รู้มากขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงรายการประชาสัมพันธ์ หรือโฆษณาชวนเชื่อสู่คนไทยเท่านั้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการรับสารของผู้ฟังชาวไทยอย่างแท้จริง ตามนโยบายคลื่นความรู้สู่ประชาชนของทางสถานีวิทยุจุฬาฯ
4. รายการที่ส่งมาต้องสามารถปรับแก้ได้ในกรณีที่ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ เห็นว่าไม่เหมาะสมหรือเป็นการเข้าใจผิดของทางจีนที่มีต่อไทย และสถานีวิทยุจุฬาฯ ต้องสามารถเสนอความคิดเห็น หรือลักษณะเนื้อหารายการที่อยากให้มี ซี.อาร์.ไอผลิตมาออกอากาศได้ สถานีวิทยุจุฬาฯ จะไม่เป็นเพียงสถานีส่งผ่านให้ซี.อาร์.ไอ แต่ต้องไปถึงจุดแห่งความร่วมมือกันอย่างแท้จริง

แหล่งที่มาของรายการต่างๆ

รายการข่าวและบทรายงานข่าว

ข่าวกับบทรายงานข่าวมีความแตกต่างกันคือ บทรายงานข่าวจะมีรายละเอียดของเนื้อหาที่มากกว่าและยาวกว่า และมีการวิเคราะห์รวมอยู่ด้วย จะไม่ใช่เป็นเพียงการรายงานเท่านั้น กอง

บรรณาธิการของภาคภาษาไทยจะทำการคัดเลือกข่าวและบทรายงานข่าวจากศูนย์ข่าวใหญ่ของ CRI ซึ่งศูนย์ข่าวจะมีบรรณาธิการของศูนย์ข่าวเอง ทำการผลิตข่าวและบทรายงานข่าวขึ้นมา โดยมีแหล่งข่าวจาก 3 แหล่งด้วยกันคือ

1) นักข่าวของ CRI เอง แบ่งเป็น นักข่าวในประเทศ และนักข่าวประจำประเทศต่างๆ 28 ประเทศ สำนักข่าวประจำประเทศไทยเริ่มมีในเดือนกันยายน ปี 1986 เพื่อส่งนักข่าวคนจีนไปประจำอยู่ที่สถานีนั้น และคอยส่งข่าวความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในไทยมายังสถานีที่กรุงปักกิ่งเพื่อเขียนเป็นบทข่าวและบทความต่อไป ในปัจจุบัน มีนักข่าวประจำประเทศไทยจำนวน 2 คน นอกจากจะทำข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยแล้ว ยังต้องทำข่าวครอบคลุมถึงประเทศพม่า ลาว กัมพูชา และฟิลิปปินส์ด้วย เนื่องจากยังขาดบุคลากร และด้วยความจำกัดนี้จึงต้องอาศัยแหล่งข่าวอื่นๆ ประกอบด้วย ข่าวจากนักข่าวของสถานี CRI เองนั้น สัดส่วนคิดเป็น 60% ของข่าวทั้งหมด

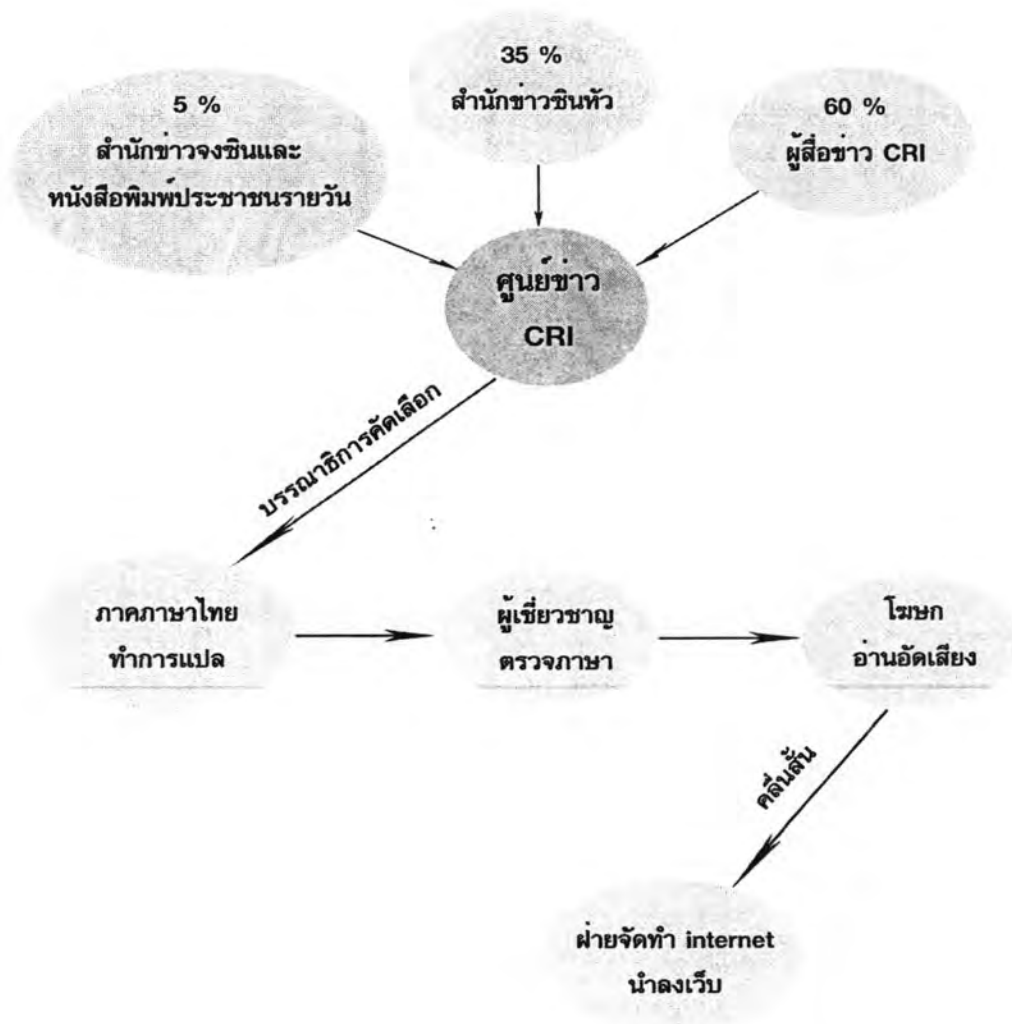
2) ข่าวจากสำนักข่าวซินหัว ซึ่งเป็นสำนักข่าวแห่งชาติของจีน ใหญ่ที่สุด มีจำนวนนักข่าวมากที่สุด และมีความกว้างขวางมากที่สุดในจีน มีนักข่าวประจำประเทศไทยจำนวน 3 คน และดูแลการหาข่าวในประเทศไทยโดยเฉพาะ ข่าวจากสำนักข่าวซินหัว คิดเป็น 35% ของข่าวทั้งหมด

3) ข่าวจากสำนักข่าวจงซิน ซึ่งเป็นสำนักข่าวแห่งประเทศไทย ใหญ่รองลงมาจากสำนักข่าวซินหัว และหนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน (เหรินหมินรื่อเป่า) ข่าวที่ได้จากสองแห่งนี้ คิดเป็น 5% ของข่าวทั้งหมด

ข่าวของศูนย์ข่าวนี้ จะมีกองบรรณาธิการของ CRI เป็นผู้ทำการคัดเลือกและบรรณาธิการ ส่วนบทรายงานข่าวจะมีผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการของศูนย์ข่าวเป็นผู้เขียนขึ้น จากนั้นกองบรรณาธิการของแต่ละภาคภาษาจึงทำการคัดเลือกต่อไปอีกที่ตามแต่ความต้องการ และบริบทของภาคนาณานั้นๆ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการของทุกภาคภาษาได้ผ่านการเข้าร่วมประชุมกองบรรณาธิการของ CRI เป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว เพื่อรับทิศทางการนำเสนอข่าวให้เป็นไปในทางเดียวกัน และมีความเป็นเอกภาพ เป็นการถ่ายทอดนโยบายจากบนลงล่าง หลังจากทีกองบรรณาธิการของภาคภาษาไทยทำการคัดเลือกข่าวแล้ว ก็จะนำมาให้เจ้าหน้าที่แปลช่วยกันแปล จากนั้นจึงส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยตรวจแก้เรื่องไวยากรณ์ จำนวนภาษา และการใช้ให้ถูกบริบท จากนั้นก็ส่งให้บรรณาธิการตรวจดูความเรียบร้อยอีกครั้ง จึงนำไปให้โฆษก หรือผู้ประกาศอ่านบทข่าวและบทรายงานข่าวออกอากาศ ข่าวและบทรายงานข่าวที่ออกอากาศทางวิทยุแล้ว ก็

จะถูกส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดทำอินเทอร์เน็ต เพื่อนำเนื้อหาข่าวนั้นๆ ไปลงในเว็บไซต์ของภาคภาษาไทยต่อไป

ภาพที่ 10 แผนภาพเส้นทางบทข่าวและบทรายงานข่าวของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย

ที่มา: การวิเคราะห์ของผู้วิจัยจากข้อมูลต่างๆ ที่ประมวลได้

“ศูนย์ข่าวออกข่าว 24 ชั่วโมง ออกประมาณ 80 กว่าบท ภาคภาษาไทยเลือกมา สามสิบกว่าบท ว่าอันไหนเหมาะกับผู้ฟังชาวไทย” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจียนซิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

“ซี.อาร์.ไอเป็นศูนย์ข่าว จะคอยป้อนข่าวจากส่วนกลางให้แต่ละภาคภาษา แหล่งข่าวมาจากสำนักข่าวของซี.อาร์.ไอที่อยู่ในหลายประเทศ ประมาณ 29 แห่งทั่วโลก ส่งมามีบรรณาธิการเรียบเรียง ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วส่งเข้าแต่ละภาคข่าวที่รับได้ทันที ช่องทางที่สอง อาศัยข่าว

จากสำนักข่าวซินหัว เพราะมีสำนักข่าวย่อยเยอะกว่าประมาณร้อยกว่าแห่ง เราก็เรียบเรียงจากสำนักข่าวซินหัว หน้าที่ของศูนย์ข่าวคือรับและป้อน ส่วนตัวบทความและตัวรายงานต่างๆ ก็มีบทความพิเศษที่หัวหน้าในศูนย์ข่าวก็จะบอกนักข่าวให้ไปเจาะลึกเรื่องนี้เรื่องนั้น” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจียนซิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

“แต่ละภาคภาษาก็มีเวลาออกอากาศน้อย ดังนั้นปริมาณการใช้ข่าวก็ต่างกัน แต่ละภาคภาษาก็ต้องมีบรรณาธิการของแต่ละภาคภาษาคอยคัดข่าวที่ทางศูนย์ข่าวป้อนมาอีกที อาจมีการเรียบเรียงใหม่ ตัดทอนบ้าง ขยายเพิ่มบ้าง ตามความเหมาะสม” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจียนซิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

“ข่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวในกรุงเทพฯ แต่ถ้าจะหาข่าวต่างประเทศก็ต้องไปประเทศนั้นด้วย แล้วแต่ทางปักกิ่งจะเสนอมา หรือนักข่าวเสนอกลับไปทางปักกิ่ง เช่น การเลือกตั้งในกัมพูชา สถานการณ์การเมืองไทยที่ผ่านมา ที่มีคนประท้วง คอยรายงานความคืบหน้าถึงสถานการณ์การเมืองไทย ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ต้องเขียนรายงานเยอะ” (คำสัมภาษณ์คุณลูหยงเจียง ผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย)

การหาข่าวของนักข่าวประจำประเทศไทย เนื่องจากความจำกัดด้านบุคลากร ทำให้ต้องแสวงหาแหล่งข่าวจากสื่อมวลชนไทยเป็นส่วนมาก

“นักข่าวต้องอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านจากเว็บไซต์ เพื่อติดตามข่าวสารสำคัญในประเทศไทย เช่น นายกรัฐมนตรีในวันพรรค แต่เราคงไม่สามารถตามแบบนักข่าวไทยได้ เพราะผู้สื่อข่าวไทยมีแบ่งชัดเจนว่า ติดตามจากทำเนียบโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากความจำกัดในด้านเวลา กำลังคน จึงไม่สามารถเจาะด้านใดด้านหนึ่งไปเลยได้ ต้องติดตามจากข่าวจากสื่อไทยด้วย แล้วก็รายงานทางอีเมลไป ต้องดูหลายๆ สื่อเพื่อกลับกรองข้อเท็จจริง เว็บไซต์ที่อ่านอยู่ตอนนี้คือเว็บไซต์ของสำนักข่าวไทย กรุงเทพธุรกิจ และสำนักข่าวของกรมประชาสัมพันธ์” (คำสัมภาษณ์คุณลูหยงเจียง) ผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย

“ส่วนข่าวการเมืองของไทย ก็นำเสนอแบบรายงานข้อเท็จจริง ไม่มีการแสดงจุดยืนว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากไทยจีนมีความสัมพันธ์แบบเป็นมิตร” (คำสัมภาษณ์คุณลูหยงเจียง ผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย)

สอดคล้องกับนโยบายในด้านการข่าว คือ 1) ต้องไม่ทำให้ประเทศจีนเสียภาพลักษณ์ และ 2) ต้องไม่กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างไทย – จีน แหล่งข่าวของไทยที่ใช้อ้างอิงก็เป็นของรัฐ เช่น สำนักข่าวไทย หรือกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อจะมีน้ำหนักในความน่าเชื่อถือ เพราะไม่สวนทางกับทิศทางการสื่อสารของรัฐบาลไทย และเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

บทสารคดี

บทสารคดี เป็นบทความพิเศษในหัวข้อต่างๆ ที่มีเนื้อหาสาระ ความรู้ที่น่าสนใจในประเด็นต่างๆ และรวมถึงรายการพิเศษอื่นๆ เช่น รายการตอบจดหมายผู้ฟัง รายการดนตรี เป็นต้น แหล่งที่มาของบทสารคดี มีจาก 2 แหล่ง ได้แก่ 1) จากศูนย์ข่าว CRI จะออกบทสารคดีสัปดาห์ต่อวัน ในส่วนนี้คิดเป็น 80% ของบทสารคดีที่ใช้ในภาคภาษาไทย 2) จากภาคภาษาไทยผลิตเองโดยผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเขียนขึ้น และในบางครั้งก็ส่งนักข่าวไปต่างจังหวัดของจีนเป็นครั้งคราว เมื่อมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้น ในส่วนนี้คิดเป็น 20%

ในเหตุการณ์หนึ่งๆ อาจมีทั้งนักข่าวของ CRI และเจ้าหน้าที่ของภาคภาษาไทยไปทำข่าวเอง ซึ่งก็จะเป็นการเจาะจงสำหรับผู้ฟังชาวไทยมากยิ่งขึ้น

“บทสารคดี อย่างเช่น งานมหกรรมสินค้าของอาเซียน ทางภาคภาษาไทยได้ส่งผู้สื่อข่าวไปมณฑลกวางสี ไปสัมภาษณ์พ่อค้าคนไทยที่มาร่วม แม้ทางศูนย์ข่าวของ CRI ก็ไปทำข่าวเหมือนกัน แต่เนื้อหาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับของภาคภาษาไทย เพราะมุมมองไม่เหมือนกัน เขาเขียนสำหรับให้ทุกภาษาใช้ แต่เราเขียนให้เฉพาะหน่วยภาษาไทยใช้ บทความที่ใช้ของเขาเป็น 80 ของเรา 20” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจี้ยนชิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

รายการสอนภาษาจีนกลาง

เจ้าหน้าที่ของภาคภาษาไทยเป็นผู้เรียบเรียงบทเรียนและรูปแบบการสอนเอง โดยเป็นลักษณะบทสนทนาภาษาจีนกลาง และสอนความหมาย การใช้คำ และไวยากรณ์ และทำการอ่านและอัดเสียงเองโดยผู้ดำเนินรายการ 2 คน

รายการสายตรง (ระหว่างผู้ดำเนินรายการของจุฬาฯ กับเจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยของ CRI)

เป็นความร่วมมือของทั้งสองฝ่าย คือระหว่างผู้ดำเนินรายการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับเจ้าหน้าที่ภาคภาษาไทยของ CRI จะผลัดเปลี่ยนกันเสนอหัวข้อหรือประเด็นในการสนทนาต่างๆ ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับเมืองไทยและเมืองจีนในแง่มุมและมิติต่างๆ ทั้งที่เป็นความสอดคล้อง และความแตกต่าง เพื่อเปิดมุมมองให้ผู้ที่ได้ฟังรายการ นอกจากนี้ ยังนำประเด็นข่าวที่ถูกรายงานมาขยายความเพิ่ม หรืออธิบายเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนแก่ผู้ฟังชาวไทยมากยิ่งขึ้น

เมื่อดูสัดส่วนของรายการ พบว่ารายการประเภทข่าวจะมีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือรายการสารคดีที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิงแก่ผู้ฟัง สุดท้ายคือรายการสอนภาษา และหากนำรายการมาแยกย่อยตามประเภทของเนื้อหา ก็จะได้ดังนี้

1. รายการข่าว

- ข่าวประจำวัน
- บทรายงานข่าวในประเทศ
- บทรายงานข่าวทั่วโลก

2. รายการสอนภาษา

- รายการเรียนภาษาจีน

3. รายการท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ร้อยละ

- รายการพาเที่ยวจีน
- รายการชนชาติส่วนน้อยจีน
- รายการวัฒนธรรมจีน
- รายการข่าววัฒนธรรม
- รายการสุขภาพจีน
- รายการมองสังคมจีน
- รายการรื่นรมย์ชมจีน
- รายการเล่าเรื่องเมืองจีน
- รายการสบายๆ ในจีน

4. รายการเพลง (ดนตรี)
  - รายการมอบเพลงจากใจ
  - รายการดนตรีพาเพลิน

5. รายการเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของจีนในเวทีโลก
  - รายการโอลิมปิกจีน
  - รายการจับมือกับอาเซียน

6. รายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
  - รายการเศรษฐกิจจีน
  - รายการข่าวเศรษฐกิจในรอบสัปดาห์

7. รายการที่ออกอากาศผ่านจุฬาฯ
  - รายการออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ ในวันศุกร์ที่ผ่านมา

8. รายการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - รายการวิทยาศาสตร์ การศึกษา และสุขภาพ

9. รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (ตอบจดหมายผู้ฟัง)
  - รายการตอบจดหมายผู้ฟัง

ผู้วิจัยได้นำสัดส่วนเนื้อหารายการแต่ละประเภทมาเปรียบเทียบกัน และสรุปเป็นร้อยละ
ได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณเวลา (นาที) และสัดส่วน (ร้อยละ) ในการออกอากาศรายการแบ่งตามประเภทเนื้อหา ทางสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ตลอดเดือนมีนาคม 2007

ประเภทรายการ	เวลา (นาที)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1. รายการข่าว	175	47.17
2. รายการสอนภาษา	70	18.87
3. รายการท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรม	54	14.56
4. รายการเพลง	24	6.47
5. รายการเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของจีนในเวทีโลก	12	3.23
6. รายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ	12	3.23
7. รายการที่ออกอากาศผ่านจุฬา	12	3.23
8. รายการเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6	1.62
9. รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (ตอบจดหมายผู้ฟัง)	6	1.62

จากการเปรียบเทียบสัดส่วนประเภทเนื้อหารายการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นอกจากข่าวที่เป็นเนื้อหาหลักแล้ว ประเภทรายการรองลงมาคือการสอนภาษา และอันดับสามคือเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ชีวิต และวัฒนธรรม อันดับสี่คือรายการเพลง แสดงให้เห็นถึงนโยบายของสถานี ที่เน้นการนำเสนอในเนื้อหาที่เบา ไม่น่าเบื่อ ไม่นักเกินไป และสอดคล้องกับนโยบายในการประชาสัมพันธ์ประเทศจีนต่อประชาชนคนไทย ให้คนไทยได้รู้จักประเทศจีนในหลายๆ ด้าน และเน้นความใกล้ชิดระหว่างภาคประชาชน จึงเน้นในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งหากจะนับแล้ว ไม่ว่าจะป็นรายการสอนภาษา หรือรายการเพลง ก็ล้วนอยู่ในเรื่องของวัฒนธรรมจีน แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในด้านวัฒนธรรมมากเป็นพิเศษ รายการสารคดีนอกเหนือจากนั้นก็ เป็นเรื่องการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศจีน การสื่อสารทางการเมืองส่วนใหญ่จะอยู่ในรายการประเภทข่าว และบทรายงานข่าว ซึ่งก็ยังคงมีความสำคัญเป็นอันดับต้น ทั้งในเรื่องของปริมาณการนำเสนอ และกระบวนการในการผลิตที่ให้น้ำหนักและความสำคัญมากกว่ารายการสารคดีทั่วไป

1.3.2 การบริหารจัดการด้านการผลิตรายการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในแต่ละสัปดาห์จะมีการแบ่งเจ้าหน้าที่ในภาคออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อรับผิดชอบในการผลิตรายการ (นอกเหนือจากหน้าที่ในแต่ละฝ่ายของตน) คือ 1) รายการข่าว 2) บทรายงานข่าว 3) รายการลงพื้นที่ที่จุฬาฯ 4) รายการสารคดี โดยในแต่ละกลุ่มจะมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 4-5 คน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายนั้น ทั้งขั้นตอนในการรวบรวม การแปล อ่านออกอากาศ และอัดเสียงเก็บไว้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เสร็จสรรพในหนึ่งรายการ โดยในห้องอัดเสียงจะมีสมุดที่ไว้จดบันทึกเรื่องที่ได้ทำการอัดเสียงไว้แล้ว จากนั้นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายให้ทำรายการข่าวจะเป็นกลุ่มที่ต้องรวบรวมรายการของทุกกลุ่ม และทำการเรียบเรียงให้เป็นรายการหนึ่งชั่วโมง (ทางคลื่นสั้น) และรายการครึ่งชั่วโมง (ทางสถานีวิทยุจุฬาฯ) จึงเป็นอันเสร็จงานในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ในแต่ละกลุ่มจะเป็นชุดเดิม แต่หน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มจะสลับสับเปลี่ยนกันไปทุกสัปดาห์ และทุกๆ วัน ตอนเก้าโมงเช้า กองบรรณาธิการของภาคภาษาไทยจะต้องไปประชุมรวมบรรณาธิการของศูนย์ใหญ่ ที่มาชี้แจงให้ฟังว่าวันนี้มีข่าวไหนสำคัญ ข่าวไหนต้องออก ข่าวไหนไม่ควรพลาด เป็นทิศทางข่าว แล้วทางบรรณาธิการของแต่ละภาคภาษาจะไปคัดเลือก เรียงข่าว ตามคำชี้แจงของบรรณาธิการศูนย์ ปฏิบัติตามคำชี้แจงโดยไม่ต้องมีการประชุมบรรณาธิการในภาคของตนอีก โดยมีหัวหน้าภาคคอยทำหน้าที่ควบคุมบรรณาธิการของภาคอีกทีหนึ่ง ว่าได้ปฏิบัติตามทิศทางข่าว และคำชี้แจงของศูนย์ใหญ่หรือไม่

ระบบ Censorship ของภาคภาษาไทย จะทำผ่านกองบรรณาธิการของภาค และควบคุมโดยหัวหน้าภาคอีกทีหนึ่ง ทำการควบคุมเนื้อหาโดยการคัดเลือกข่าวและบทสารคดีเอง หรือถ้าเป็นบทสารคดีที่เจ้าหน้าที่ในภาคเขียนเอง บรรณาธิการก็จะทำการตรวจว่าสอดคล้องกับนโยบายของสถานีหรือไม่ และจะต้องไม่ทำให้จีนเสียภาพลักษณ์ หรือเป็นเนื้อหาที่ทำลายมิตรภาพระหว่างไทย - จีน จากนั้นจึงให้เจ้าหน้าที่ในภาคนำไปแปลเป็นภาษาไทย แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยตรวจภาษา จากนั้นบรรณาธิการก็จะตรวจบทที่แปลแล้วอีกครั้ง ก่อนให้นำไปอ่านบันทึกเสียงลงในคอมพิวเตอร์ จากนั้นบรรณาธิการจะทำการตรวจฟังอีกทีหนึ่ง ก่อนนำไปออกอากาศจริง

“หัวหน้าภาคต้องควบคุม แต่ละวันต้องเข้าร่วมกองบรรณาธิการ คุมแนวทางข่าวไว้ ดูว่าบรรณาธิการเรียงข่าวถูกต้องไหม ปฏิบัติตามคำชี้แจงของศูนย์ข่าวไหม” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจี้ยนชิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

“ผู้เชี่ยวชาญชาวจีนก็คือบรรณาธิการข่าว จะแบ่งเป็น 2 กะ กะละคน โดยจะมีคนที่คอยเป็นบรรณาธิการผลัดเปลี่ยนกันอยู่ประมาณ 3-4 คน กะแรกจะเป็นช่วงเช้าคือ 9.00 - 14.00 น. ส่วนกะเย็นก็เป็นเวลา 14.00 - 20.00 น. พอเค้าแปลบทข่าวเสร็จก็จะมาให้เราตรวจแก้ภาษา ถ้า

มีคำที่ความหมายแปลกๆ ไม่แน่ใจ พี่ก็จะไปถามผู้เชี่ยวชาญชาวจีน ว่าตัวบทที่แท้จริงมันมีความหมายอย่างนี้จริงหรือไม่ บทที่แปลเสร็จแล้วก็ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญชาวจีน (บรรณาธิการ) ตรวจอีกทีหนึ่ง ก่อนนำไปอ่านบนทีวีก็เสี่ยง หลังจากนั้นบรรณาธิการก็ต้องไปตรวจฟังอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะรายการข่าว ก่อนที่จะออกอากาศออกไป” (คำสัมภาษณ์คุณกรรณิกา ไต๊ะมีนา ผู้เชี่ยวชาญคนไทยประจำสถานีภาคภาษาไทย)

ส่วนระบบ Censorship ของสถานีหลัก จะทำผ่านกองบรรณาธิการของสถานี และกองบรรณาธิการของศูนย์ข่าวภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการกองบรรณาธิการที่รับนโยบายจากฝ่ายโฆษณาการกลางพรรคคอมมิวนิสต์มาอีกทีหนึ่ง ศูนย์ข่าวจะทำการผลิตเนื้อหา ตามนโยบายที่ได้รับมา และคอยกลั่นกรองตรวจสอบโดยคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพงานที่ซี.อาร์.ไอจัดตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพงานของแต่ละหน่วยงาน ว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายของสถานีหรือไม่ รายการที่ออกอากาศไปแล้วจะถูกส่งไปรวบรวมที่สถานีหลัก และทางภาคภาษาไทยไม่สามารถนำกลับมาได้อีก ทางคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพก็จะทำการสุ่มรายการของแต่ละภาคภาษาขึ้นมาสุ่มตรวจ ว่ารายการเข้าขั้นมาตรฐานหรือไม่ โดยมีเกณฑ์วัดจากการตอบสนองนโยบายของสถานีได้ดีเพียงใด หรือมีสิ่งใดที่ไม่สอดคล้องหรือออกนอกนโยบายของสถานีหรือไม่ หากพบว่ารายการไม่สามารถตอบสนองนโยบายได้ดีเพียงพอ หรือมีปัญหาในการออกนอกนโยบาย ก็จะส่งเจ้าหน้าที่มาตักเตือนและควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด จนถึงขั้นถอดถอนออกจากตำแหน่ง

“เจ้าหน้าที่มีเสรีภาพเต็มที่ในการทำข่าว แต่มีข้อห้ามคือ 1) อย่าไปทำลายภาพพจน์ของจีน 2) อย่าทำลายมิตรภาพระหว่างจีนกับประเทศเป้าหมาย ส่วนรายการวิทยุต้องมีคุณภาพเข้าขั้นมาตรฐาน แต่ละเดือนจะมีทีมงานตรวจคุณภาพรายการแบบสุ่ม เช่น วันไหนๆ รายการวิทยุต้องส่งไปทางศูนย์ควบคุมของสถานี และไม่สามารถเอาคืนมาได้แล้ว เขาก็จะสุ่มตรวจว่าเข้าขั้นมาตรฐานหรือไม่ แล้วจะส่งคนมาควบคุมหรือเปลี่ยนหัวหน้าหรือไม่” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจี้ยนซิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

“ผู้ทำงานไม่ได้มาตรฐานจะถูกลดเงินเดือน จนกระทั่งถูกไล่ออกด้วย” (คำสัมภาษณ์คุณชายเจี้ยนซิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

ขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงาน

การประเมินผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. ตรวจสอบคุณภาพรายการที่ผลิตออกมา ว่าเข้าขั้นมาตรฐานหรือไม่ มากน้อยเพียงใด อันเป็นกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในภาคด้วย ตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น
2. ตรวจสอบผลตอบรับของผู้ฟัง (Feed back) จากจำนวนจดหมาย และเนื้อหาของจดหมายอันเป็นคำติชมและข้อเสนอแนะที่ผู้ฟังส่งมา จากนั้นฝ่ายดูแลกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังก็จะทำการรวบรวม และเขียนรายงานส่งไปยังแผนกกิจการเกี่ยวกับผู้ฟังของ CRI ซึ่งจะมีทั้งในส่วนตัว วิเคราะห์ วิจัยผู้ฟัง และส่วนการประเมินผลการทำงานของแต่ละภาคภาษา แล้วจึงสะท้อนผลการประเมินมายังแต่ละภาคผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การประชุม การมอบรางวัลรายการดีเด่น เป็นต้น จากนั้นก็นำการประเมินผลตอบรับของผู้ฟังมาปรับปรุงรายการให้น่าสนใจและเข้าถึงผู้ฟังชาวไทยได้มากยิ่งขึ้น นอกจากผลตอบรับที่เป็นตัวจดหมายแล้ว ยังมีการจัดกิจกรรมของทางสถานีให้ผู้ฟังได้เข้าร่วม ไม่ว่าจะเป็นการประกวดเรียงความในหัวข้อต่างๆ เช่น หัวข้อ “ฉันกับสันติภาพ” หรือ “ประเทศจีนในดวงใจ” เป็นต้น หรือการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทางสถานีจะจัดขึ้น บางกิจกรรมก็มีรางวัลเป็นการพาเที่ยวชมสถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ที่กรุงเทพฯ ด้วย นับเป็นการดึงดูดให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมและรู้สึกผูกพันกับทางสถานีมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการตรวจสอบผลตอบรับของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

การเพิ่มคุณภาพรายการ

1. มีการปรับเปลี่ยนตารางออกอากาศปีละครั้ง โดยหัวหน้าภาคและรองหัวหน้าอีกสองคน พร้อมกับหัวหน้าศูนย์เอเชีย 2 ทำการประชุมร่วมกันเพื่อเสนอข้อคิดเห็นในการปรับเปลี่ยนตารางออกอากาศ เพิ่มเติม หรือลดรายการบางรายการ
2. ส่งรายการของภาคภาษาไทยเข้าร่วมในการประกวดรายการดีเด่นของ CRI รายการไหนได้รับรางวัลก็จะได้รับการยกย่องและถือเป็นแบบอย่างให้กับรายการ หรือผู้ผลิตรายการคนอื่นๆ ต่อไป
3. มีการมอบรางวัลเจ้าหน้าที่ดีเด่นประจำปี โดยหัวหน้าภาคและรองหัวหน้าทำการประชุมร่วมกันเพื่อประเมินหาเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานได้ดี แล้วนำรายชื่อประมาณ 6-7 คน เสนอเข้าภายในภาคเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของภาคทุกคนทำการโหวตเจ้าหน้าที่ดีเด่น 4 คน

เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการโหวตก็อาจมีสิทธิ์ได้ขึ้นเงินเดือน ได้รับรางวัล และได้โบนัสมากกว่าคนอื่น

4. มีการอบรมระยะสั้นให้แก่เจ้าหน้าที่ในภาคปีละหลายครั้ง หรือส่งไปเรียนภาษาไทยและวิชาชีพสื่อมวลชนเพิ่มเติมในเมืองไทย เป็นเวลา 1 ปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีศักยภาพในการผลิตรายการมากยิ่งขึ้น อันส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพรายการ

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการผลิต

บุคลากรมีผลอย่างมากต่อองค์กร เพราะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานทุกอย่างภายในองค์กร และเป็นผู้ที่มีผลโดยตรงต่อการผลิตรูปแบบและเนื้อหารายการ

เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานในภาคภาษาไทยได้แก่

1) หัวหน้าภาคภาษาไทย

ทำการแต่งตั้งโดยมีขั้นตอนคือ ให้คนในภาคแสดงความเห็นว่าใครเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาค จากนั้นผู้อำนวยการซี.อาร์.ไอและสมาชิกแกนนำซี.อาร์.ไอจะประชุมพิจารณาความเห็นทั่วไปของเจ้าหน้าที่ แล้วกำหนดรายชื่อผู้รับตำแหน่งหัวหน้าภาค และประกาศให้เจ้าหน้าที่ในภาคพิจารณาอีกครั้ง เมื่อคนส่วนใหญ่เห็นด้วย ทางซี.อาร์.ไอก็จะประกาศแต่งตั้งโดยมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี

2) เจ้าหน้าที่ในภาคภาษาไทย

เจ้าหน้าที่ในภาคภาษาไทยทุกคนต้องสามารถสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ จะทำการคัดเลือกโดยฝ่ายบุคคลของซี.อาร์.ไอ คัดเลือกจากนักศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัยทางภาษาที่มีชื่อเสียงของจีน เช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยต่างประเทศปักกิ่ง มหาวิทยาลัยต่างประเทศกวางโจว เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่า ในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนั้น ต้องการเน้นในเรื่องทักษะความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมไทย มากกว่าความเป็นมืออาชีพทางด้านสื่อมวลชน จากนั้นจึงค่อยอบรมเพิ่มเติม หรือฝึกทักษะงานสื่อผ่านการปฏิบัติงานจริง

3) ผู้เชี่ยวชาญชาวไทย

คัดเลือกจากคนไทยที่มีประสบการณ์การทำงานในสื่อมวลชน หรือการจัดรายการวิทยุ คือ มีทั้งความเป็นมืออาชีพ และความชำนาญด้านภาษา ไวยากรณ์ และวัฒนธรรมไทย โดยไม่ต้องรู้ภาษาจีนก็ได้ มีวาระการทำงาน 1 ปี คือต้องเซ็นสัญญากับทางสถานีแบบปีต่อปี ได้ไม่เกิน 5 ปี

“ต่อสัญญาได้ไม่เกิน 5 ปี ถ้าต้องการทำงานที่นี้ต่อก็ต้องเว้นไปสักปีสองปี แล้วจึงเข้ามาทำได้ใหม่ ที่ให้เซ็นสัญญาได้ไม่เกิน 5 ปี คิดว่าเป็นเพราะเค้าไม่ต้องการสร้างบ้านให้เจ้าหน้าที่ เพราะว่าคงเป็นข้อกำหนดของรัฐบาลมั้งคะ ว่าถ้าทำงานติดต่อกัน 5 ปี ขึ้นไป ทางรัฐต้องมีสวัสดิการซื้อบ้านให้ แต่ที่อยู่ตอนนี้ก็เป็นการเช่าบ้านพักทั่วไป” (คำสัมภาษณ์คุณกรรณิกา ไตะมีนา ผู้เชี่ยวชาญคนไทยประจำสถานีภาคภาษาไทย)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญชาวไทยซึ่งมีหน้าที่ตรวจแก้ภาษา จะไม่มีผลในการผลิตเนื้อหารายการ เพราะยังถือว่าเป็นคนนอก ไม่ใช่ชาวจีนจึงมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ

“เค้าจะระมัดระวังมาก ไม่ให้เราเห็นว่าการทำงานมีปัญหา และจะไม่ค่อยบอกอะไรเรา มาก นอกจากสิ่งที่เกี่ยวกับหน้าที่ของเรา แต่ละคนก็ทำหน้าที่ของตนไป” (คำสัมภาษณ์คุณกรรณิกา ไตะมีนา ผู้เชี่ยวชาญคนไทยประจำสถานีภาคภาษาไทย)

4) ผู้สื่อข่าวประจำเมืองไทย

ทางซี.อาร์.ไอจะเป็นผู้กำหนดแต่งตั้ง และให้ไปประจำอยู่ในเมืองไทย โดยมีระบบโควต้า สำหรับจำนวนนักข่าวในแต่ละประเทศ รวมทั้งโควต้าของจำนวนข่าวที่ต้องเขียนส่งไปทางศูนย์ข่าวของสถานีด้วย ตามขนาดและความสำคัญในการกระจายเสียงยังประเทศเป้าหมายนั้นๆ สำหรับประเทศไทยมีโควต่านักข่าวจำนวน 2 คน

“ทางซี.อาร์.ไอจะมีแผนกควบคุมบริหารผู้สื่อข่าวต่างประเทศ มีระบบสะสมคะแนนให้ผู้สื่อข่าวตามผลงานที่ส่งไป มีระบบประเมินผลงาน คิดคะแนนว่าบทรายงานหนึ่งมีกี่คะแนน รายงานเป็นเสียง ยาวขนาดนี้กี่คะแนน ส่งเป็นภาษาไทยไปได้กี่คะแนน วัตถุประสงค์ตอนปลายเดือนทุกเดือน และมีเกณฑ์กำหนดว่าแต่ละเดือนต้องไม่ต่ำกว่ากี่คะแนน ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ เช่น ในอเมริกา ในญี่ปุ่นก็ต้องเยอะกว่า แบ่งเป็นสามระดับ หนึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือมีข่าวออกเยอะ เช่น ตะวันออกกลาง ไทยอยู่ระดับสอง ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะมีแรงกดดัน ถ้าไม่ถึง

เกณฑ์ก็ไม่ผ่าน นักข่าวต้องดูแลตัวเองทั้งหมด ดังนั้นต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสม” (คำสัมภาษณ์ คุณลูหยงเจียง ผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย)

นอกจากการหาข่าวและเขียนข่าวส่งทางศูนย์ฯ แล้ว หน้าที่ของผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย ยังต้องทำการค้นคว้าวิจัยเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยในมุมต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานให้ทางสถานีซี.อาร์.ไอ กับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ในไทยด้วย

“ผู้สื่อข่าวต้องทำหน้าที่ รายงานข่าว อันดับสอง ต้องทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวแต่ละด้านของไทย เพื่อทำความเข้าใจและเป็นฐานข้อมูลในการเขียนข่าว บางที่ต้องเสนอผลงานในการศึกษาไทยเรื่องนั้น ๆ กลับไปด้วย หน้าที่อันดับสาม เรียกว่า คบเพื่อน เพราะถ้าขาดความช่วยเหลือของเพื่อนก็ยากที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ ถ้าความสัมพันธ์ลึกกว่าช่องทางมากกว่า ข่าวก็จะเร็วและลึกได้เท่านั้น หน้าที่ที่สี่ คือคอยเทคแคร์เจ้าหน้าที่ที่มาเยือนไทย หรือเป็นทางผ่านมาในประเทศไทย ประสานงานกับกรมประชาสัมพันธ์ วิทยุจุฬาฯ เช่นมีปัญหาทางเทคนิค ทำให้คนไทยรับฟังได้ลำบากก็ขอเชื่อมกับจุฬาฯ หรือกรมประชาสัมพันธ์ของไทยจะไปเยือนจีนก็จะเป็นผู้ประสานงานให้” (คำสัมภาษณ์คุณลูหยงเจียง ผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย)

จากบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตรายการในภาคภาษาไทย สรุปแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยจะไม่มีผลต่อเนื้อหารายการ ส่วนเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ จะมีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตเนื้อหาโดยตรง มากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป

จากแบบจำลองปัจจัยจากนักสื่อสารมวลชนที่ส่งผลการกำหนดเนื้อหา ทำให้เห็นว่า จากตัวบุคลากรผู้ผลิตงานสื่อมาจนถึงกระบวนการผลิตเป็นเนื้อหารายการ จะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ภูมิหลังและประสบการณ์ในวิชาชีพ บทบาททางวิชาชีพและจริยธรรม ทักษะคิดและความเชื่อส่วนบุคคล และสถานภาพและพลังต่อรองในองค์กร

ที่มา: ไพฑูรย์ หิรัญประดิษฐ์, โครงสร้างและการแสดงบทบาทของสถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม. 92.5

เมกกะเฮิร์ต, 2540

แต่ปัจจัยต่างๆ จากตัวบุคคลากรนี้ ล้วนอยู่ในบริบทสังคมที่บุคคลากรเป็นสมาชิกอยู่ สำหรับสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในภาค จะอยู่ในบริบทของสังคมจีน และในบริบทขององค์กรรัฐ

ในบริบทสังคมของจีน ซึ่งมีการปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ประชาชนจีนถูกหล่อหลอมให้อยู่ในระบบความคิดแบบสังคมนิยมตั้งแต่สมัยการสถาปนาประเทศในปี 1949 โดยให้เห็นแก่ส่วนรวมและความมั่นคงของประเทศชาติเป็นอันดับต้น มีความรักประเทศชาติ และเชื่อมั่นในพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองประเทศสูงสุด และให้เชื่อมั่นในตัวผู้นำอย่างจริงจัง เพื่อให้ประเทศชาติมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว พรรคคอมมิวนิสต์พยายามให้หลักมวลชน คือนโยบายทุกอย่างมาจากมวลชน และเพื่อผลประโยชน์ของมวลชนในการสื่อสารกับคนในประเทศ

การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์มีความเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และครอบคลุมถึงทุกกิจกรรมในสังคม ตลอดจนระบบการให้คุณค่า ทัศนคติ และความคิดของประชาชนด้วย

ค่านิยมในด้านการข่าวสารของผู้นำจีน คือถือว่า เสียงของพรรคฯ ก็คือเสียงของประชาชน ดังที่หูเห่าปังประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน (ค.ศ. 1981) ได้ให้นิยามของสื่อของพรรคไว้ว่า "สื่อของ

พรรคก็เป็นกระบอกเสียงของพรรค และเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลประชาชนซึ่งนำโดยพรรค และจึงเป็นกระบอกเสียงของประชาชนทั้งประเทศด้วย” (Chin-Chuan Lee, 1990) ส่วนในเรื่อง สิทธิการรับรู้ พรรคคอมมิวนิสต์จีนถือว่า (Fredrick T.C. Yu, op. cit., p. 4. อ้างถึงใน วจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2525)

“อะไรที่ประชาชนควรรู้ จะต้องรู้ อะไรที่ไม่ควรรู้ ก็ไม่ต้องรู้”

โดยอ้างความชอบธรรมเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ ในปัจจุบัน หลักคิดที่เห็นได้จาก ประชาชนจีนในเรื่องนี้ คือ รัฐบาลจะจำกัดสิทธิของประชาชนในการรับรู้ก็ไม่ใช่ไร รัฐบาลใดที่ยังคง สามารถทำงานบริหารประเทศ และทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้า และมีบทบาทในเวทีโลกก็พอใจแล้ว

จากกรณีศึกษา คำตอบเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาโทชาวปักกิ่ง 2 คน (คำสัมภาษณ์ของคุณสวีปิง และคุณหวังหย่งหมิง วันที่ 15 เมษายน 2008)

คำถาม: ชาวจีนสนใจรับข่าวสารข้อมูลมากน้อยแค่ไหน รับสื่ออะไร และสนใจเรื่องอะไรบ้าง

A: “ฉันสนใจข้อมูลข่าวสาร ไม่เฉพาะแต่ตัวฉัน คนรอบข้างก็เช่นกัน ทุกวันเราจะดูข่าวทางทีวีและ อ่านหนังสือพิมพ์ โดยส่วนตัวฉันแล้ว ฉันสนใจไปหมดซะทุกเรื่อง โดยเฉพาะ เรื่องเศรษฐกิจ ลัทธิ ชาตินิยม และข่าวการเมืองโลก”

B: “มีความสนใจในข้อมูลข่าวสาร โดยจะดูทีวีและอ่านหนังสือพิมพ์ รับเฉพาะสื่อของรัฐบาล ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตแพร่หลายมาก จึงเป็นอีกทางที่จะรับข่าวสาร สนใจในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ ปัญหาปากท้อง สิ่งแวดล้อม และบทบาทจีนในสังคมโลก”

คำถาม: มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อหรือไม่ ประชาชนต่อต้านหรือคัดค้านหรือไม่ อย่างไร

A: “มีการจำกัดสิทธิของสื่อจากรัฐบาล ก็รู้สึกไม่พอใจอยู่บ้าง แต่ว่าคนจีนส่วนใหญ่ก็จะสนใจ ปัญหาเศรษฐกิจมากกว่าการเมือง และคิดว่าการเมืองจะเป็นยังไงก็ช่าง ขอให้พึ่งพาคณะมีบารมีไว้ ก่อนเป็นพอ”

B: “มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อจากรัฐบาล แต่ไม่มีการต่อต้านคัดค้านของประชาชน เพราะ เรื่องที่สำคัญกว่านั้นที่ประชาชนต้องการคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น”

คำถาม: ในทัศนะของประเทศเสรีประชาธิปไตยมักมองว่า สื่อจีนคือสื่อที่ถูกปิดกั้น และขาดเสรีภาพอย่างแท้จริง คุณคิดอย่างไรกับเรื่องนี้

A: “ถึงมันจะเลวร้ายยังไง มันก็เป็นเรื่องของพวกเราชาวจีน ชาตินอื่นไม่เกี่ยว”

B: “มีการจำกัดเสรีภาพของสื่อจริง แต่ประชาชนไม่สนใจเรื่องนี้มากไปกว่าการที่รัฐจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น”

จากทัศนะดังกล่าว จะเห็นได้ถึงลักษณะความเป็นชาตินิยมของประชาชนจีน และการให้ความสำคัญกับปัญหาปากท้อง และคุณภาพชีวิตคนในประเทศ ตลอดจนการพัฒนาประเทศมาเป็นอันดับต้น และเลือกความมั่นคงของประเทศมาก่อน โดยเชื่อตามการปลุกฝังของระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ของผู้นำจีน ในการทำงานทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะสื่อมวลชน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประเทศ จะต้องไม่ทำการสิ่งใดให้ประเทศเกิดความเสียหาย การต่อต้านจากประชาชนจะเกิดขึ้น เมื่อเห็นความไม่เป็นธรรมของรัฐ หรือเมื่อเกิดปัญหากระทบถึงระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่พรรคคอมมิวนิสต์มักจะบอกอยู่เสมอว่า ประชาชนมีสิทธิในการแสดงออกอย่างเต็มที่ โดยไม่ทำลายความมั่นคงหรือเกิดผลเสียหายต่อประเทศ ซึ่งก็หมายถึงความมั่นคงของพรรคคอมมิวนิสต์ด้วยนั่นเอง การแสดงออกของประชาชนจีนจึงยังมีข้อจำกัดอยู่มาก แม้จะเริ่มผ่อนคลายบ้างแล้วในปัจจุบัน ผ่านนโยบาย “สามเกลอขีด” ซึ่งได้รับการกล่าวถึงครั้งแรกในที่ประชุมผู้รับผิดชอบฝ่ายความคิดวัฒนธรรม และฝ่ายโฆษณาการของศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน เมื่อเดือนเมษายน 2003 ได้แก่ “เกลอขีดความจริง เกลอขีดชีวิต เกลอขีดมวลชน” (วิภา อุดมจันทร์, 2546) ที่เปิดให้ผู้นำกับประชาชนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น และเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงออกความคิดผ่านช่องทางต่างๆ อย่างอินเทอร์เน็ตของรัฐ หรือการเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนของจีน ไม่ใช่องค์กรที่รับใช้ประชาชนโดยตรง แต่เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรับใช้รัฐบาลและพรรคคอมมิวนิสต์ กลไกความสมดุลทางอำนาจระหว่างภาครัฐและประชาชน เกิดจากภาวะความรับผิดชอบของคณะผู้นำต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ภายในประเทศ หากผู้นำไม่จัดการแก้ไขจนเกิดผลกระทบร้ายต่อสังคมโดยรวม ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของพรรคฯ และรัฐบาล ย่อมไม่สามารถรักษาไว้ได้ต่อไป ตามหลักการโฆษณาชวนเชื่อ เมื่อขัดแย้งกับความจริงมากๆ เข้า ก็จะไม่มีการเชื่อในคำโฆษณาอีกต่อไป ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องทำหน้าที่ของตน และสื่อสารต่อประชาชนเน้นในเรื่องของการทำงานเพื่อพัฒนาประเทศชาติและคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่เสมอ ส่วนประเด็นปัญหาที่เป็นความขัดแย้งในบางส่วนของสังคม อาจไม่ถูกกล่าวถึงในหน้าสื่อเลย นับเป็นเรื่องปกติธรรมดา และถือเป็นหน้าที่ของคนทำงานสื่อที่จะต้องรักษากลไกเหล่านี้ไว้ นอกจากนั้น คนที่อยู่ในสาขาอาชีพ

สื่อมวลชน จะมีรายได้อยู่ในระดับที่ดี และมีสวัสดิการเพียบพร้อม เมื่อเทียบกับสาขาอาชีพอื่นในสังคมจีนที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา คนส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะปักหลักในสาขาอาชีพที่สื่อต่อไปมากกว่าที่จะมาสู้ศึกต่อต้านหรือขัดแย้งกับองค์กรในการทำงาน

ส่วนในบริบทขององค์กร สถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ เป็นองค์กรของรัฐ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทุกคนมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และมีระบบการทำงานแบบราชการ คือเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และดำเนินการตามคำสั่งจากเบื้องบน เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ทำหน้าที่ของตนไม่ก้าวก่ายเกินขอบเขตหน้าที่ และพยายามไม่ให้มีปัญหากับผู้บังคับบัญชา แม้แต่คนที่ทำงานมานานแล้วจนเริ่มเป็นความชินชา ก็ยังรักษามาตรฐานไว้ไม่ให้ตกลงไปจากเดิม กับผู้บังคับบัญชา จะมีการเคารพกันตามสายงานค่อนข้างสูง แม้ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีอายุมากกว่าก็ตาม ก็ยังต้องเชื่อฟังและแสดงความนอบนอบ อันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ

“องค์กรสื่อของรัฐจีนต่างกับองค์กรสื่อของรัฐไทย ตรงที่มีการควบคุมที่เข้มงวดกว่า ไม่มีอิสระจริง ทำอยู่ภายใต้คำสั่งเท่านั้น ของไทยเรายังเสนอความเห็นได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะเสนอไม่ได้เลยซะทีเดียว ที่นี้เขาจะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องมาก ถึงลูกน้องจะมีความอาวุโสกว่าหรืออายุมากกว่า แต่กับหัวหน้าเขาจะเชื่อฟัง และนอบนอบมาก” (คำสัมภาษณ์คุณกรรณิกา ไต่ะมีนา ผู้เชี่ยวชาญคนไทยประจำสถานีภาคภาษาไทย)

ดังนั้น ในเรื่องของสถานภาพและพลังการต่อรองในองค์กร จึงไม่เกิดขึ้นในสถานีวิทยูซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ความเป็นมืออาชีพและทักษะในการทำงานจะถูกแสดงออกในรูปของความคิดสร้างสรรค์ ในการรังสรรค์ผลงานให้สอดคล้องกับนโยบายและมีความน่าสนใจ ซึ่งหากจะนับก็ถือว่าเป็นส่วนที่น้อยมาก เพราะบทสารคดีที่เจ้าหน้าที่ในภาคเขียนขึ้นเองนั้นมีเพียง 20% เมื่อเทียบกับบทสารคดีที่ออกอากาศทั้งหมด ซึ่งอีก 80% ที่เหลือ มาจากศูนย์ข่าวใหญ่ของซี.อาร์.ไอ ยังไม่นับรวมรายการข่าวที่เป็นสัดส่วนมากที่สุดในการออกอากาศ ซึ่งก็มาจากศูนย์ข่าวใหญ่ 100% เจ้าหน้าที่ในภาคภาษาไทย จึงดำรงบทบาทเป็นเพียงผู้แปล และอ่านออกอากาศ เป็นส่วนใหญ่ การประเมินผลตอบรับของผู้ฟัง เจ้าหน้าที่ในภาคก็เป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูลของผู้ฟังส่งไปยังระดับบน หน้าที่ในการศึกษาวิจัย ประเมินผล และปรับปรุงนโยบายการกระจายเสียง ก็ยังคงเป็นของผู้ในระดับบน ส่วนการทำข่าวของผู้สื่อข่าวประจำประเทศไทย และการคัดเลือกเนื้อหารายการของบรรณาธิการภาคภาษาไทย ก็ทำการคัดเลือกตามนโยบายกระจายเสียงภาษาไทยของสถานีหลัก เนื่องจากระบบการตรวจสอบควบคุมคุณภาพผลงานและคุณภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ทำให้เจ้าหน้าที่คนใดที่ไม่ปฏิบัติตามนโยบายจะต้องถูกปลดออกจากตำแหน่ง สภาวะการทำงาน

เช่นนี้ ทำให้รูปแบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ไม่มีความเปลี่ยนแปลง จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบในองค์กร และเกิดเป็นการทำงานด้วยความเคยชินไป

“มีเจ้าหน้าที่ชาวจีนท่านหนึ่งบอกว่า เจ้าหน้าที่ที่มา 10 ปี ก็เริ่มเป็นความเคยชิน และรู้สึกว่ตอนที่เข้ามาทำงานใหม่ๆ จะทำอะไรมากกว่านี้ คือยังมีไฟในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน แต่พออยู่มานานก็เริ่มเป็นระบบมากขึ้น พี่ว่าก็เหมือนกับคนไทย พอเป็นเด็กจบใหม่ก็อยากจะใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้มาอย่างเต็มที่ แต่พอทำงานนานๆ เข้าก็จะรู้สึกเฉยๆ” (คำสัมภาษณ์คุณกรรณิกา โต๊ะมีนา ผู้เชี่ยวชาญคนไทยประจำสถานีภาคภาษาไทย)

สรุปผลการวิจัยโครงสร้างองค์กรในเรื่องของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยจากผู้ผลิตสื่อที่มีผลต่อเนื้อหารายการของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ก็ยังคงหนีไม่พ้นนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ ในเรื่องค่านิยมความคิด ระบบการให้คุณค่าของบุคลากรตามระบอบสังคมนิยม และนโยบายในการกระจายเสียงระหว่างประเทศ ส่วนความเป็นมืออาชีพและทักษะในการผลิตมีผลในปริมาณที่น้อย

3. เทคโนโลยี และเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิตรายการ

เทคโนโลยีมีผลต่อการผลิตรายการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณการเข้าถึง การผลิตรายการต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ มากมาย ตั้งแต่ห้องอัดเสียง ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นเพลงประกอบ เครื่องมือในการตัดต่อ จนกระทั่งคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการบันทึกไฟล์เสียงเก็บไว้ สำหรับเทคโนโลยีในภาคภาษาไทย แบ่งได้เป็น เทคโนโลยีในการผลิตรายการ และเทคโนโลยีในการแพร่กระจายรายการ

เทคโนโลยีในการผลิตรายการ

หลังจากที่บทรายการ (Script) ถูกถักถอและตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่โฆษกก็จะนำไปอ่านในห้องอัดเสียง โดยจะมีเจ้าหน้าที่อีกคนคอยควบคุมเครื่อง ความดังเบา และหากมีการอ่านผิดก็จะกดปุ่มหยุด เพื่อให้อ่านใหม่ จากนั้นจะทำการบันทึกเป็นไฟล์เสียงลงในคอมพิวเตอร์แบ่งเป็นหมวดหมู่ไว้ และสามารถเรียกใช้งานได้ รอให้บรรณาธิการมาทำการตรวจฟัง และให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรียงเรียงตัดต่อให้เป็นรายการหนึ่งชั่วโมง หรือครึ่งชั่วโมงต่อไป

การมีระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูลไฟล์เสียง ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการนำรายการมาเรียงและตัดต่อ รวมทั้งการนำรายการบางรายการมาใช้ซ้ำโดยไปตัดต่อรวมกับรายการอื่นๆ ด้วย จากนั้นก็เลือกที่จะส่งหรือแพร่กระจายรายการทางไหนต่อไป

ห้องอัดของภาคภาษาไทย จะเป็นการใช้ห้องอัดร่วมกันกับภาคภาษาอื่นๆ ในศูนย์เอเชีย 2 โดยมีทั้งหมด 8 ห้อง เจ้าหน้าที่ในภาคสามารถไปลงชื่อใช้ห้องได้ แล้วแต่ว่าห้องใดจะว่างเมื่อใด

เทคโนโลยีในการผลิตรายการของภาคภาษาไทย ถือว่ามีเพียงพอต่อความต้องการในด้านปริมาณงานรวมทั้งคุณภาพในปัจจุบัน หากมีความต้องการที่เพิ่มขึ้นก็สามารถยื่นขอขออนุญาตจากแกนกลางได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับควบคุมดูแลของสถานีใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการซ่อมบำรุงหรือการจัดสรร

เทคโนโลยีในการแพร่กระจาย

ภาคภาษาไทยใช้การกระจายเสียงสู่ประเทศไทยด้วยระบบคลื่นสั้น ความถี่ 7360 9785 15260 KHz ทำให้มีอุปสรรคในการเข้าถึงและขยายฐานกลุ่มผู้ฟัง ทางภาคภาษาไทยจึงเพิ่มเทคโนโลยีในการแพร่กระจายอีก 2 ช่องทาง ได้แก่

1) กระจายเสียงผ่านสถานีวิทยุในประเทศไทย

การกระจายเสียงแบบคลื่นสั้น (Short wave) ทำให้การแพร่กระจายยังไม่กว้างไกลนัก ไม่เหมือนกับคลื่นวิทยุภายในประเทศในระบบ AM หรือ FM ดังนั้นหากทางสถานีซี.อาร์.ไอ สามารถติดต่อขอส่งรายการผ่านสถานีวิทยุในประเทศไทยได้ ก็จะทำให้ระบบเสียงมีความคมชัดขึ้น ทั้งยังส่งกระจายเสียงได้กว้างไกลกว่า และยอมเข้าถึงผู้ฟังได้ในปริมาณที่มากกว่า

ในปี 2005 ภาคภาษาไทยได้ทำข้อตกลงแลกเปลี่ยนข่าวและรายการกับสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย (สวท.) ของกรมประชาสัมพันธ์ และกับสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มต้นส่งข่าวสั้นต้นชั่วโมงออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ และลงนามข้อตกลงนำรายการไปลงพื้นที่ผ่านสถานีวิทยุจุฬาฯ ในปี 2006 (วิภา อุตมฉันท, 2546) ทั้งยังมีโครงการที่จะขยายความร่วมมือไปยังมหาวิทยาลัยของไทยอีกสามแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ติดต่อให้ ทางสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ยังมีนโยบายเปิดรับทุกสถานีที่ติดต่อเข้ามาเพื่อร่วมโครงการกัน อันเป็นโครงการขยาย

ความร่วมมือและขยายการครอบคลุมของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทยอีกด้วย (จากคำสัมภาษณ์ คุณชายเจี้ยนชิน หัวหน้าภาคภาษาไทย)

เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการส่งรายการมายังสถานีวิทยุจุฬาฯ คือ ระบบ FTP (File Transfer Protocol) เป็นการนำไฟล์เสียงที่เป็นตัวรายการที่ตัดต่อไว้เรียบร้อยแล้ว ส่งมายังเครื่องเก็บที่เป็นเสมือนห้องใหญ่ๆ ของทางสถานีวิทยุจุฬาฯ และทางสถานีวิทยุจุฬาฯ ก็ทำการเรียกใช้ขึ้นมา โดยออกอากาศทางคลื่น FM 101.5 MHz รวมทั้งเป็นผู้ประสานรายการไปยังมหาวิทยาลัย สถาบันคือสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ส่วนในการผลิตรายการสายตรงนั้น ก็มีการใช้โทรศัพท์มาเป็นตัวเชื่อมในการพูดคุยและบันทึกเสียงทางสายโทรศัพท์ลงในรายการ

2) แพร่กระจายเนื้อหารายการผ่านอินเทอร์เน็ต

จากแนวโน้มการเชื่อมต่อข้อมูลในสมัยโลกาภิวัตน์ การเชื่อมต่อข้อมูลผ่านโครงข่ายไร้สายทางอินเทอร์เน็ตกำลังเป็นที่นิยม และมีผู้เข้าถึงได้เป็นจำนวนมาก เทคโนโลยีในการแพร่กระจายเนื้อหารายการจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การส่งกระจายเสียงทางคลื่นวิทยุเท่านั้น ภาคภาษาไทยเริ่มทำเว็บไซต์ภาษาไทย www.chinabroadcast.cn เป็นของตนเอง เพื่อนำรายการที่ได้ออกอากาศทางสถานีวิทยุมาเผยแพร่ในเว็บไซต์ เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข่าวสารของกลุ่มผู้ฟัง และเป็นการเพิ่มช่องทางให้ผู้ฟังสามารถเข้าถึงตัวสถานีได้มากขึ้น โดยการเยี่ยมชมเว็บไซต์ อ่านข้อมูลข่าวสารหรือรับฟังรายการเป็นเสียง รวมทั้งส่งข้อความหรือจดหมายทางอินเทอร์เน็ต (อีเมล) เพื่อพูดคุยกับผู้ดำเนินรายการ หรือแนะนำติชมรายการไปยังภาคภาษาไทยในกรุงปักกิ่งได้โดยตรง

ภาคภาษาไทยยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มศักยภาพของเว็บไซต์ภาษาไทยของตน ให้เป็นหน่วยงานเอกเทศที่ผลิตเนื้อหาแยกกับรายการวิทยุได้ เพื่อเพิ่มพลังในการเข้าถึงผู้ฟังและแพร่กระจายข่าวสารได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

สรุปโครงสร้างและนโยบายสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ปักกิ่ง ภาคภาษาไทย

สถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย ในนามองค์กรของรัฐเพื่อทำหน้าที่กระจายเสียงสู่ประเทศไทย ดำเนินงานเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลจีนและเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีงาม และแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน

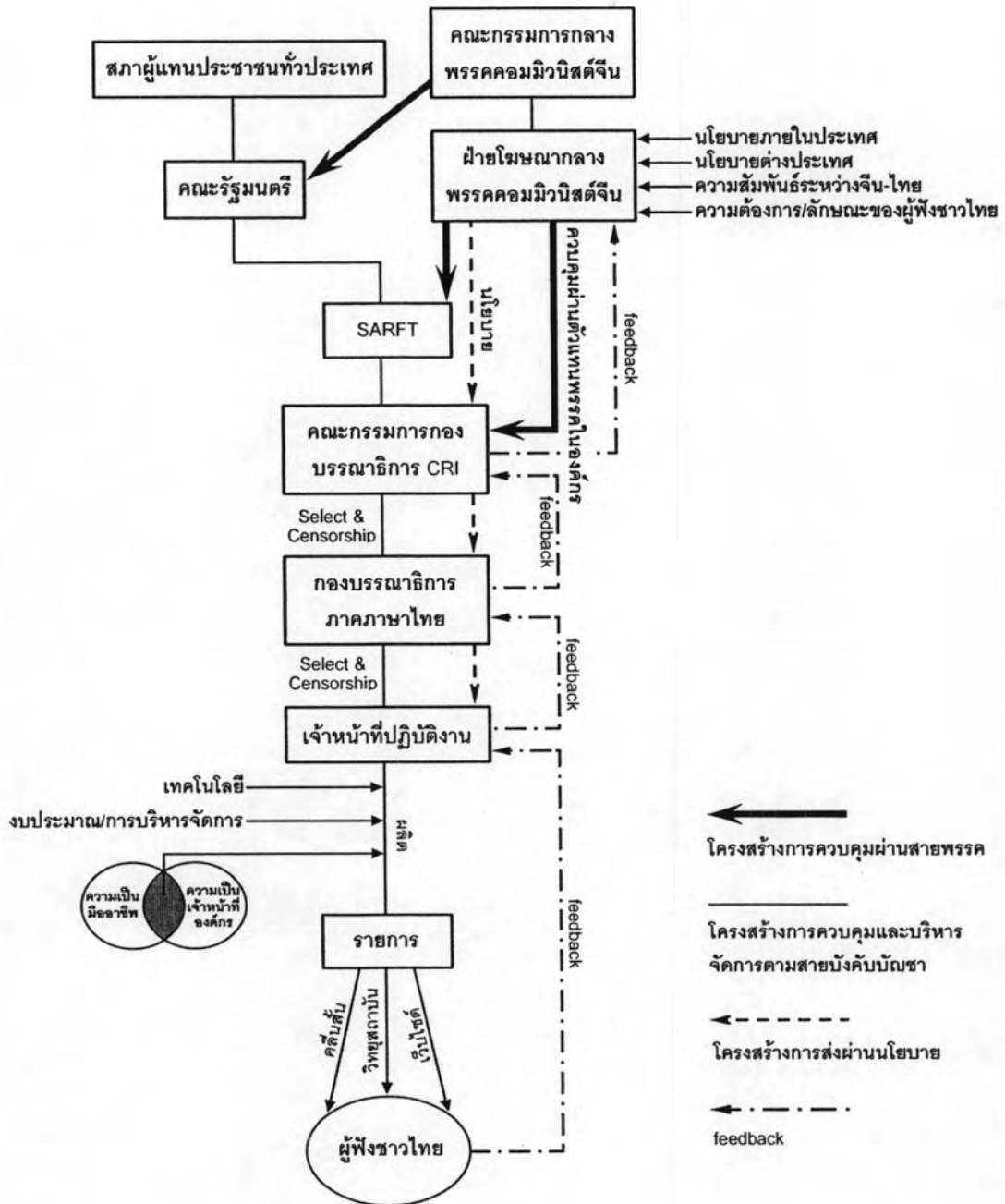
สื่อมวลชนโลก ส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างไทย - จีน และจีน - อาเซียน ตลอดจนชี้้นำความคิดในเรื่องการเมืองระหว่างประเทศด้วย

โครงสร้างการบริหารจัดการเป็นไปตามสายบังคับบัญชา โดยคณะผู้บริหารซี.อาร์.ไอ ทำงานภายใต้การดูแลของสำนักงานกิจการบริหารวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์แห่งชาติจีน (State Administrative of Radio, Film and Television – SARFT) และดูแลกิจการทั้งหมดของสถานี ควบคุมลงมายังศูนย์เอเชีย 2 และภาคภาษาไทยตามลำดับ

ส่วนโครงสร้างในการผลิต เจ้าหน้าที่ในภาคจะเป็นระดับปฏิบัติการ รับนโยบายที่ส่งทอดลงมาในสายการควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์จีนผ่านฝ่ายโฆษณาการกลางพรรคคอมมิวนิสต์มาผลิตเป็นตัวรายการ และสะท้อน Feedback ของผู้ฟังชาวไทยกลับขึ้นไปยังผู้นำระดับบนคือพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อประเมินผล จนกำหนดเป็นนโยบายลงมาใหม่ ประกอบกับแรงกดดันภายนอกองค์กรในด้านต่างๆ ได้แก่ แรงกดดันทางการเมือง คือ นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ในการบริหารภายในประเทศ และนโยบายต่างประเทศ แรงกดดันทางสังคม คือ สภาพการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ไทย - จีน และลักษณะและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังชาวไทย ส่วนแรงกดดันทางเศรษฐกิจยังไม่มี เนื่องจากไม่มีการแข่งขันในระบบตลาด

ภาพที่ 11 สรุปโครงสร้างสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทยจากผลงานวิจัย

และจากพัฒนาการของโครงสร้างและนโยบายของสถานีวิทยุซี.อาร์.ไอ ภาคภาษาไทย สรุปได้ว่า ในด้านโครงสร้าง การควบคุม และบทบาทของสถานีนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนในด้านนโยบายของสถานีมีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากแรงผลักดันต่างๆ ทางสังคมและการเมืองระหว่างประเทศ อันได้แก่

- ช่วงที่ 1 ช่วงการปฏิวัติ : สถานการณ์ภายนอกประเทศเป็นตัวผลักดัน
ได้แก่ การต่อสู้กับสหรัฐฯ ในสงครามเย็น ทำให้เนื้อหาเป็น
อุดมการณ์ทางการเมืองเข้มข้น มีลักษณะรุนแรงก้าวร้าว และ
โน้มน้าวสูง
- ช่วงที่ 2 ช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม : สถานการณ์ภายในประเทศเป็นตัวผลักดัน
ได้แก่ การปฏิวัติแนวทางสังคมนิยมภายในคณะผู้นำพรรค
คอมมิวนิสต์จีน และในสังคมจีน จนมีผลให้นโยบายการ
กระจายเสียงในและนอกประเทศไม่มีความแตกต่าง คือ
ประเด็นการปฏิวัติทางวัฒนธรรม และสร้างภาพลักษณ์ให้
เหมาะสม
- ช่วงที่ 3 ช่วงการปฏิรูป : สถานการณ์ภายนอกและนโยบายบริหารประเทศภายในเป็น
ตัวผลักดัน
ได้แก่สถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศที่เน้นความร่วมมือ
ผ่อนคลายความตึงเครียดเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง
ประกอบกับนโยบายภายในจีนเองที่ต้องกระชับมิตรและไม่
สร้างศัตรูเพื่อพัฒนาประเทศของตนให้ก้าวหน้าอย่างเต็มที่
ส่งผลเป็นการกระจายเสียงเชิงประชาสัมพันธ์ ป้องกันการ
ขัดแย้งกับประเทศเป้าหมาย